NR 1 feb 1995

Lösnummer 55:– (inkl moms)

Flugfiske i Norden

Övre Ljungan Hoagy B Carmichael Muddler-flugor
Laxdagbok från Norge Flugor från Nya Zealand

Planera Din fiskesäsong med böcker från FiN:s förlag

Fäst dina fiske-upplevelser på pränt!

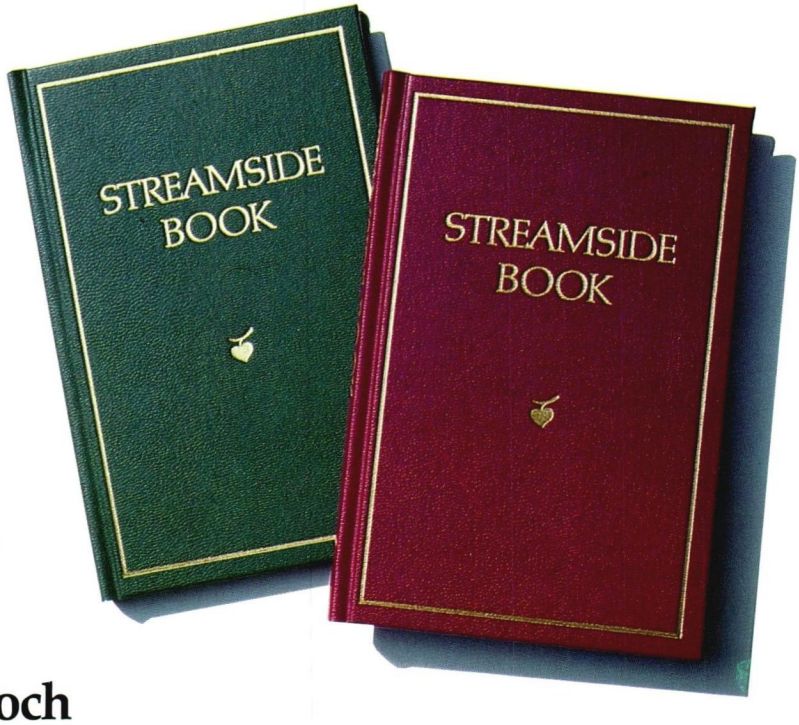

Den bästa fiskeboken är den du skriver själv. Andras upplevelser går aldrig upp emot de egna. Därför har FiN tagit fram en STREAMSIDE BOOK med helt oskrivna blad...

Dagboken har formatet 11×17 centimeter för att lätt få plats i fiskejackans ficka och de hårda pärmarna är klädda i ett smutsavvisande material för att boken ska tåla att följa med ut till strandkanten. Till inlagans 112 sidor har vi valt ett papper som är lämpligt att skriva och teckna på med både blyerts- och tuschpenna – men som också tål akvarellfärg.

FiN:s nya dagbok kostar endast 150 kronor. Glöm inte att ange röd eller grön färg på bokens pärmar vid din beställning.

Guide till norska lax- och havsöringsälvar

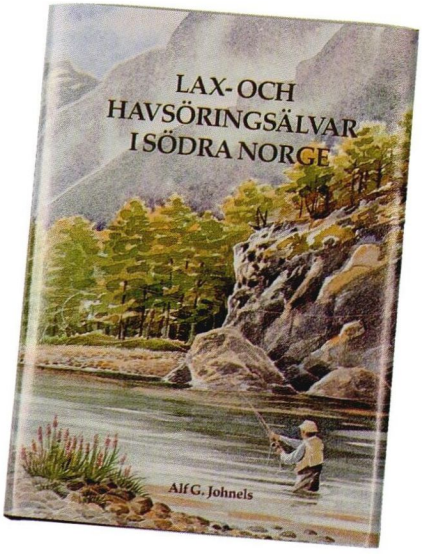

Alf G Johnels – vetenskapsman och professor vid Naturhistoriska Riksmuséet – är också passionerad sportfiskare. Sina många resor längs norska älvar har han nu samlat i boken "Lax- och havsöringsälvar i södra Norge" – till nytta och glädje för alla sportfiskare som söker sitt fiske i norska vatten.

Boken är uppdelad i två avdelningar. Den första behandlar det norska fjordlandskapet och dess älvar, något om laxens biologi, hur man läser fiskens ålder med hjälp av fjällen samt tankar kring hoten mot laxen och laxfiskets framtid.

Bokens andra del utgörs av en sammanställning över 198 norska lax- och havsöringsälvar från Oslo-området och upp till Trondheimsfjorden med kommentarer om fiskförekomst, fiskbara sträckor, fångststatistik och annat av intresse för den besökande sportfiskaren, t ex mängder av mindre älvar, vilka är i det närmaste okända för den fiskande allmänheten. Som FiN-prenumerant köper du boken till reducerat pris – 220 kronor.

Flymfer & andra mjukhacklade flugor

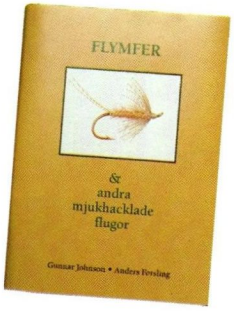

Här kan du läsa om de mjukhacklade flugornas utveckling från Stewart och Skues över till den amerikanska skolan med Leisenring och Hidy. Boken beskriver också hur du väljer material och hur du binder en äkta flymf. Författarna – Gunnar Johnson och Anders Forsling – delar också med sig av sina egna, mångåriga erfarenheter av fiske med dessa speciella flugor.

Flymf-boken innehåller dessutom en unik 16-sidig bilaga med färgbilder från Leisenrings "Färg och Materialbok" med en personlig introduktion skriven av Pete Hidy.

Specialpris för FiN:s prenumeranter – 162 kronor.

Samtliga böcker kan beställas från: *Flugfiske i Norden, Violgatan 7, 343 34 Älmhult. Telefon 0476–160 90.* Porto och postförskottsavgift tillkommer.

Flugfiske i Norden

NR 1 feb 1995

Innehåll i detta nummer: *Sid*

Ledaren	*5*
Den fulländade fjälldalen	*6*
Strategi för fiskevård	*10*
Allmän fiskevårdsavgift	*14*
Nytt fra Norge	*15*
Johannes Laursens fluemønstre	*16*
Nytt från Sverige	*19*
Övre Ljungan	*20*
Senaste nytt om catch & release	*23*
Hjälp norska forskare	*23*
Hoagy B Carmichael	*24*
Fluer fra New Zealand	*28*
Muddler-familjen	*32*
Nyt fra Danmark	*35*
Laksedagbok fra Norge	*36*
Guksi – samernas träkåsa	*38*
Cat's Whisker	*41*
Bokbiten	*42*
Marknadsnytt	*44*
Garn-Muddlern	*48*
Same Ätnam	*50*
Köp, sälj och byt	*56*
Thorndyke/Thornydyke	*58*
Vingar av Gladpack	*60*

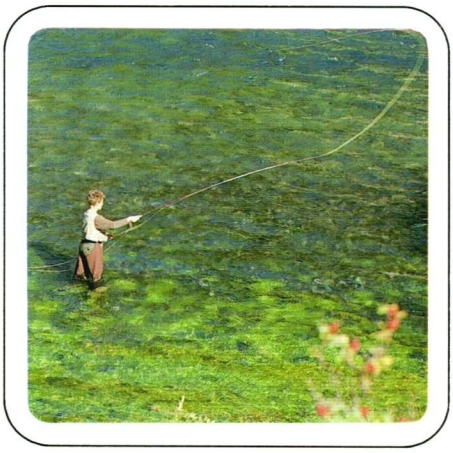

Omslagsbilden:
Foto: Lennart Bergqvist

Hela 352 sidor flugfiskeläsning!

Mycket blir dyrare – men knappast FiN. Under de senaste 5 åren har prenumerationspriset ökat med 5 kronor per år och det är ju inte ens täckning för det fördyrade portot under åren, så det måste vara något annat som vi gör så bra. Tack alla medarbetare som hjälper oss att göra denna vår tidning till vad den fortfarande är.

För bara 270 kronor kan Du få dessa 352 sidor renodlad flugfiskeläsning hem i din brevlåda under hela 1994. Det motsvarar en rejält tjock bok i storformat späckad med fiskereportage, nya flugmönster, fisketips, marknadsnyheter, artiklar om fiskevård och fiskebiologi, entomologi, kåserier och mycket, mycket annat.

Du kan fortfarande köpa äldre tidningar från förlaget dock ej de tre första årgångarna men nästan alla därefter.

Vill du bli en ny skribent med artiklar om upplevelser, iakttagelser, egna flugmönster eller funderingar kring detta fängslande flugfiske så kan Du skriva till redaktionen, Gunnar Johnson, Box 22, 570 20 Bodafors.

Är Du intresserad av en prenumeration, ring då FiN och AnneMarie Skarp, tel 0476-160 90.

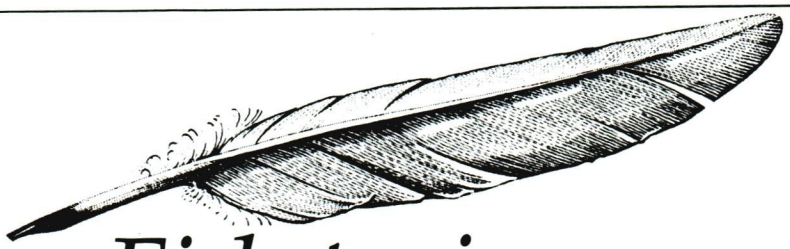

Fisketurismen
– nyckeln till en allmän fiskevårdsavgift?

I ett glest befolkat land som Sverige har sportfisket aldrig fått samma status som i mer tätbefolkade länder. Hos oss har fisket av tradition närmast betraktats som en självklarhet utan större ekonomiskt värde – ungefär som svampplockning. Svamparna bara växer där i skogen. Att de måste vårdas är för de flesta en främmande tanke.

I många andra länder har sportfisket en helt annan ställning. Man vårdar sina vatten, eftersom man i sportfisket ser en resurs och ett värde – både för den enskilde och för samhället – ett värde det ännu inte fått i vårt land. Men tiderna håller på att ändras...

Det är mot den bakgrunden Flugfiske i Norden på ledarplats åtskilliga gånger under senaste året ägnat utrymme åt sportfisket som turistnäring och framfört krav på välutbildade fiskevårdare och guider – allt för att i tid möta behovet och lyckas kanalisera den förväntade ökningen av såväl inhemsk som utländsk fisketurism. Paralleller till andra fritidsaktiviteter visar nämligen både dåliga och goda exempel på vad som kan inträffa i de fall turistnäringen självskt bara roffar åt sig av våra naturresurser – respektive kanaliserar turistströmmarna genom ansvarsfull och väl organiserad planering.

Som exempel på hänsynslös profitering kan nämnas de "kanot-paket" som marknadsförs av utländska researrangörer, och där gästande turister – utan större insikt i hur man umgås med naturen – drar iland sina kanoter på den holme, där sjöns enda fiskgjuspar har sitt bo och där strandalarnas meterhögt avsågade stubbar bär tyst vittnesbörd om hur man försökt få ved till lägerelden...

Bra exempel på god, planerad turism är istället den aktivitet som Svenska Turistföreningen bedrivit i åtskilliga decennier i vår fjällvärld, där man kanaliserat fjällvandrarna till lämpliga leder, samtidigt som man tillhandahåller fjällanläggningar och övernattningsstugor. Man utbildar egna stugvärdar och guider, vilka utan pekpinnar eller större inskränkningar i allemansrätten samtidigt lyckas med flera viktiga uppgifter; man skyddar en känslig natur från onödigt slitage, man bidrar till att undvika konflikter med lokalbefolkningen – i det här fallet samerna – och man får dessutom ett utomordentligt gott renommé hos nöjda turister genom den service man tillhandahåller.

Exemplen ovan kan också appliceras på sportfisketurismen, som förväntas öka kraftigt under kommande år. Utan styrning kan det gå riktigt snett med överexploatering, trängsel och otrivsel som följd – och i takt därmed också ett kvalitativt sämre fiske. Men det paradoxala är att det ökande kommersiella intresset för fisketurismen genom ansvarsfull exploatering, aktiva fiskevårdsåtgärder och ett allmänt, allvarligt menat samhällsstöd också kan utgöra ett lyft för vår sport. Det kan ge sportfisket en status, som det inte haft tidigare, eftersom man i det ser en resurs som ger Sverige välkomna turistinkomster. En sådan resurs måste nämligen vårdas. Annars väljer fisketuristerna andra resmål. Men vården av denna resurs kostar pengar. Mycket pengar!

Många signaler tyder nu också på att vi kan förvänta oss en allmän fiskevårdsavgift i Sverige. En starkt bidragande orsak till att tiden nu tycks vara mogen att äntligen införa en sådan avgift är förmodligen bland annat politikernas nyväckta insikt i fisketurismens stora betydelse för samhällsekonomin. Fisketurismen genererar nämligen många arbetstillfällen. Samtidigt är investeringarna förhållandevis blygsamma. Stora delar av infrastrukturen finns redan. Det är närmast bara "hårdvaran" – det vill säga ett kvalitativt bra fiske skött genom en väl planerad fiskevård – som fattas.

Vi har naturligtvis länge behövt en allmän fiskevårdsavgift, och många av oss har också talat oss varma för en sådan i årtionden. Men våra politiker har tvekat. Med ett mångmiljonkonto från sportfiskarna själva ökar nämligen också kraven på seriösa satsningar och åtgärder – som inte bara berör sportfiskeområdet – krav som kan vara motstridiga andra strävanden i samhället. Men idag kan vi glädjande nog också rida på den allmänna "miljövågen", och den politiker, som inte ställer sig bakom dagens miljömedvetenhet och samtidigt tackar nej till välkomna arbetstillfällen, begår närmast politiskt självmord.

Vi har en enorm resurs i form av outnyttjade fiskevatten i Sverige. Med en allmän fiskevårdsavgift skulle förutsättningarna för en aktiv fiskevård öka radikalt – och därmed också mängden tillgängliga vatten av hög kvalitet. Fiskutsättningar har i stort sett varit den enda åtgärd samhället hitintills förknippat med fiskevård. Men nu behövs det pengar – och mycket pengar – för bildande av nya fiskevårdsområden, för vatten- och biotopvård, för forskning och för utbildning. Med sådana åtgärder har Sverige unika förutsättningar att bli ett fantastiskt sportfiskeland. Men utan pengar – öronmärkta för dessa ändamål – kommer vi troligen inte ens att kunna behålla det fiske vi har idag. Ett ökat fisketryck i sviktande vattenmiljöer gör en allmän fiskevårdsavgift allt angelägnare. Och det är bråttom nu!

Alternativet blir annars att trängas kring allt mer frekventerade inplanteringsvatten...

Gunnar Johnson

Den fulländade fjälldalen

Text & foto: Mikael Viklund

Arjeplogsfjällen är sedan länge berömda för sina otaliga bra fiskevatten. Under några korta sommarmånader söker sig därför många flugfiskare hit för att njuta av landskapet och försöka fånga sitt livs fisk. På önskelistan brukar stå röding, öring och harr – måhända också i nämnd ordning. Från och med förra sommaren har flera av de tidigare stängda samevattnen öppnats för sportfiske, och vi kan därför numera blöta våra flugor i vatten över ett betydligt större område än tidigare.

När man talar om Arjeplogsfjällen är det naturligtvis fråga om enormt stora marker med tusentals sjöar och småtjärnar. Dessutom erbjuder Piteälven, som rinner som en pulsåder genom landskapet, en ohyggligt massa mil strömmande vatten. Antingen man föredrar fiske i små fjälltjärnar eller helst väljer strömmande vatten, har man därför här år framför sig för att upptäcka och utforska nya intressanta fiskeplatser.

Det finns emellertid "områden inom området" som utmärker sig genom speciellt gott fiske. Ett sådant område tar sin början i Piteälvens källflöde Pieskejaure. Därefter följer en rad fiskrika sjöar och sel ända ner till den stora sjön Tjeggelvas. De vatten jag främst tänker på – och som får mitt flugfiskarhjärta att klappa lite extra – är i nämnd ordning; Alep och Lulep Miekak, Sarta, Kuoddujaure, Viltok, Padjesavon, Raukasavon, Kåtaselet och slutligen Falehaure. Tidigare har Kåtaselet och

forts på nästa uppslag

Ovan och till höger: *Öring och harr i all ära, men nog är det något alldeles speciellt med den sagolikt vackra fjällrödingen – och till slut hamnade den i håven också...*

Nedan: *Brun Tjorro imiterar en kläckande nattslända.*

Fisket på forsnackarna gav de största fiskarna. Nedanför strömmar vattnet vilt fram på väg till nästa sel.

forts från föreg uppslag
Falehaure varit förbehållna samerna, men numera har delar av dessa släppts fria för allmänheten. Norra delen av Falehaure, från mitten räknat, tillhör dock fortfarande samerna. Totalt skapar emellertid Piteälven under denna nästan fyra mil långa färd ett fulländat vattensystem för fisken att finna sig väl till rätta, föröka sig och ha god tillgång på föda för att växa sig stor.

Augustifiske

I början av augusti åker jag tillsammans med min trogne fiskekamrat Bill upp till Tjärnberg, 7 mil norr om Arjeplog, för att där lösa giltigt fiskekort och sedan ta oss vidare in i fjällvärlden med Heliflygs hjälp. Från trehundra meters höjd syns tydliga spår av den regnfattiga sommaren. De annars så vackert snöprydda fjälltopparna ligger bara, och till och med de stora fjällsjöarna Riebnes och Bartaure visar sig ha ett par meter lägre vattennivå än normalt...

Vi väljer vårt läger vid en av de korta strömmar vi sett från helikoptern. Längst upp finns en forsnacke som ser speciellt fin ut. Trots det låga vattenståndet stupar djupfåran rakt ner i en mörkgrön brant, och i den efterföljande strömmen forsar vattnet fram mellan stenar som utgör perfekta ståndplatser – vi kan riktigt känna att här luktar det fisk...

Men innan fisket börjar har vi lärt oss att alltid göra lägerplatsen helt färdig. Ved måste samlas in för det närmaste behovet. Efter fisket ska allt vara klart för en värmande kvällsbrasa – och den ska också förhoppningsvis användas för att laga till fjällfisketurens första fiskmåltid. Med tanke på den plats vi valt, så har vi redan förhoppningar att fånga en eller annan på våra flugor. Så först när lägret är klart och ved och packningar på plats, knatar vi iväg med våra tacklade spön till den hägrande forsnacken, samtidigt som vi diskuterar dagens flugval. Vi bestämmer oss för vår vanliga fjällfluga Brun Tjorro. Den imiterar en kläckande nattslända, och det är också den insekt som är vanligast den här tiden på året.

Jag knyter på min Tjorro och vadar försiktigt ut tio meter ovanför själva nacken, allt för att inte skrämma fisken i det klara vattnet. Sedan väntar jag en god stund. Dels för att vattnet skall vara helt ostört, när jag börjar kasta, men samtidigt för att ge mig tid att studera platsen och se om något skall hända. Jodå, efter en liten stund blommar den första vakringen ut i mitten av nacken, just där vattnet sugs iväg och en V-form bildas. Det är en typisk plats för fisken att ha sin matplats – inget kan här flyta förbi utan att fisken ser det.

Första kastet lägger jag fyra meter ovanför det tidigare vaket. Flugan bärs långsamt fram av strömsuget ner mot fiskens ståndplats.

Plask..! Ett rappt påslag. Något mothugg behövs inte, det räcker med att jag höjer spöet och håller linan sträckt.

Fisken tar i väldig fart närmaste väg nedströms och det är bara att släppa taget om veven och bromsa mot rullkanten medan linan strömmar ut från rullen.

Jag behöver knappast tvivla om vad det är för fisk som drar i andra ändan. Ingen annan fisk än öring hugger, annat än i undantagsfall, på samma våldsamma sätt. Kampen går vidare i flera minuter, och det är med mer tur än skicklighet jag hinner avvärja alla hennes försök att gnida av tafsen mot någon vass undervattensten.

Vackert tecknad med smörgula sidor och karmosinröda prickar kommer hon så inglidande på sidan – och med ett snabbt handgrepp bakom gälarna är hon min. Trots sin skönhet får hon bidra till fisketurens första kvällsmåltid.

Vilket fiske... – och i första kastet! Men det är faktiskt inte första gången just premiärkastet givit fast fisk. Vattnet är inte "sönderfiskat" – eller kanske vanligare söndervadat, när man kommer till en ny fiskeplats. Istället är det nog oftast så att svårigheterna i fisket ökar allt efter som dagarna går, eftersom man alltid stör vattnet hur försiktigt man än uppträder. Så det gäller att ta det lugnt och fint om fiskelyckan ska hålla i sig hela semesterveckan.

Resten av dagen och eftermiddagen ger oss ytterligare några öringar, var av vi tar någon till vara, medan de övriga släpps tillbaka. Vi ser också några verkliga lunsar – på andra sidan, naturligtvis – som tumlar om i vattenytan i jakt på kläckande nattsländor. Tyvärr är det omöjligt för oss att vada över, trots att det är lågvatten. Så vi får nöja oss med att beskåda det hela – vilket inte är det sämsta. Men så kommer mörkret, och vid niotiden bestämmer vi oss för att vända hem till lägret. Fisket har varit bra, så vi är nöjda båda två, och ingen av oss känner att vi vill fortsätta med något nattfiske.

Snart sprakar en värmande eld inne i vår tältkåta. Fisken, som puttrar i det extrasaltade smöret, blandas med doften från elden och sätter fart på både lukt och smaksinne. Vi njuter länge av den goda kvällsmåltiden, och efter de väl tilltagna portionerna lutar jag mig tillbaka mot sovsäcken, tänder pipan och drar några djupa bloss, innan det är dags att somna som ett lyckligt litet barn på julaftonskvällen...

Men var är rödingen?

Det går några dagar och fisket ger både harr och öring runt kilot. Vi har tur med vädret och har egentligen inte särskilt mycket att klaga över. Trots det beslutar vi att försöka leta reda på var rödingen håller till – för visst vill vi gärna ha röding också. Vi vet ju att området hyser mycket fin sådan, dessutom är den svår att tas med och ställer ofta flugfiskaren på svåra prov – men det ser vi endast som en utmaning...

Det är en bra bit upp till nästa ström, men där ska rödingen enligt uppgift vara representerad i lite större antal. Där strömmen rinner in i ett sel gör Bill sina första kast. På tafsen sitter en våt Black Gnat i storlek 12 – alltså en ganska stor fluga. Han lägger kasten rakt ut över strömmen, och det forsande vattnet tar tag i linan och för flugan över ett stort flak och in mot ett lugnare parti med bakvatten. Det är dit han med vattnets hjälp har försökt styra flugan, eftersom han vet att det i kanten av just ett sådant bakvatten ofta står stor fisk, och lyckas man bara få flugan inom fiskens synfält, så kommer ofta hugget som på beställning...

Själv knallar jag vidare en bit för att prova de mer strömmande partierna. Några timmar går och en del mindre fiskar nafsar efter min fluga. Men det är närmast fråga om rena harrbarn, så samtliga får gå tillbaka.

Men plötsligt ser jag Bill komma gående. Han berättar att han tappat en stor röding, men att det redan efter något kast stigit en annan och tagit hans fluga. Den är visserligen inte riktigt lika stor – men det har i alla fall blivit en fin röding till slut...

Information om de nyöppnade samevattnen i våra nordligaste län kan erhållas från nedanstående adresser. Bestämmelserna kan variera från säsong till säsong, och vissa vatten kan också vara kvoterade eller till och med undantagna från allmänt fiske. Förbered därför flugfisketuren redan hemma genom att ta reda på all aktuell information.

Norrbottens län:
Länsstyrelsens Fiskefunktion, tel 0920-960 00.

Västerbottens län:
Länsstyrelsens Rennäringsenhet, tel 090-10 82 10.

Jämtlands län:
Länsstyrelsens Rennäringsenhet, tel 063-14 60 00.

Vi är privilegierade

Dagarna går fort och till slut är det tid att packa ihop lägret. Vi har haft ett stundtals mycket trevligt flugfiske efter både öring, harr och röding, och en och annan fisk av det lite större formatet har också haft vänligheten att välja våra flugor. Allt har dessutom skett på bekvämt gångavstånd från vårt tältläger, och med fiskeflygets hjälp har det heller inte varit svårt att ta sig hit in i den orörda vildmarken.

Vi konstaterar tillsammans att vi som flugfiskare är synnerligen privilegierade i våra nordiska länder, eftersom vi trots allt kan finna så bra vatten. Europas sista vildmark, har många sagt, och trots ett ökat tryck från fiskare från när och fjärran, så stämmer det fortfarande. Men när nya samevatten nu upplåts åt allmänheten, så gäller det att vi som gäster lämnar ett område i samma skick som när vi kom. I denna fjälldal i övre Piteälven blir vi positivt överraskade att det är så orört. Vi ser inga egentliga upptrampade stigar, och vi stöter heller inte på några kvarlämnade skräphögar, vilket man annars ofta gör i mer frekventerade fiskeområden. Det är också ganska långt mellan eldstäderna. Detta gör att man uppskattar sin flugfiskevecka ännu mer, och man gör sig också extra besvär att sopa igen de egna spåren i naturen.

Det är egentligen ganska enkla saker som behövs, och de är inte särskilt tidsödande heller. Ta bara en sådan sak som eldstaden. När man gör upp sin kaffeeld, kan man till exempel ta bort det översta, tunna jordlagret innan man samlar stenar till en ring. När det sedan är dags att bryta lägret för att åka hem, så bär man tillbaka stenarna till sin ursprungliga plats och lägger tillbaka jordtorvorna över askan. På det viset finns det inga sår i landskapet och naturen är redan läkt när man vandrar hemåt. Det finns andra sätt att kamouflera sitt besök; till exempel att flytta tältet med någon eller några dagars mellanrum, istället för att låta det stå på samma plats hela veckan. Då hinner markvegetationen inte gulna och bli förstörd under vårt besök.

Med sådana små och enkla åtgärder kan vi visa respekt för det ömtåliga landskap vi gästar – och då kan vår fjällvärld också i framtiden göra skäl för uttrycket Europas sista vildmark...

Strategi för fiskevård

Välfärdssamhället slog ut många fiskevatten på 50-talet, då utsläppen ofta gick orenade ut i våra vattendrag. I takt med utbyggnaden av kommunala reningsverk har vattenkvaliteten emellertid blivit bättre – även om det ännu finns mycket kvar att göra – och idag finns en mängd åar som på nytt kan bli goda fiskevatten. Men då kräver de ett aktivt fiskevårdsarbete. Artikelförfattaren, som är lärare vid vatten-ekologi- och fiskevårdslinjen i Bräkne-Hoby och utbildar nya fiskevårdare, ger här tips om strategin då man tar sig an ett nedgånget vattendrag

Text & foto: Erik Erlandson

För länge sedan, på Lidmans och Färnströms tid, kunde man fiska efter laxartad fisk i tusentals vattendrag i vårt land. Det var bara att välja och vraka bland möjligheterna – problemet var bara att få hade råd att ens skaffa sig de dyra flugspöna i cane, och ännu mindre att åka på dyra fiskesemestrar. För de flesta var semester ett okänt begrepp. Det var då det hände – välfärdssamhället byggdes upp allt snabbare och industrin såg till att vi fick allt bättre och effektivare maskiner, redskap och hjälpmedel både i produktionen och i hemmen. Utan att någon egentligen lade märke till det inleddes samtidigt ödeläggelsen av våra vattendrag. Vattenkraften byggdes ut, industrins hjul snurrade allt häftigare efter krigsslutet och överallt leddes avfallet direkt ut i vattendragen. Älv efter älv, å efter å, bäck efter bäck försvann i kulvertar, förgiftades eller dikades ut. Berusade av folkhemmets välfärd såg vi inte, eller ville inte se, vad som hände. Vi inbillades att vi var tvungna att betala det pris som myndigheter och industri krävde – en död natur. Det var bättre att kunna göra sina behov i värmen inomhus i vattentoaletten än på ett svinkallt torrdass. Det var bättre att kunna tvätta inomhus i tvättmaskinen än att behöva koka i tvättunnan utomhus och frysa händerna av sig vid sköljningen. Detta förstår vi – ingen önskar sig tillbaka till gångna tiders standard. Elströmmen gav fantastiska fördelar – men Bolmåns storöringar offrades "för en kopp te om dan".

Det fanns en moment 22 – hake med det hela – när allt fler fick ekonomisk möjlighet att satsa på sportfiske och flugfisket ökade i omfattning – ja, då fanns det knappt några vatten kvar, eftersom det var just det som hade givit befolkningen allt större möjlighet till sportfiske som hade dödat vattnen. Färnströms X- och Y-strömmar hade för länge sedan dött sin anonyma död och i Lidmans Svartån hade sländorna slutat kläcka och öringarna slutat vaka.

Nils Ehnbom

Ungefär samtidigt som denna utveckling inleddes, dvs i början av 50-talet, började några fiskevårdsintresserade personer fundera över om allt verkligen stod rätt till i våra vattendrag. En av dem var den förra året bortgångne Nils Ehnbom, kamrer på sockerbruket i Örtofta i Skåne. Under en resa till Skottland kunde han konstatera att det fanns öring i alla vattendrag, stora som små. Han intresserade sig också för de trösklar av sten som han kunde finna här och där i åarna – föregångarna till våra dagars strömkoncentratorer. När han kom tillbaka till Örtofta kunde han inte släppa bilden av de fina öringvattnen han sett i Skottland. Samtidigt bytte han arbetsplats – han kom till Köpingebro sockerbruk vid Ystad i Skåne. Här fanns också ett dött vattendrag – Nybroån.

Han diskuterade sina erfarenheter med Philip Wulff, fiskevårdsintresserad doktor från Kävlingetrakten i Skåne. Eftersom de båda var övertygade om att man kunde renovera havsöringbestånd i förstörda vattendrag tog de sig an en å vardera. Ehnbom tog sig an Nybroån och Wulff tog sig an Kävlingeån. De slog vad om vem som snabbast kunde restaurera havsöringbestånden. Nils Ehnbom var en handlingens man – och redan våren innan han tillträdde sin tjänst i Köpingebro gjorde han i hemlighet en liten tjuvutsättning med öring från den närbelägna Verkeån. Så var arbetet i gång – det arbete som ledde till att Nybroån 30 år senare vid sidan av Mörrumsån var Sydsveriges i särklass största producent av havsöring. Det finns mycket att lära av Ehnboms pionjärinsats för den som idag vill bedriva fiskevård i strömmande vattendrag.

Varför lyckades Ehnbom starta ett så storslaget miljövårdsprojekt vid en tidpunkt då ingen hade hört talas om miljövård? Det första man kan konstatera är att Ehnbom hade en fördel av att ha en viss position i samhället, han var både kamrer på ortens största industri och kommunalpolitiker. Det är alltså viktigt med förankring hos politiker och industrier. Men det märkliga med Ehnboms industriförankring var att det var just det sockerbruk han arbetade på som var boven i dramat – det var sockerbrukets utsläpp i ån som kom den att jäsa som för gammal mäsk, som kom den att helt försvinna bland bladvass och kaveldun. Det var sockerbruket som måste åtgärda sina utsläpp för att det överhuvud taget skulle vara möjligt att inleda restaureringen. Här hade Ehnbom fördel av att vara en betydelsefull person i sockerbrukets ledning. Detta visste förstås Ehnbom och en av de första åtgärderna blev att försöka få rening på utsläp-

Nils Ehnbom berättar om Nybroöringen för intresserade elever.

pen och senare, att försöka leda det renade vattnet ut till havet.

Steg två var att försöka få arbetstillstånd i ån. Ehnbom skrev hundratals kontrakt med markägarna för att få detta, och också förstås, fisketillstånd. Detta var mycket klokt – hade han försökt återkomma med fisketillstånd när ån var full med fisk, hade han förstås haft betydligt svårare att genomföra sin idé.

Ehnbom hade alltså en klar strategi för sitt arbete. Han såg klart vilka steg som måste tas, och dessutom i vilken ordning de skulle tas. Detta arbete är det mycket lätt att gå förbi – det är den tunga biten; pappersexercisens, kontraktens, de otaliga mötenas, argumentationens och motståndets tid. Men utan den kan allt senare arbete plötsligt vara förgäves. En strategi är alltså av allra yttersta vikt.

Strategin

En fiskevårdsstrategi bör innehålla ett antal fasta punkter, samt en del punkter som är beroende av lokala förhållanden. Det allra viktigaste är att fastställa det slutliga målet för de åtgärder man vill sätta in. Fiskevård i allmänhet brukar ju definieras som åtgärder som leder till att skapa så jämna och stora årsklasser av en art som möjligt. Det är huvudmålet. Därefter kommer olika delmål för att nå fram dit. För att åstadkomma detta måste man alltså ha klart för sig varför det aktuella vattnet inte ger den produktion det skulle kunna ge. Man måste alltså göra en analys av vattendraget i dess helhet. För Ehnboms del var de första delarna av denna analys självklar: Olika utsläpp, framför allt från sockerbruket, hade förgiftat åns fiskbestånd, fått ån att växa igen och vid återkommande tillfällen orsakat akut syrebrist. Åtgärd nummer 1: Begränsa utsläppen. Övergripande åtgärd: Skaffa arbets- och fiskerätt!

Grundläggande undersökningar

Normalt sett har man redan från början en god uppfattning av vattendragets status innan man inleder sina åtgärder. Det kan dock vara klokt att i inledningsskedet undersöka det lite mer systematiskt. En viktigt del är förstås vattenkemin. Hur ser pH-värdet ut under året? Hur tål vattnet ytterligare försurning – hur är det med alkaliniteten? Hur mycket aluminium finns i vattnet? Detta kräver viss provtagningsteknik; kan man inte själv utföra den, kan man vända sig till kommunens Miljö- och Hälsoskyddsnämnd. En sak som man kan göra själv är att undersöka temperaturväxlingarna i vattendraget under året, liksom åns vattenbudget.

Vattenbudget kan vara den avgörande faktorn om man arbetar med en liten bäck, med en låg medelvattenföring. Speciellt i Sydsverige har de senaste årens torrsomrar visat att många mindre öringbäckar nästan helt torkat ut under långa värmeperioder. Inte heller blir läget bättre av alla de slangar som sticks ned i de förtorkade bäckarna för att åderlåta dem på de sista dropparna som sedan används för att bevattna diverse grödor på intilliggande fält. Gamla dammar kan här tjä-

forts på nästa sida

forts från föreg sida
na som vattenreservoarer. Visserligen kan de motverka fiskevården på annat sätt, men innan man eventuellt försöker riva ut dem bör man noga kontrollera vattenbudgeten under året. Kanske kan en damm visa sig vara väldigt nyttig så småningom.

För Nybroåns del var problemet inte vattenbudgeten; ån avvattnar hela Fyledalen ett stort område som ger ån en relativt hög medelvattenföring, åtminstone för att vara i dessa trakter av landet. Problemet var i stället att vattnet tycktes försvinna när sommarens värme satte igång växtligheten i ån. Massiva bälten av vass och kaveldun förvandlade flödet till ett svagt sipprande mellan miljoner stjälkar av olika slag. Åtgärd: vassklippning!

Innan man kommer så långt att man kan föreslå ett samlat åtgärdsprogram för ån är det dock bäst att göra en bottenkartering över hela den sträcka man förfogar över. Detta innebär helt enkelt att man inventerar åns bottnar, meter för meter. Man antecknar sedan allt detta på speciella blanketter, där man redogör för bottensubstratet, växtligheten, strömhastigheten och vattenståndet. Viktigt är också att göra noteringar om omgivningen.

Trädridåer vid stränderna

Området närmast vattnet har central betydelse för en mängd faktorer som påverkar produktionen; en trädridå närmast vattendraget betyder t ex att eventuella gödningsämnen kan tas upp innan de läcker ut i vattnet – man har en kvävefälla. Det betyder också att det kommer att trilla ner en mängd insekter i vattnet från träden och därmed tillföra näring till fiskarna. I vissa områden kan näringstillförseln från omgivande träd vara så pass hög som 50%av totala näringstillförseln. Kalhuggning närmast vattendraget är därför katastrofalt ur denna synpunkt. För de mindre vattendragen betyder också trädridåerna att solen inte kan värma så intensivt under högsomma-

Överst: *Ett enda träd står kvar – här rinner allt överflödigt kväve rakt ut i ån för vidare transport till havet.*
Underst: *Fiskevårdarbete i en sydsvensk bäck – lägg märke till den frodiga grönskan som nästan helt täcker ån, en höjdare ur produktionssynpunkt.*

ren och att fisken skyddas från flygande predatorer.

Sten avgörande

En annan avgörande faktor för produktionen är förstås bottensubstratet. Här är grus och sten av olika storlekar av helt avgörande betydelse för framgången. Finns det ingen sten måste man lägga i den. Utan sten kommer inte produktionen att höjas nämnvärt, vilka andra insatser man än gör. Detta insåg Ehnbom tidigt. Han hade även här fördel av sina kontakter med sockerbruket. Under höstarnas betkampanjer kommer det in tonvis med sten i betlassen, sten från de skånska åkrarna och som är av exakt rätt storlek för ändamålet. Ehnbom tog helt enkel och körde ut de knytnävestora stenarna i ån.

Att sten höjer produktion är idag ett välkänt faktum inom modern fiskevård. För det första är det så att man skapar betydligt fler revir på samma bottenyta med stenarnas hjälp. Fiskungarnas revir sträcker sig nämligen så långt de kan se. Finns det inga hinder i vägen blir alltså reviren betydliga. Om några stenar hindrar synfältet kommer däremot fler fiskar att kunna trivas bredvid varandra.

För det andra kommer stenen att höja näringsproduktionen i vattnet. Det är nämligen så att produktionen av fisk är beroende av en lång kedja i näringspyramidens bottenskikt. Det första steget är förstås närsalterna. Idag är problemet oftast att det finns för mycket av dessa, åtminstone sett ur ett sydsvenskt perspektiv. Norrlands vattendrag är ofta undernärda. Nästa steg i näringskedjan är produktionen av plankton och alger som är beroende av närsalterna. Under de första månaderna äter fiskarna plankton och är därför direkt beroende av dessa. Men fiskungarna är även beroende av alger, både direkt och indirekt. Ju större bottenyta det finns för algerna att fästa sig på desto större produktion får man. Insekternas larver äter i många fall alger eller annat som är beroende av algerna, eller planktonförekomsten. Ju större yta man får desto högre produktion av insekter får man. Ju högre produktion av insekter som ges desto större produktion av fisk får man. Den ökade tillgången på mat för fiskarna verkar produktionsökande på två sätt: för det första kommer det att få plats fler fiskar på samma yta, ju högre produktionen är och för det andra kommer fler fiskar att överleva från gulesäcksstadiet till smoltstadiet, eftersom en snabb tillväxt ger dem möjlighet att undkomma olika predatorer. Här är varje millimeters tillväxt under försommaren av stor betydelse för överlevnaden. Ehnboms sockerbrukssten var alltså av central betydelse för den framgång han senare nådde.

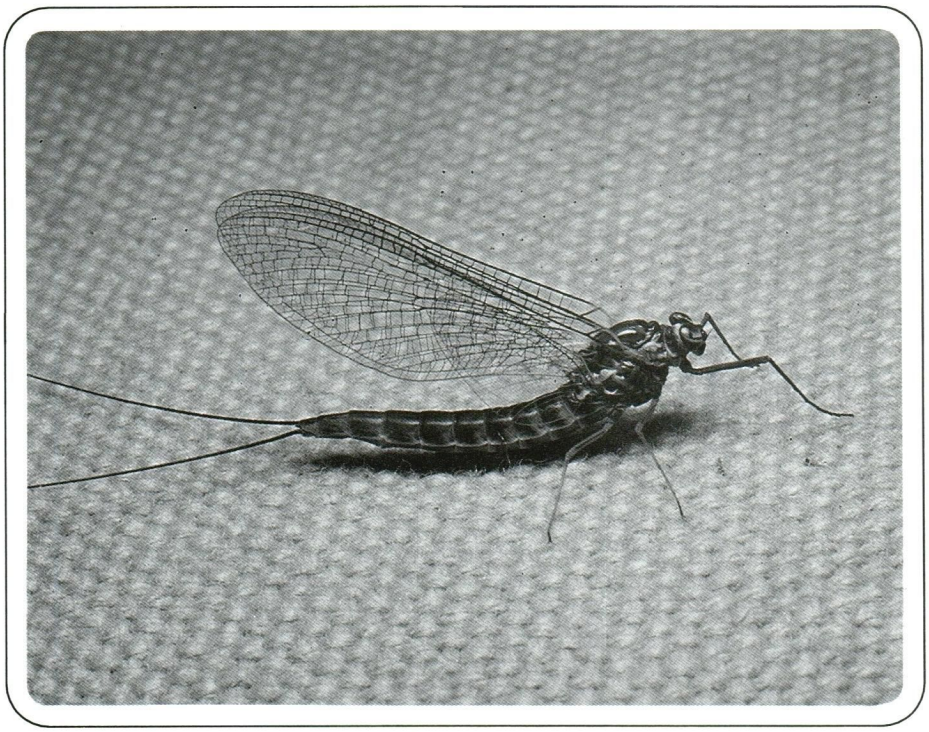

Utläggning av sten i ett vattendrag ger många olika effekter. Bland annat skapas en ökad bottenyta som i sin tur ger plats och föda för fler insekter.

Men det finns sten av annan storlek som också är av stor betydelse. Nybroån saknade t ex det rätta materialet för fisken att leka på, nämligen grus i en dimension av 30–50 mm. Lek som försiggår över för fint eller för grovt material kommer att gå till spillo, i alla fall de största delarna av den. Därför måste man vid botteninventeringen vara noga med att anteckna sådant i sitt protokoll.

Även här insåg Nils Ehnbom betydelsen av gruset. Han gjorde dock vid första anläggningen av lekbottnar ett misstag; han använde sig av för fint material. Det visade sig att vårfloden sopade bort lekplatserna. Nästa sommar lade han i stället ner grus av grövre material och här och där blandande han även in lite större stenar, upp till en diameter av 20 cm. Dessa skulle hjälpa till att hålla gruset på plats vid kraftigt vattenflöde. Han fick rätt. Lekplatserna han anlade för mer än 30 år sedan fungerar fortfarande idag, precis som det var tänkt.

Ny upptäckt

Det finns dock ytterligare en fördel med sten i en å, åtminstone i våra sydsvenska övergödda bäckar. Under mitt eget arbete med flera av Blekinges åar har jag nämligen upptäckt något som egentligen borde varit självklart – stenen fungerar som ett biologiskt filter! Idén fick jag ursprungligen från mitt arbete med fiskodlingsverksamhet på den skola jag arbetar. I fiskodlingar av olika slag kan man ibland behöva värma upp vattnet. Detta är mycket dyrbart, eftersom det behövs stora kvantiteter vatten i en fiskodling. Därför använder man det uppvärmda vattnet mer än en gång innan man släpper ut det. Detta kallas recirkulation. I vissa fall kan man recirkulera vattnet upp till 90%, dvs i odlingen finns det bara 10% nytt vatten; resten är sådant som recirkulerat mellan en och nio gånger.

När vattnet recirkuleras på detta vis kommer halterna av kväve att öka dramatiskt. De kan bli så höga att de dödar fiskarna. Därför måste vattnet renas vid varje nytt varv i odlingen. Detta sker i ett biologiskt filter, ett s k biofilter. Detta kan se ut på många sätt, men principen är densamma. Det gäller att i en liten volym få största möjliga "bottenyta". Oftast gör man så att man i en tunna lägger grov sand eller singel och sedan låter vattnet passera genom detta. Man betar sedan filtret med speciella bakterier, nitrobacter och nitrosomonas. Eftersom dessa bakterier finns i vanlig jord går det he-

forts på sid 54

Ordet fritt:

En allmän fiskevårdsavgift nu!

Sverige är i dag det enda land i Norden som inte har någon form av fiskevårdsavgift. De flesta länder i övriga Europa har olika former av kontroll på sportfisket, vi är lite av ett U-land i det hänseendet. Trots att frågan varit uppe till debatt i flera decennier, så har man inte kunnat enas. Det har hela tiden funnits starka krafter både för och emot. Bland de många hundratal sportfiskare jag har haft kontakt med i klubbar, föreningar och olika tidskrifter, är det ett ytterst litet fåtal som sagt sig vara emot. Överallt vart man kommer i sportfiskesammanhang, talas det bara positivt för en fiskevårdsavgift.

Nu ryktas det om att vår regering säger sig vilja införa en allmän fiskevårdsavgift och det råder en ganska hoppfull stämning i de kretsar som har att bestämma sportfiskets framtid. Som lekman tycker man ju att det skulle vara en enkel sak att klubba igenom avgiften, men det är inte alls så självklart. Det finns många hinder att hoppa över innan vi är framme. Att hindren är höga, framstår ännu klarare sedan jag ägnat ett antal timmar åt att läsa igenom Fiskeriverkets Per Wramners utredningsrapport, publicerad i oktober 1991.

Ett av de största hindren utgör Sveriges Fiskevattenägareförbund som definitivt är motståndare och naturligtvis en mäktig sådan. Ett av deras argument är att man anser det rättsvidrigt att tillåta fritt handredskapsfiske på enskilt vatten och sedan ta betalt av sportfiskarna genom en allmän fiskevårdsavgift.

Vattenägareförbundets tidskrift nr 2/94 är en kompakt "tummen ner" för avgiften. Man hänvisar till det årets fiskeproposition där regeringen säger klart nej. Men sedan dess har det ju hänt mycket, vi har fått ny regering som tydligen kan tänka sig att införa avgiften. Bäddat för bråk, alltså.

En annan motståndare är ASSI DOMÄN, som är Sveriges största vattenägare och förvaltar 100 000 hektar fiskevatten.

Vårt förbund, Sportfiskarna, ser det som ett absolut måste att vi får en avgift. Målet och syftet är att främja en långsiktig fiskevård och tillsyn, tillgodose sportfiskets behov, främja sportfiskets allmänna utveckling, information och utbildning. Bildandet av fiskevårdsområden är också synnerligen angeläget, likaså forskning.

1991 ansåg man att avgiften per år skulle vara 50 kronor och att cirka en miljon sportfiskare skulle bidra. I dag är nog 50 kronor beräknat i underkant, 75 kronor är väl mer realistiskt. Det skulle alltså bli en avsevärd massa pengar till sportfisket. I det här fallet kan man hänvisa till jägarna som, utan att knota, sedan många år betalar en jaktvårdsavgift, i dag långt över 100 kronor. Det gör man även om man inte har tillgång till egna jaktmarker.

Där fiskevårdsavgifter införts har man i flera fall hört talas om att administrationen och fördelningen av pengar kostat alldeles för mycket. Skulle den ha genomförts i vårt land för många år sedan, hade det säkert upprättats ett nytt statligt verk med generaldirektör och en massa underhuggare. Det är ju en sak som inte behöver ske idag i vårt datoriserade samhälle.

Per Wramner beräknar att administrationen inte skulle behöva ta mer än 10% av den samlade summan. Det kan man kanske tänka sig vara fullt acceptabelt. Men nu är jag personligen lite misstänksam när politiker skall vara med om att bestämma. Det kan ju bli frestande att styra över så här mycket pengar till statskassan och sedan lite skopvis dela ut dem till fiskevården. Det får bara inte ske, och vid samtal med tjänstemän inom förbundet, säger man att om inte avgiften blir till 100% öronmärkt, är man inte intresserad.

Fördelningen av medlen bör anförtros en fondstyrelse, som ser till att pengarna går till områden inom sportfisket där de bäst behövs. Den som säljer fiskekort måste avkräva köparen bevis på att han har inbetalt avgiften per postgiro.

Det är långt över 50 år sedan jag tog mina första, stapplande steg som sportfiskare. På den tiden var ju allt så enkelt, fisken fanns i myriader och det var aldrig någon trängsel vid vattnet, som dessutom överallt var rena. Men under de här decennierna har det ju hänt så mycket; sportfisket har växt lavinartat, fiskevattnen har krympt och i många fall slagits ut av försurning. Det är självklart att det måste ske någonting alldeles genomgripande om vi i framtiden skall kunna sportfiska. Det kommer att kosta mycket, både i pengar och arbete, men det kommer att löna sig – om det sker fort!

Många tror att fiskevård är att spilla i en massa fisk i olika vatten, sedan är allt frid och fröjd. Pengarna bara rasar in, men så enkelt är det ju inte...

Oavsett beslutet om anslutning till EU hade vi fått räkna med att fisketurismen utifrån kommer att växa. Vad vi än tycker om det måste vi vara beredda på det. Vi måste bygga ut servicen, stugbyar i anslutning till fisket, folk som kan ta hand om gästande fiskare och sköta om vattnen. Pengar kommer också in turistvägen och ger viktiga tillskott...

Skall allting fungera måste vi kunna utbilda folk som från

forts på sid 52

NYTT FRA NORGE

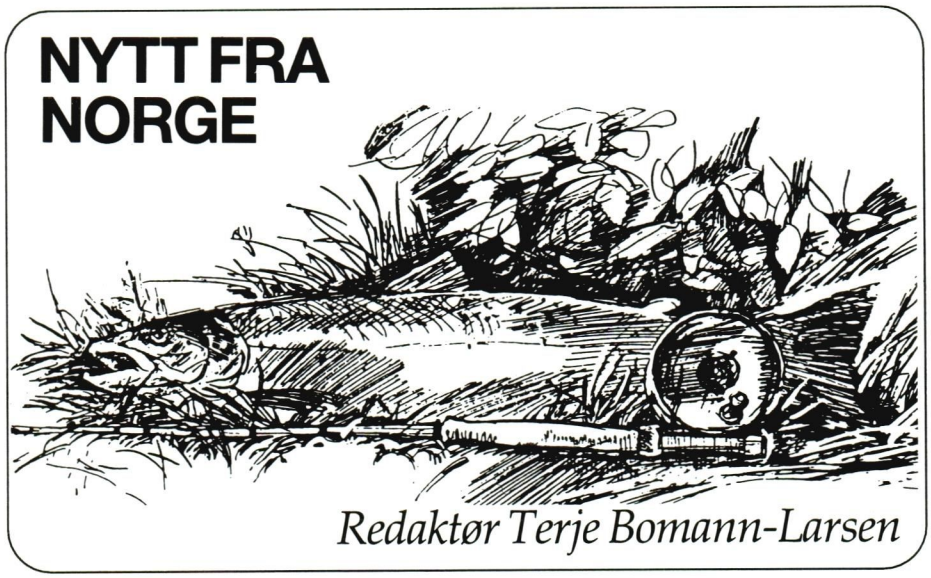

Redaktør Terje Bomann-Larsen

Hardangervidda – nasjonalpark eller spiskammer?

Det vidstrakte høyfjellsplatået Hardangervidda, med sine uttallige sjøer, tjern, elver og bekker må vel fortsatt regnes som det viktigste fjellområdet for sør-norske sportsfiskere. Men selv om området nå er nasjonalpark (med tilliggende landskapsvernområder), er det ingen selvfølge at herlighetene går i arv til kommende generasjoner. I løpet av de ti første årene skjedde det en femdobling av den motoriserte ferdselen i nasjonalparken, og i 1990 ble det gitt dispensasjon for hele 2200 motoriserte transporter. Det meste av den landbaserte trafikken foregår med traktor, og det har skjedd en betydelig utvidelse av traktorveinettet de senere år. Formålet med trafikken er naturligvis å utnytte de betydelige naturressursene som finnes på vidda, i første rekke reinsdyrjakt. Det foregår dessuten et betydelig garnfiske, som også til en viss grad er økologisk forsvarlig, men som i dag drives ganske ukontrollert og uten basis i skikkelige bestandsanalyser.

Alt dette skrev jeg om i denne spalten (1/92) etter en reportasjetur i 1991, og i tillegg til at regelverket tydeligvis var for dårlig, kunne vi påvise at den lokale praksis i de såkalte randkommunene var ytterst liberal, og at det forekom helt åpenlyse brudd på forskriftene. Vi er derfor ikke særlig overrasket når Hardangervidda nå er kommet på den internasjonale naturvernorganisasjonen IUCNs liste over truede nasjonalparker. Denne lite ærefulle noteringen har imidlertid ført til ny diskusjon omkring bruken av Vidda, hvor blant annet miljøvernsjefen i Odda har tatt til orde for total stans i all motorisert trafikk, nedleggelse av traktorslepene, samt strenge begrensninger i bruken av Vidda som sauebeite. Dette utspillet førte naturligvis til spontane reaksjoner fra randkommuner, grunneierlag og andre som aldrig har hatt særlig sans for nasjonalparkideen.

Men hva mener så de som har ansvaret for forvaltningen? Hva har f.eks. Direktoratet for Naturforvaltning å si om utviklingen? På forespørsel fra FiN kan saksbehandler Arnt Hegstad fortelle at motortrafikken nå ser ut til å ha flatet ut omtrent på 1990-nivå, men at dette tallet transporter er langt høyere enn forsvarlig ut fra vernehensyn. Myndighetene er nå i gang med å utarbeide nye forskrifter både for nasjonalparken og de tilliggende landskapsvernområdene. Det er sendt ut en melding om dette til alle berørte parter, og på forespørsel får også FiN en kopi pr. fax.

Bakgrunnen for arbeidet er en stortingsmelding (nr. 62, 1991–92), hvor man fra miljøverndepartementets side fastslår at de lokale forvaltningsorganene ikke har ivaretatt sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Derfor foreslåes det at man hever forvaltningsansvaret fra kommunalt til fylkesmannsnivå i de aktuelle fylkene Buskerud, Telemark og Hordaland. Videre tenker man seg at det opprettes fire stillinger som nasjonalparkforvaltere, fordelt på noen av randkommunene. De lokale tilsynsutvalgene som til nå har hatt forvaltningsansvar, bør i framtida bare ha rådgivende funksjon.

Dette mener vi ville være et skritt i riktig retning, da man på denne måten vil kunne få en mer helhetlig forvaltning, løsrevet fra kortsiktig lokaløknomisk tankegang. På sikt kan det neppe være tvil om at uberørte naturområder vil få økonomisk verdi også for fjellbygdene, og at det kan være mer å tjene på ørret i elver og vann enn i rakfiskbuttene. Kanskje er det lettere å se de langsiktige mulighetene på en viss distanse. I tillegg til en generell presisering av hele regelverket, lufter meldingen noen få konkrete tiltak: Det skal generelt bli vanskeligere å få tillatelse til bruk av traktor og bil i nasjonalparken, og deler av slepenettet (traktorveinettet) bør tas ut av bruk. I landskapsvernområdene vil man imidlertid beholde nåværende bestemmelser, selv om man også her bør vurdere visse begrensninger. Ut over denne korte meldingen er direktoratet imidlertid påholdent når det gjelder detaljer i det nye regelverksforslaget. De ønsker ingen "lekkasjer" før utkastet skal ut på lokal høring i de berørte områder ved årsskiftet 1994–95. Deretter vil det bli en sentral høring i april/mai, før direktoratet utarbeider et endelig forslag som sendes Miljøverndepartementet høsten 1995.

Foreløpig er altså lite avgjort, men i løpet av et års tid vil kanskje kunne få svar på om Hardangervidda kan bli en av Nordeuropas viktigste nasjonalparker, eller om den endelig skal reduseres til spiskammer for bygdefolket i randkommunene.

Johannes Laursens fluemønstre

Ikke mange danske fluefiskere har opnået det internationale ry og den anerkendelse Johannes Laursen opnåede. Johannes, eller Hannes, som han kaldtes blandt venner, bandt sine egne fluer til havørredfiskeriet i Karup Å, og de blev kendt verden over

Text & foto: Nils Mogensen

Nær Vormstrup, mellem Høstrup og Hagebro, lå den lille hvidkalkede gård Sandvilhus. Her boede for år tilbage Johannes og Maja Laursen. Ikke mange danske fluefiskere har opnået det internationale ry og den anerkendelse, Johannes opnåede. Johannes, eller Hannes, som han kaldtes blandt venner, bandt sine egne fluer til havørredfiskeriet i Karup Å, og de blev kendt verden over.

Johannes begyndte at fiske fra fødehjemmet ved Karup Å allerede i femårs alderen. Som så mange andre bønder ved Karup Å blev han senere garnfisker og drev toggerfiskeri.

Det fortælles, at Johannes i 1938 skulle opføre en ny svinestald til 7 000 kr. Dengang sad han ikke så godt i det og var nød til at gå til den lokale bank for at låne pengene. Det var en fredag; banken lovede ham lånet og ville have papirerne klar til underskrift mandag. Lørdag tog Johannes til åen med sit garn. Den nat trak havørrederne, og åen bugnede af sølvblanke fisk på bryllupsrejse. Johannes fik garnet fyldt. Maja, Johannes kone, hentede fiskene og kunne den weekend ikke bestille andet end køre fisk på trillebøren op fra åen. – Om mandagen kunne Johannes gå i banken og fortælle dem, at han ikke havde brug for lånet, så meget havde fiskeriet givet.

En anden gang, da Johannes og posten fiskede sammen med toggergarnet, gav det pludselig et hårdt stød i nettet. Det var en stor fisk, men netop som posten og Johannes havde den så langt inde, at de kunne se, hvor kæmpestor den var, sprængte den garnet og forsvandt. De anslog ørreden til at veje mindst 15 kilo. Fisken var gået nedad. Johannes og posten blev enige om, at forsøge at holde den der, så de senere kunne gøre et nyt fangstforsøg. Posten blev ved åen, hvor han svingede sin sorte frakke over vandet for at holde fisken tilbage. Johannes gik til middag. Hen på eftermiddagen genoptog de fiskeriet. Igen og igen trak de toggeret og skiftedes til at holde vagt. Da natten kom, forsøgte de sig atter, men uden held. Næste morgen havde posten sendt sin kone ud med brevene, så han kunne fortsætte fiskeriet. De startede højere oppe. Ved middagstid havde de endnu ikke set fisken. – Så med et kom den. På næsten samme sted, hvor de dagen før havde været tæt ved at fange den, strøg den i nettet. Garnet blev hastigt lukket og den store fisk trukket på land.

Der stod de triumferende og beundrede fisken, Johannes og posten. Stor og mægtig var den. Så pludselig tog pokker ved fisken, selv om posten kastede sig over den og forsøgte at holde den fast, slog den et slag og forsvandt ud i sit rette element. Johannes og poste var grædefærdige, det eneste synlige bevis på kæmpefisken var nogle store skæl på postens sorte frakke. Dem gemte de i lang tid efter.

Johannes fiskede også med stang, og en af de historier, der går, beretter, at Johannes en dag var ude at fiske sammen med en lokal gårdmand. Med sig havde de også en fiskekammerat, der var kendt for altid at prale af de mange og store fisk, han havde fanget. Den dag pralede han også med de store fisk. Det blev snart Johannes og gårdmanden for meget. På Johannes Laursens mødding lå to døde pattegrise. På et tidspunkt, da pralhalsen lå og sov med sin stang ved siden af sig, hentede gårdmanden en af de døde grise. Grisen blev sat på fiskekammeratens krog og lige så stille lempet ud i vandet. Så vækkede de kammeraten "Vågn op! Dæ e' fisk på, å dæ'e duleme stur!" Fiskekammeraten vågnede, greb sin fiskestang og fightede pattegrisen i land. – Siden den dag pralede han aldrig mere med sine store fisk.

Johannes blev fluefisker

Det endte med, at Johannes blev fluefisker. Efter at have været hele repertoiret af engelske fluer igennem, begyndte han at skabe sine egne mønstre. Johannes gav sine fluer navne efter det der lå ham nærmest – som han holdt mest af. Fluerne Røjbæk og Høstrup opkaldtes efter lokaliteter ved Karup Å. Fluen Lady Sandvil blev opkaldt efter Johannes Laursens gård, Sandvilhus. Fluerne Johannes og Jonas, efter Johannes selv. Navnet Jonas var en fiskekammerats kælenavn for Johannes. Fluen Maja, ja, den blev selvfølgelig opkaldt efter Johannes' elskede kone, om det fortælles der for resten også en historie: – En dag, da Johannes sad og bandt fluer, kom Maja hen til Johannes for at se, hvad han lavede. Johannes sad og bandt en ny flue, og i spøg sagde Maja: "Hvad er

forts på nästa uppslag

Denna artikel är ett utdrag ur Nils Mogensens nya bok "Langs Karup Å", utgiven av förlaget Svalebøgen.

Johannes Laursens fluemønstre.
Til venstre: *Røjbaek, Jonas og Sidste Operation.*
Til højre: *Høstrup, Maja og Karup Chilimps.*
I midten: *Lady Sandvill og Johannes.*

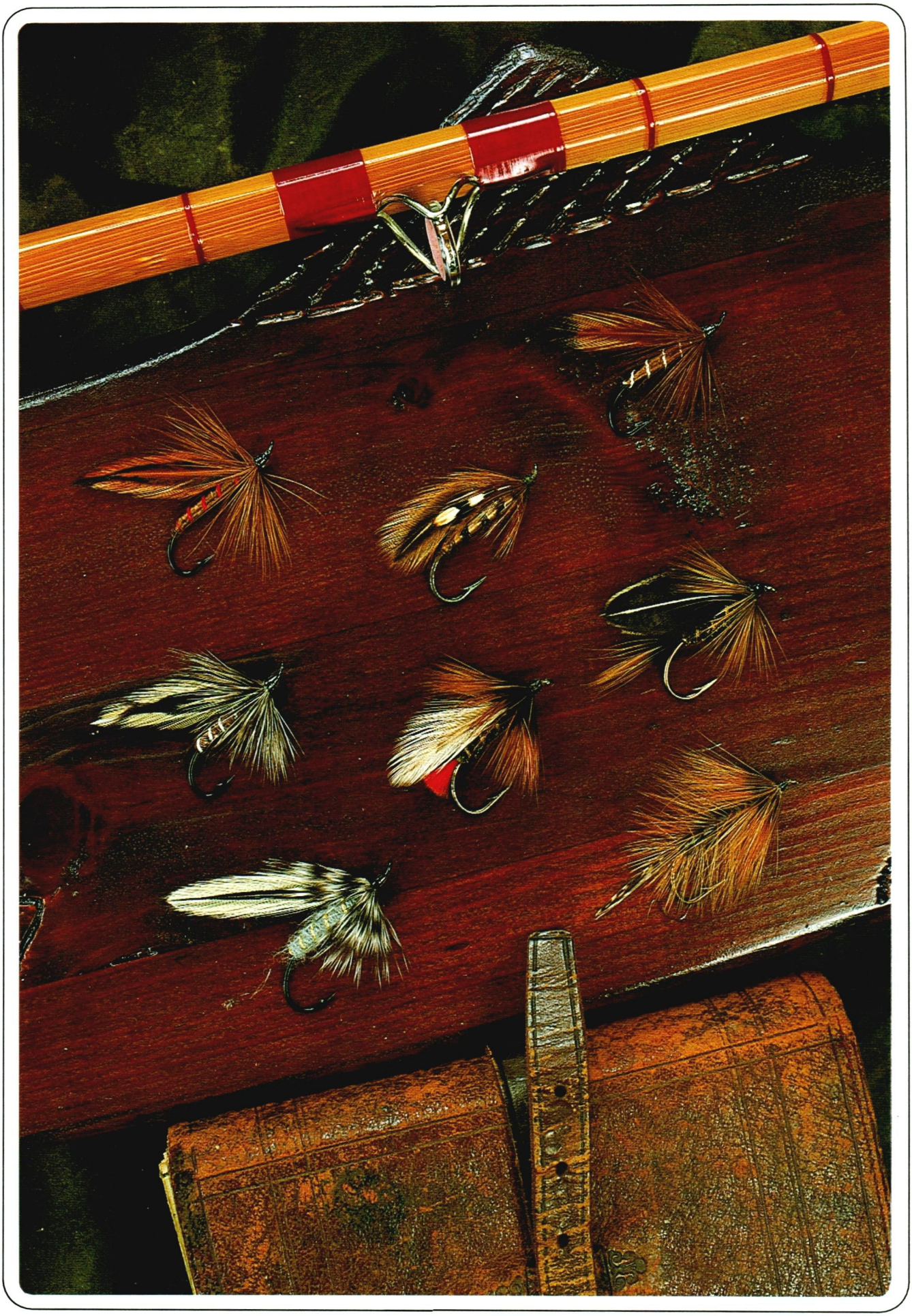

Johannes Laursens største fisk blev denne smukke havørred på 20 pund.

forts från föreg uppslag
det dog for en elendig en, du sidder og laver?" Hvorefter Johannes ligeså spøgefuldt svarede: "Nå! Synes du den er så elendig? Så kalder jeg den Maja."

Johannes havde et specielt syn på – og forhold til fluer, det beretter han om til Hardy Fisker i en gammel artikel i Sportsfiskeren: "Vi har det i nogen grad som små børn. Ser vi en ny flue, stråler øjnene, og vi tror, vi har fundet de vises sten. Når vi så har fisket forgæves med den en tid, bliver den kasseret, og sandsynligvis aldrig mere taget op af æsken. – Jeg har fundet ud af, at ørredfluer skal følge særlige og ikke for strålende mønstre. De skal være bygget til det vand, de skal fiske i, og de skal frem for udseendet have den rigtige gang i vandet. De skal kunne fiske!."

Senere i artiklen bliver Johannes spurgt om hemmeligheden i fluefiskeriet og svarer: "Simpelthen at fluen dur. At den er konstrueret rigtigt. Der må gerne til højt og grumset vand være lidt glimmer og guld, der kan lokke, men derudover er det krop, vinger og hackle der afgør, om den fisker rigtigt. Jeg bryder mig personligt ikke om de tynde spirevipkroppe, mange vådfluer har, for de giver hverken drøjde eller vægt. Fluen skal ha' en krop, der får den til at drikke vand og synke. Dertil skal vinger og hackle være af en sådan art, at det giver kroppen liv og bevægelse. – Den skal virke ophidsende, og det gør den bedst, når der er bevægelseskontraster, sådan at forstå, at f eks kroppen er stabil, mens vinger og hackle arbejder ustandselig som finner på en fisk. – Alle, der blot er lidt fingersnilde kan lave en god flue, men det er klart, at når man endelig har fundet det foreløbigt helt rigtige, rygtes det hurtigere end en raket når månen."

Johannes Laursen kunne ikke blot binde de rigtige fluer, han var også storfanger ved Karup Å. Det gamle fotoalbum taler sit tavse sprog, og fortæller med al tydelighed om store fiskedage ved åen. Billeder af Johannes med to, tre og fire kæmpe havørreder.

Til sidst var Johannes dog blevet mæt af havørredfiskeriet. Han tog på afvekslende fisketure til Vesterhavet. En dag i 1984 tog Johannes ud for at fiske – men vendte aldrig hjem. Han døde, på en af sine elskede fisketure.

Johannes Laursens fluemønstre

Røjbæk
Bindetråd: *Sort*
Rib: *Claret flossilke*
Krop: *Mørk brun flossilke*
Vinge: *To rødbrune hanehackler med sorte spidser*
Hackle: *Rødbrun hane – bundet på jysk foran vingen – stort og busket*

Lady Sandvil
Bindetråd: *Sort*
Rib: *To påfugleherl – snoet*
Krop: *Creme flossilke*
Vinge: *To rødbrune hønsehackler med mørk midterstribe og to junglecock udenpå*
Hackle: *Brun hanehackle – bundet på jysk foran vingen*

Høstrup
Bindetråd: *Sort*
Rib: *Oval sølv*
Krop: *Mørk brun flossilke*
Vinge: *To rødbrune hanehackler med sorte spidser*

forts på sid 54

Kristian Pedersen ny ordförande i Sportfiskarna

Sportfiskarna har fått en ny ordförande. Kristian Pedersen har tagit över efter Leif Blomberg. Vår nye ordförande, som är en 52-årig tvåbarnsfar från Lerum utanför Göteborg, har varit vänlig att svara på några av FiN:s frågor.

FiN: Hur ofta fiskar du?

KP: Jag försöker fiska lika ofta som jag håller på med något administrativt inom sportfisket. Numera blir det mellan 50 och 100 gånger per år.

FiN: Vilket fiske är ditt favoritfiske?

KP: Jag är allfiskare. Ena dagen kan jag meta abborre för att nästa dag vara ute på Skagerack och fiska havskatt eller uppe i Svartedalen och fiska öring med torrfluga.

FiN: Du är alltså även flugfiskare?

KP: Mitt favoritflugfiske är torrflugefiske efter vakande fisk, antingen i strömmande vatten eller i sjöar.

FiN: Fiskar du även regnbåge?

KP: Ja.

FiN: Vad har du för åsikt om regnbågens dominerande roll i framför allt svenskt flugfiske?

KP: För en nybörjare är regnbågen en alldeles utomordentligt trevlig fisk, men för en erfaren sportfiskare tycker jag att man har stannat i utvecklingen om man år efter år håller på och fiskar put & take regnbåge.

FiN: Vad anser du om ett svenskt catch & release fiske på vild fisk?

KP: Catch & release kan vara en form som passar för vissa vatten, men som generell metod tycker jag sportfisket har tappat sin trovärdighet om allt fiske vore catch & release.

FiN: Om man då ställs inför valet att antingen bedriva ett catch & releasefiske eller inte fiska alls så är ditt val?

KP: Mitt personliga val är då att avstå från att fiska.

FiN: Vad ser du som Sportfiskarnas viktigaste uppgifter?

KP: Den viktigaste uppgiften är, tycker jag, att se till att det finns fisk att fånga och att sportfisket alltid sker i samklang med naturen. Jag tycker det är viktigt att få till stånd fysiska åtgärder för våra vatten – inte minst våra rinnande vatten. Vi kommer att prioritera att alla de misstag som begicks i samband med att vattenkraften byggdes ut rättas till. Vid nya vattendomar ska förbundet vara med och påverka.

Att rädda östersjölaxen som art är också ytterst viktigt. Sportfisket måste baseras på en livskraftig stam av vild östersjölax. Allt överfiske i våra hav måste stoppas.

Fiskevårdsavgiften är viktig. Eftersom staten har dåliga finanser är det rätt att vi är med och betalar, men vi ställer också krav på att få vara med och bestämma hur pengarna fördelas.

Som femte punkt är det viktigt att vi kan göra sportfiske attraktivt för våra ungdomar.

FiN: Hur ska då förbundet kunna uppnå resultat i dessa viktiga frågor?

KP: Sportfiskarna kan inte som organisation uträtta stordåd med tio man i Stockholm och sju i en förbundsstyrelse. Sportfiskarna får aldrig något resultat om inte de 5 000 funktionärerna som vi har ute i klubbar och distrikt känner att det är meningsfullt att jobba för sportfisket.

FiN: Hur ser du på att flugfiskarna har bildat en egen förening, Sveriges Flugfiskares Förening?

KP: Jag ser inga problem i det. Det är ju en intresseorganisation, vi har ju andra, Vänerns trollingförening och andra flugfiskeklubbar.

FiN: Men det här är ju en riksomfattande förening.

KP: Ja, men jag ser den som en förening vilken som helst, även om den är riksomfattande.

FiN: Hur kommer det sig att förbundet som representerar mer än två miljoner svenska sportfiskare ständigt kritiseras för att vara både gammalmodigt, stelt, ineffektivt och sakna inflytande?

KP: Sportfiskeförbundet har varit bra och gjort mycket, men varit väldigt dåligt på att tala om vad det gjort. Vi har inte gjort klart att det var vi som fick fram det fria fisket på Ostkusten, och att det var vi som såg till att man började kalka vatten. I många frågor har vi dock varit passiva. Jag tycker till exempel att Älvräddarna har varit betydligt mera synliga än vi. Visst kan kritiken vara berättigad, men det är orättvist att säga att vi inte har uträttat någonting.

Min inställning är att det nya medlemskapet med bara individuella medlemmar kommer att förändra mycket. Tycker medlemmen att förbundet sysslar med rätt saker och når resultat så avgör man själv när man får sitt inbetalningskort om medlemskapet i Sportfiskarna är värt att betala för. På detta sätt styrs förbundet nerifrån och upp.

Jag behöver ju inte heller gå i svaromål för vad somhänt under de år då jag inte lett förbundet. Onekligen har det varit många inre problem som har varit väldigt krävande. Men i och med att jag fått chansen med det här nya gänget att jobba på ett annat sätt, så tror jag att den tiden är förbi. Jag skulle bli väldigt förvånad om inte betydligt fler människor vet om att Sportfiskarna finns och vad de gör, när vi står vid nästa stämma 1995, än vad fallet var 1994 då vi var mest kända för inre trätor. Nu hoppas jag att vi vid stämman 1995 är kända som de som uträttade de viktiga punkter för svenskt sportfiske som jag nämnt tidigare under intervjun.

FiN: Då ber vi att få tacka Kristian Pedersen och önska honom lycka till med ordförandeskapet.

Övre Ljungan – en harrälv för alla

I dessa dyrtider kan resor till långt i norr belägna drömvatten få många att tveka. Men visst finns det lättillgängliga harr- och öringvatten av god klass också i Mellansverige

Text & foto: Freddie Blank

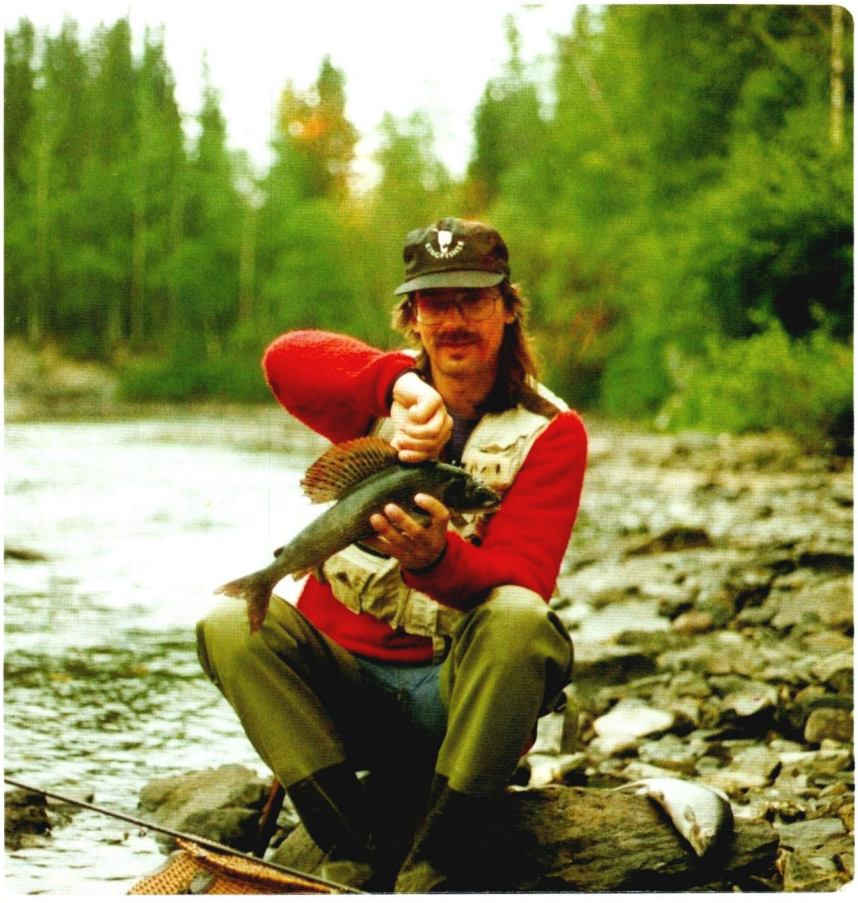

Författaren med Ljunganharr.

Allt oftare när man läser om harrfiske handlar det om fiske i Norrbotten, och visst är det oerhört spännande och stimulerande för oss "sörlänningar" att läsa om dessa förhållandevis svårtillgängliga och därmed exklusiva vatten. Men i dagens lågkonjunktur är det tyvärr allt färre som rent ekonomiskt har möjlighet att besöka så avlägsna fiskeplatser. Men ha förtröstan – det finns massor av områden med bra harrfiske som är mer lättillgängliga i Mellansverige och dit det både är billigare och lättare att ta sig under en kort semester. Visst kan medelstorleken på fisken ibland vara blygsammare, men antalet är däremot minst lika stort och dessutom kan väder och klimatförhållande ge större garanti för ett säkrare fiske lite längre söderut.

Jag har nu i sjutton år fiskat efter framför allt harr i ett område från Klarälven i söder till Stekenjokk i norr och besökt massor av trevliga harrvatten, men det är framför allt en älv som har kommit att betyda något alldeles extra för mig, nämligen övre Ljungan.

Det var av en ren tillfällighet som jag första gången hamnade här. Tillsammans med min familj var jag på väg norrut på semester. De många milen började kännas allt mer i ögonen och det var dags att finna en lämplig plats att ställa upp husvagnen för övernattning. Eftersom vi befann oss söder om Åsarna, blev det naturligt att svänga in på Skicentrets camping, som ligger alldeles vid den vackra Åsanforsen.

Sagt och gjort! Men vi måste ju fiska lite innan vi kryper till kojs, så trötta – men fiskesugna – rusar jag och min son Henrick in på receptionen och löser var sitt fiskekort. På köpet får vi tips om att en ganska stor lugnstryka ett par hundra meter nedströms den gamla stenbron ofta ger ett bra harrfiske. Beskrivningen vi får är tydlig och enkel att förstå, så vi hittar snart till rätt plats. Det är en typisk harrsträcka, cirka en och en halv meter djup och där forsnacken skär in som en lång kil i den blanka vattenytan.

Henrick väljer som så många gånger förr att först pröva en guldribbad harörenymf. Men eftersom det vakar flitigt, faller mitt eget val på Ljungan Sedge – en modern variant av Européa-12 och en ohyggligt bra harrfluga, men också suverän för öring.

Det visar sig snart att vi båda valt rätt dunkrokar och vi har ett mycket trevligt fiske, inte bara efter harr; även öring och sik hamnar i våra fiskekorgar. På väg tillbaka till husvagnen sammanfattar vi kvällens upplevelser och vi är båda överens om att det inte ska dröja länge innan vi på nytt blöter våra flugor i Ljungans vatten.

Det har nu gått nio år – och besöken har blivit många...

Från Åsarna till Storsjö kapell

Den sträcka vi numera fiskar på är cirka elva mil lång och sträcker sig från Åsarna och västerut till Storsjö kapell, och jag ska här försöka dela med mig några av mina många smultronställen.

Första fiskeplatsen heter Nästelforsen och ligger en dryg mil söder om Åsarna, vid utloppet ur Nästelsjön. Här är det mycket lättfiskat på båda si-

dorna av älven. Dessutom är platsen lättillgänglig, eftersom älven korsas av en vägbro. Forsen är fiskrik och innehåller både harr, öring och sik. Jag har här sett harr i storlek mellan ett och två kilo samt öring som vägt det dubbla – så nog finns det chans på stor fisk också för den som väljer att förlägga sitt flugfiske till Mellansverige. På grund av vattenreglering är emellertid Nästelforsen ofta endast fiskbar på helgerna, och då kan fisketrycket tyvärr bli stort och det kan ibland kännas väl trångt vid vattnet.

Nästa fiskeplats är den redan tidigare nämnda Åsanforsen, som ligger alldeles vid södra infarten till Åsarna. Denna strömsträcka är nyligen återställd efter flottningsrensningen och kommer säkert att bli än bättre i framtiden. Här hade jag och min fiskebroder Lars Almlöf ett formidabelt harrfiske på torrfluga förra hösten. De tre största harrarna behöll vi – de vägde strax under sju hekto – medan alla övriga fick gå i retur...

Detta område är också det mest familjevänliga. Här finns Åsarna Skicenter med camping, stugor, vandrarhem, restaurang samt möjligheter till många aktiviteter även för icke fiskande familjemedlemmar.

Ytterligare trettiofem kilometer väster ut ligger en by som heter Börtnan. Här rinner Ljungan genom två sjöar, Stora och Lilla Börtnan, och det är på strömsträckan mellan dessa som man fiskar. Börtnan är också den plats där jag fångat mina största Ljunganharrar. Öringfisket kan dessutom vara helt fantastiskt här, varför Börtnan är ett mycket bra fiskeområde – som därtill har en mycket vacker natur.

Strax nedanför Börtnan finns ytterligare en ström som måste nämnas; den heter Väleströmmen – också den mycket fiskrik, speciellt nedanför åbron, där det ofta fångas lite större harr. För den fågelintresserade kan också nämnas att det är gott om kungsörn på hela sträckan från Väleströmmen och upp till Ljungdalen. Jag har många gånger haft denna mäktiga fågel svävande ovanför mig under mina fisketurer längs övre Ljungan.

Torsborg är namnet på nästa fiskeplats. Det är en bit av Ljungan som ligger mellan två vattenmagasin, Yttergrucken och Flåsjön. För storöringfiskaren är denna plats speciellt intressant, eftersom en del verkliga bjässar har fångats just här. En fiskekompis hade här ett smått otroligt fiske på grov öring, med en bjässe på drygt tre kilo som topp. Men det var inte den största fisken han fick. En gädda på mer än sex kilo fattade också tycke för hans Wolly Worm – och som extra krydda krokade han senare några hyggliga harrar på våtfluga. Ännu ett exempel på att vara på rätt plats vid rätt tid...

Åsarna Skicenter är lämplig utgångspunkt för fisket i övre Ljungan. (Foto: Thomas Wassberg.)

Sölvbackaströmmarna

Det sista av mina smultronställen i Ljungan är också det mest kända – nämligen Storsjö kapell med de underbart vackra Sölvbackaströmmarna. Här händer det verkligen saker; några fiskeentusiaster har köpt Storsjö stugby och byggt om den till fiskecamp. De uträttar ett verkligt seriöst arbete inom hela området genom att restaurera skadade älvsträckor, företa stödutsättningar av fisk och göra nya vatten tillgängliga. Även fångstbegränsningar har införts – allt för att vattnet ska bjuda besökande fiskare på ett bra fiske.

forts på nästa sida

Ljungan Sedge är en kombination av Européa-12 och Rackelhanens svärfar försedd med en förlängd stjärt.

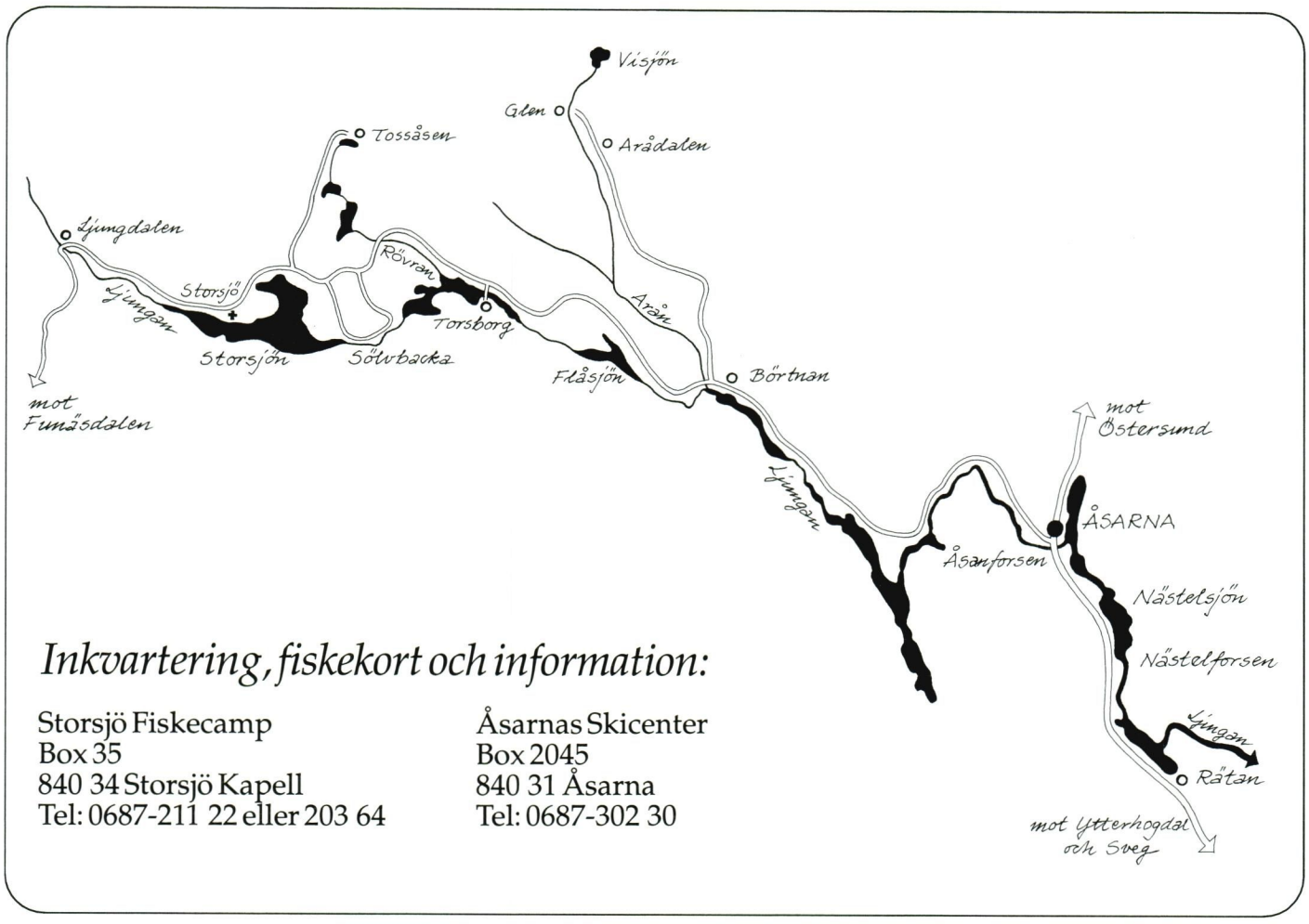

Inkvartering, fiskekort och information:

Storsjö Fiskecamp
Box 35
840 34 Storsjö Kapell
Tel: 0687-211 22 eller 203 64

Åsarnas Skicenter
Box 2045
840 31 Åsarna
Tel: 0687-302 30

forts från föreg sida

Sölvbackaströmmarna handlar om en sträcka på sex kilometer som under sin krokiga färd passerar genom ett antal håar, där jag personligen brukar fiska vid in- och utloppen till dessa. Flera av håarna kan dessutom bjuda på ett utomordentligt flugfiske efter grov sik. Prova gärna med en "Rocken" när ni ser de stora, tysta vaken.

Om man sedan har lite extra tur, så kan man kanske få se en brunbjörn, vilka inte alls är ovanliga i området. Så Ljungan har bra mycket att erbjuda, även om det naturligtvis i första hand är för det fina fisket man söker sig hit. Varje gång jag besökt den övre delen av Ljungan har jag också funnit nya bra strömmar. Området är så stort att det finns möjlighet för alla att finna sin egen favoritsträcka. Därför tycker jag inte att man ska låsa sig allt för mycket vid just de partier eller platser jag rekommenderar i den här artikeln, utan istället ge sig på upptäcktsfärd efter egna smultronställen.

Andra vatten

Naturligtvis finns det också många andra bra flugfiskevatten i Ljungans närhet, bland annat alla de små åar som ansluter till vattendraget. Av dem vill jag gärna nämna två stycken; först av dem Rövran, som ligger strax söder om Tossåsen och passerar genom några ganska stora sjöar, där man kan ha ett varierat fiske efter röding, öring och harr. Den andra ån heter Arån och har sin källa vid Arådalen. Ån har ett bra bestånd av harr, men framför allt av öring.

Fjällfisket i Ljungans närhet är också mycket intressant. Tyvärr har jag bara hunnit besöka ett par fjällsjöar ännu, men en av dessa gav mig och min familj en av sommarens bästa fiskeupplevelser. Sjön heter Visjön och ligger i Oviksfjällen mellan Glens sameby och Höglekardalen. Mitt besök ägde rum mitt under värsta värmeböljan i juli, så vandringen de drygt fyra kilometrarna från vägbommen vid Glen till sjön kändes som behaglig terapi, men tog ändå ganska lång tid, eftersom min fågelskådande son ideligen fick nya fåglar i kikaren, bland annat ett par ståtliga fjällvråkar, som runda efter runda inspekterade sina jaktmarker på Hundsjöfjällets västsida.

Väl framme fann vi en bra lägerplats strax söder om Glensbodarna. Jag noterade en varm, svag bris som krusade vattenytan, men inte mer än att jag tydligt kunde se att det var gott om vakande fisk. De enda insekter jag såg till var vanliga myggor – men det i ett antal jag aldrig tidigare skådat.

Indränkt med myggmedel började jag fiska. Först med mycket små torrflugor, sedan med nymf. Men när ingen av dessa fungerade, knöt jag som vanligt på en Ljungan Sedge, och direkt kunde jag kroka den första öringen. Sedan krokade jag öringar med jämna mellanrum – men det jag hetast eftertraktade, nämligen att någon av Visjöns storharrar skulle ta min fluga, verkade inte vilja inträffa... eller?

Smack! Helt utan förvarning är den där! Jag ser en enorm, härlig ryggfena och känner en behaglig tyngd i flugspöt. Men nej, – efter bara några sekunder skakar harren av sig flugan och lämnar mig med den där hemska tomheten som man aldrig riktigt vill vänja sig vid...

Två öringar och femhundra myggbett senare är det dags att tacka och säga adjö för denna gång och påbörja vandringen tillbaka ner till dalen.

Nej, säga "adjö" är fel ord – istället säger jag "på återseende"!

Senaste nytt om

Catch & Release

En canadisk undersøgelse har netop kastet helt nyt lys over dødeligheden ved C&R sidst på året – nær gydetiden. Baggrunden for undersøgelsen var et forslag om, at sæsonen ved dele af den verdensberømte lakseflod Miramichi skulle forlænges fra og med 1990. Dette forslag bragte sindene i kog, idet flere modstandere henviste til risikoen for, at de fangede og genudsatte laks ville være dårligere egnede til at klare den nærtstående gydning. Et argument, som man jo måtte tage alvorligt.

Sæsonen blev dog forlænget alligevel, men tvivlen nagede. Så meget, at en række videnskabsfolk fra forskellige canadiske institutioner satte hinanden stævne ved Miramichi i oktober 1992. Nu skulle der facts på bordet. Nu skulle det undersøges, om fangst og genudsætning virkelig nedsatte laksenes muligheder for at reproducere sig med held.

Undersøgelsen omfattede 20 laks fanget i en fælde. Disse laks, der omfattede såvel små grilse som større laks, blev nu taget op og forsynet med en fluekrog i kæften. Herefter blev de sluppet fri og fightet på normal vis af et par rutinerede laksefiskere, som til sidst kunne lande de udmattede fisk. Vandtemperaturen under forsøget var 6 grader Celsius.

De landede fisk blev så målt, mærket og transporteret til en ventende fisketankvogn, der hurtigt fragtede dem til et nærliggende dambrug. Her blev de opbevaret, indtil de – fuldt gydemodne – blev strøget for rogn og mælke. De befrugtede æg blev herefter behandlet som alle andre, indtil de klækkede.

Et fåtal mindre hanlaks blev ligeledes fightet og landet, men de måtte ofre deres liv for videnskaben. De blev nemlig aflivet, så der kunne udtages vævs- og blodprøver til senere analyse. De udtagne prøver blev opbevaret i flydende kvælstof ved minus 200 grader Celsius, og de blev siden undersøgt på Queen's Universtity for mælkesyre og blodsukker. Begge dele stiger nemlig markant i fisk under stress.

Men nu til resultaterne, som er meget opløftende – i hvert fald for tilhængere af Catch & Release:

– Ingen af de udtrættede fisk døde. Alle klarede de sig fint, til de var fuldt kønsmodne og kunne stryges senere på året.

– De fightede hunfisk producerede lige så mange æg som andre ikke-fightede laks.

– De befrugtede æg fra de fightede fisk havde samme overlevelse som dem fra ikke-fightede fisk.

– De fightede fisk udviste kun en svag stigning i indholdet af mælkesyre og blodsukker. Dette til trods for den kraftanstrengelse, som fighten ellers formodes at være. Mælkesyreindholdet var således væk igen efter kun to timer! Altså ingen forsinket dødelighed som frygtet.

– Små grilse udviste en højere stigning i mælkesyreindhold end større laks. Dette til trods for, at de større laks ofte blev fightet i mere end dobbelt så lang tid som de små grilse. Tilsyneladende er det mere anstrengende med luftakrobatik for små laks' vedkommende end en lang og sej kamp uden spring for store laks.

Undersøgelsen kunne således – som den første videnskabeligt dokumenterede af sin art – bekræfte formodningen om, at Catch & Release *ikke* har nogen nævneværdig skadelig indflydelse på gydemodne fisk sent på sæsonen. At der således ikke var noget forkert i beslutnignen om at forlænge sæsonen.

Steen Ulnits

Hjälp norska forskare kartlägga spontan regnbågslek!

Regnbueørret *(Oncorhynchus mykiss)* er en art som i veldig liten grad har etablert seg i Skandinavia. Dette på tross av at arten har blitt satt ut i utallige lokaliteter fordi den er en meget populær sportsfisk. Det er kjent fra litteraturen at regnbueørret i Skandinavia kan gjennomføre suksessfull gyting fra år til annet, men etablering av en varig bestand hører til unntakene som bekrefter regelen.

I forbindelse med en artikkel vi har skrevet for det norske tidsskriftet "Fauna" har vi prøvd og samle kunnskap om kjente lokaliteter i Norge. Resultatet så langt er 4 sikre lokaliteter, men vi tror det finnes flere. Fra de øvrige Skandinaviske landene har vi dessverre liten kunnskap.

Vårt ønske er å samle mest mulig informasjon om selvreproduserende regnbueørret-stammer i Skandinavia for om mulig å avdekke likheter mellom lokalitetene som kanskje kan forklare hvorfor regnbueørreten har klart å etablere seg på disse stedene.

For å klare dette trenger vi hjelp fra leserne av FiN rundt om i Skandinavia. Vår erfaring er at fluefiskere sitter på mye verdifull informasjon som forvaltning og forskning kunne ha stor nytte og glede av.

Det vi trenger informasjon om er som følger:

Lokalitetens navn og UTM kode (latitud og longitud), andre fiskearter som finnes der, hvilket år regnbueørreten ble satt ut og om mulig hvor fisken stammer fra, observasjoner av yngel (el fiske etc) på gytebekkene, antall gytebekker, mulighetene for utvandring (fossefall etc som gjør vandring vanskelig) og eventuelle referanser til arbeider som er utført i lokaliteten.

Opplysningen kan sendes til: *Bjørn Otto Dønnum, Zoologisk Avd. Postboks 1050 Blindern, N-0316 Oslo, Fax: 22854605, tlf 22854536,* eller til *FiN:s redaksjon, Box 22, S-570 20 Bodafors.*

Bjørn Otto Dønnum Morten Gammelsæter

Showman, flugfiskare och passionerad spöbyggare:

Hoagy B Carmichael

I en exklusiv intervju berättar Hoagy B Carmichael om sitt samarbete med Everett Garrison och tillkomsten av spöbyggarnas Bibel – A Master's Guide To Building A Bamboo Fly Rod – som nu kommit i en ny omarbetad utgåva

Av David Popp

Din och Everett Garrisons bok "A Master's Guide To Building A Bamboo Fly Rod" anses ju vara spöbyggarens Bibel. Det har inte gått att få tag på boken på länge och den har blivit mycket efterfrågad av intresserade bambubyggare. Varför beslöt du ge ut en ny upplaga på Meadow Run Press?

Hoagy B Carmichael: Det fanns ett mycket stort intresse. De första två upplagorna hade gått upp till nära 150 dollar på antikvariat. Det anser jag är för mycket. Jag har också gjort några tillägg och ändringar, och den här boken är bättre än den förra.

David Popp: Vad är det som har ändrats i den nu omarbetade boken?

HC: De nya erfarenheter jag gjort under åren, bl a lite om nya hyvelblock, rullfästen och limning av holkar. Principerna och metoderna för tillverkning av bambuspön är ju de samma som tidigare, så vad man kan göra är att försöka förfina och förbättra dem.

DP: Ditt intresse för spöbygge började då du blev bekant med Garrison redan 1969. Hur lärde du känna honom?

HC: Det stämmer att det var 1969. Jag hade blivit inbjuden till en fiskeklubb i Catskills och Everett Garrison råkade vara där. Jag fick se några av hans flugspön och kunde knappast tro vad han berättade att han höll på med. Det verkade alldeles för svårt. Jag ringde upp honom ungefär ett år senare och sa att jag gärna ville komma och hälsa på. Jag blev helt fascinerad av vad han gjorde, och 1972 frågade jag om jag fick lov att göra en film om honom. Det är den enda film om en mäster-spöbyggare som finns, och jag är glad att den blev av. När vi var klara med den, förstod jag att det fanns mängder av kunskap som borde sparas åt eftervärlden.

Jag skrev boken eftersom jag tyckte det var viktigt att skriva den. Mr Garrison var redan död när jag påbörjade boken. Han dog i februari 1975, men jag hade arbetat flera tusen timmar tillsammans med honom, och jag lovade honom att skriva boken.

Jag höll då på med en film i Boston och sa till min partner att jag tänkte lämna jobbet i juli. I början av augusti reste jag till Battenkill i Vermont och satte mig att skriva boken. Det blev ett heltidsjobb och i maj året efter, när det var klart, blev jag tvungen att sälja min bil. Pengarna var slut. Sen fick jag problem med förläggaren och fick själv ge ut den första upplagan.

DP: Här i Europa tycker många att Garrisons spön är de bästa flugspön som någonsin byggts. Vad är det som är så speciellt med Garrisons aktion och tapering och som gör hans spön så eftersökta?

HC: Garrison var framför allt expert på material och hållfasthet, han var ingenjör. Han visste hur ett spö arbetar när man lägger ut linan och hur det bör svara när man krokar en fisk på tunn tafs, men också att mycket beror på hur en holk mitt på spöt påverkar kraften man tillför i kastet. Garrison var den förste som gjorde matematiska beräkningar. Jim Payne byggde några av världens bästa spön, men han byggde mera efter känsla.

När Garrison kom hem från sjukhuset 1932 (han led av en nervsjukdom) hade han sina taperingsberäkningar klara. Han gjorde visserligen en del ändringar under åren, men de blev grundläggande för hans taperingar. Och han gjorde det med räknesticka på papper – inte med dator.

Garrison beräknade alla sina taperingar för silkelinor, men då syntetlinorna kom efter kriget, ändrade han taperingarna. Silkelinornas specifika vikt är helt annorlunda.

Han var redan då klar över, att utvecklingen inom flugfisket gick mot torrflugefiske. Under tjugo- och trettiotalet var det i huvudsak våtflugefiske. Det fanns knappt torrflugor att köpa. Han förstod att han måste börja ta fram spön som kunde kasta flytande syntetlinor och som hade lite snabbare aktion.

De sista sex tummen i toppdelen är typiska för Garrisons taperingar. De faller mycket snabbt och gör att en fisk inte så lätt sliter en tunn tafs.

DP: Vem lärde Garrison att bygga spön?

HC: Första åren var det Georg Parker Holden. Holden, som var läkare, insåg snart att Garry kunde mer än han själv. Han hjälpte Garry eftersom han själv skrivit en bok

"The idle of the split bamboo" som Garry läste. Men där hade han inte mycket att hämta. Garry förde utvecklingen mycket, mycket längre. Och på sätt och vis har väl jag också fört utveckling ännu ett stycke framåt.

DP: Vilken aktion gillade Garrison bäst?

HC: Han tyckte bäst om halvparabolisk aktion, aktion ner mot handtaget men inte ända ner.

DP: Vad för slags människa var Garrison?

HC: Rätt så gammalmodig. På omslaget till boken ser du en man vid sin arbetsbänk för att bli fotograferad. Men först gick han och satte på sig sin kavaj. Han har aldrig i hela sitt liv hyvlat spön med kavaj på, men det var så han ville synas på bild. Fotot säger en hel del om Garrison. Han var en gentleman av den gamla stammen, och som kunde konsten att arbeta. Men när han hade tid, kunde han också slå sig lös, men helst arbetade han.

DP: Kan man göra Garrisons ursprungliga taperingar ännu bättre?

HC: Det finns en mängd olika taperingar. Somliga tycker inte alls om Garrisons taperingar utan föredrar Paul Youngs eller någon annans. Bra är väl det. Tanken att alla skulle behöva köra SAAB bara därför att jag själv gör det, skulle aldrig falla mig in.

DP: Är andra spön, t ex Orvis, taperade enligt Garrisons taperingar?

HC: Långt ifrån. Orvis är ett bra exempel på spön som inte alls har Garrison-tapering. Dessutom är de impregnerade, en process som Garrison gav Wes Jordan, den främste spöbyggaren hos Orvis. Jag har själv ett sådant impregnerat Garrison-spö från 1935. Garry och Wes var goda vänner, och jag vet att Garry sa att han var glad att han gav Wes idén.

DP: Blir impregnerade spön hållbarare?

HC: Det har inget att göra med hållbarhet. Vad som händer är att man liksom limmar ihop de dåliga fibrerna. Impregnerade spön är tyngre och bambun förlorar en del av sitt naturliga liv. Jag har själv ett impregnerat Sharpes tvåhands laxspö. Det är riktigt bra och kastar en #10–#11 lina. Men det är ju något helt annat med ett #6 spö som skall fiska flugor i storlek 18.

Everett Garrison var en gentleman av den gamla stammen. Iklädd kavaj tog han emot fotografen vid sin arbetsbänk.

DP: När man värmer bambu sker en sorts omvandlingsprocess i den. Men vad är det egentligen som händer?

HC: Man måste räta bambun. Den naturliga bambun är inte fiberrät. Det är det man försöker åstadkomma genom uppvärmning. Men för mycket värme omvandlar fibern och sen är det kört. En del spötillverkare ville ha mycket mörka spön, men vad de egentligen gjorde var att de brände ihjäl bambun. Det är också mycket viktigt att man rätar noderna, det vill säga knutarna eller lederna i bambun, för hand.

DP: Är handhyvlade eller frästa spön bäst?

HC: Visst kan man använda fräs, men om man handhyvlar tar man mycket bättre vara på de naturligt längsgående fibrerna i bambun. Ta till exempel en del av Jim Paynes spön. Där hittar du fibrer som löper ut lite överallt. Anledningen till att Jim Payne gjorde sina spön mörkare var att dölja det. Hoppsan, jag får nog vara lite försiktig med vad jag säger.

forts på nästa sida

Hoagy B Carmichael i färd med att värma och räta bambu till ännu ett av sina berömda spön.

forts från föreg sida
Jag tycker faktiskt att Jim Payne är den bäste spöbyggare som funnits, och då inräknar jag även Garrison. Jim Payne byggde 14 000 spön, Garry bara cirka 600. 14 000 är en massa spön, en massa bra spön. Men jag har mätt upp en hel del av dem med mikrometer, och det skiljer mellan spön av samma modell.

DP: Vad beror det på?

HC: Han måste kanske bygga åtta eller nio spön i veckan. Och Jim Payne rätade inte noderna på samma sätt som Garry, som la ner mycket tid på det jobbet.

DP: Somliga tycker att ett odelat spö överför kastenergin mera jämnt. Ändå menade Garrison att holkar inte hindrade aktionen i ett tvådelat nio fots eller kortare spö. Vad är din mening?

HC: Jag tycker odelade spön är bäst och har själv byggt fem, sex stycken.

DP: De flesta spöbyggare i Europa har slutat bygga och fiska med spön över åtta fot. Är det verkligen svårare att bygga längre spön?

HC: Alla gånger. Särskilt om de är handhyvlade. Man måste hyvla mer bambu och det är svårare att räta den.

DP: Hur är ett sexkantigt spö jämfört med ett fyr- eller femkantigt?

HC: Garrison skrev en artikel i Field & Stream 1952 om fördelarna med sexkantiga spön. Men det finns en del duktiga spöbyggare som bygger fyrkantiga, t ex Per Brandin. Det verkar som man till sist skulle vilja komma fram till runda spön, men måste då göra det utan att öka antalet segment. Annars är det en dålig lösning, eftersom man måste använda mer lim. Man ersätter helt enkelt bambu med lim. Har man bara rätt mängd bambu och rätt mängd lim, så går det nog att göra ett helt runt spö. Det har byggts en del tolvkantiga spön med hjälp av en massa lim. Det bästa man idag kan åstadkomma med bambu är det sexkantiga spöet.

DP: Är Garrisons sätt att lägga noderna på olika avstånd från varandra, förskjuta noderna, bättre än andras?

HC: Det är helt enkelt oslagbart. Det ger mer bambu. Man måste ta bort noderna så långt det går. Garrisons idé att fördela dem jämnt längs spöet är helt oöverträffad. Hans spön har inga svaga punkter på grund av nodernas läge, och han kunde minska påfrestningen vid dem genom att värma och förskjuta dem. Med två noder mitt emot varandra får man en svag del på spöet. Långt avstånd mellan noderna ger ett starkare spö.

DP: De flesta europeiska spöbyggare, utom Walter Brunner och stora tillverkare som Hardy och Pezon & Michel började bygga spön efter anvisningarna i din bok.

HC: Jag vet, och det är ju roligt. När man har arbetat hårt på att skriva en bok och ser att den blir till nytta för andra känns det bra.

DP: Är snake-ringar bättre än enbenta öglor? Gör de att spöet också blir styvare?

HC: Garry sa att snake-ringar inte gjorde spöet styvare och jag har bevis på film, där Garry klämmer ihop en ring. En av fördelarna med snake-ringar är att de trycks ihop i takt med spöet. Och även om somliga säger att de kan kasta längre om de har enbenta öglor, så offrar jag hellre de sista decimetrarna, eftersom jag tycker snake-ringar är så mycket vackrare. Snake-ringarna har faktiskt vunnit internationella pris för sin vackra design.

DP: Hur stor betydelse har lacken för spöaktionen? Jag känner en spöbyggare som hellre sprutar än dopplackar sina spön för att få skikten så tunna som möjligt.

HC: De finns många som sprutlackar sina spön och det är nog ett bra sätt. Själv tycker jag det är viktigare vilket lack jag använder, och att det inte gör något om det är en hundradels millimeter tjockare på ena stället än på det andra. En del fina gamla spön lackades med en snabbtorkande naturolja som så småningom började flagna. Jag vet att många inte håller med mig, men jag tycker att syntetlackerna är bra.

DP: Efter Garrys död köpte du hans maskiner, verktyg och bambu och använder dem då du nu bygger egna spön.

HC: Alltihop. Han hade en uppsättning fina verktyg, tillverkade på den gamla goda tiden, då man fortfarande gjorde verktyg med samma precision som man gjorde klockor.

Dagen efter hans död gick jag ner i hans verkstad och beslöt att inte röra en enda sak där förrän jag var helt på det klara med hur de skulle användas. Det var kanske det klokaste jag gjort. Jag ville förstå mig på varje liten pryl jag tog därifrån, och det var så intressant att jag stort sett levde ett helt år nere i den mörka källaren.

DP: Du bygger inte särskilt många spön per år. Vem bygger du till och varför bygger du?

HC: Det är så fantastiskt roligt att hålla på med det. Jag bygger bara till goda vänner numera, eftersom jag håller på med andra projekt på Broadway. Jag har samlat min fars gamla berömda sånger som Stardust och Georgia till en show. Det är vad jag håller på med. Många har tiggt och bett och erbjudit mig en massa pengar för ett spö, men jag kan inte tänka mig att bygga spön till någon jag inte känner, bara för att han skall plocka fram det och visa upp det för sina kompisar. Som Pinky Gillum sa: "Den som köper ett spö av mig lämnar butiken med två veckor av mitt liv." Och två veckor av mitt liv är värt en hel del för mig. Jag vill helst veta vem som skall ha spöet för att tycka det är roligt att bygga det. Man måste se hur den blivande ägarens händer ser ut, hur han kastar eller om han behöver ett snabbt eller långsamt spö. Jag bygger spön till kändisar men också till killar i vanliga jobb med vanliga löner, som betalar mig 50 dollar – i månaden. Jag tycker nog det är roligare att bygga ett spö till den "vanlige killen" som säger: "Det här spöet är en av de finaste prylar jag har" än till killen som frågar sin fru var i helskotta han skall hitta ett ställe att hänga det.

DP: Fler och fler har börjat bygga i bambu på senare år, och alltfler flugfiskare går också över från kolfiber till bambu. Vad tror du ligger bakom det nyvaknande intresset?

HC: Många säger idag: "Om jag vill fiska lax väljer jag ett kolfiberspö, för det väger mindre, men för mitt öringfiske vill jag ha bambu." Ett kolfiberspö är ett kolfiberspö, och man får nog lika mycket fisk på det. Men det handlar också om vad man värderar. Man går inte ner till älven bara för att fånga fisk att stoppa i frysen, utan för glädjen att fiska, och en del av den glädjen ligger just i att fiska med ett vackert och välbyggt flugspö.

DP: I Europa fiskar fortfarande många för "frysboxen", och i vissa delar av Tyskland är det till och med lag på att man måste avliva en fisk som håller måttet. Man får helt enkelt inte släppa tillbaka den.

HC: Att fiska bara för att slå ihjäl fisk att ta hem till frysen är rena dumheten. Den som gör det, har nog inte fattat vare sig flugfiskets innersta mening eller glädje. En sån inställning går tvärt emot utvecklingen. Och att påstå att det är grymt att fånga en fisk för nöjes skull är bara struntprat. Jag har sett många exempel under åren på att en fisk som slitit tafsen ena dan, vakar och tar min fluga nästa dag.

USA har utan tvekan blivit världsledande inom flugfisket, rent allmänt. Inte bara då det gäller redskap utan också, vilket är ännu viktigare, då det gäller flugfiske-etik. Ett bevis är den mängd böcker om flugfiske som ges ut i USA varje år. Det kommer ut fler böcker om flugfiske än om alla andra sporter tillsammans.

Jag skall berätta en liten historia om amerikansk flugfiske-etik. Jim Deren, en välkänd flugfiskare, dog för några år sedan, och man har nu satt upp en liten minnestavla vid "hans" pool som kallas "Besvikelsens Pool", eftersom det var där Sally fanns. Sally var en stor öring, och större blev hon för vart år som gick. Några år hände det att Jim lyckades få Sally på kroken, andra år gick han bet. Men om man såg hans bil parkerad och försiktigt smög och kikade fram mellan buskarna, kunde man få syn på honom ute i älven med tacklat spö men utan att göra ett kast. Han stod och pratade med Sally eller tänkte på Sally och vad hon hade för sig just då. Det är för mig den högsta form av flugfiske. Det är med det som med sex – det är för det mesta bättre att tänka på det än att hålla på med det.

DP: Det är nog inte konstigt att de flesta barn i USA någon gång under sin uppväxt prövar på att fiska. Hur började du själv fiska, särskilt flugfiska?

HC: Vi bodde i West Hollywood där vi hade en pool, och när jag var pojke brukade jag på natten smyga mig ut och krypa in under pool-överdraget med en ficklampa och sitta där och läsa "Field & Stream" i stället för att ligga och sova, som man trodde jag gjorde. Jag brukade också stå vid poolen med mitt spinnspö och låtsasfiska.

När jag blev äldre spelade jag golf några år men började fiska igen i början av sextiotalet. Jag bodde då i New York, där det fanns gott om fiskevatten. Manhattan Island har fortfarande några bra öringvatten alldeles i närheten. Nu bor jag en timmes resa från stan och där finns en å lika bra som någon annan i vårt land, eller för den delen i Skandinavien, med fantastiska kläckningar...

DP: Vad tycker du är så intressant med flugfiske?

HC: Det är nog att jag inte kan så särskilt mycket om det, och kommer heller aldrig att kunna. Jag menar det verkligen. Men också att jag har träffat en massa intressanta människor som håller på med den här sporten. Och då menar jag inte stora företagsdirektörer utan helt vanliga fina killar som tycker vänskap är viktigare än aktieportföljen. Tack vare fisket har jag träffat många fantastiska människor.

DP: Fiskar du bara med bambuspön?

HC: Nej. Jag har två kolfiberspön som jag fiskar lax med, men dessutom två bambuspön för laxfiske. Öring fiskar jag däremot alltid med bambuspön.

DP: Var gillar du bäst att fiska?

HC: Jag fiskar lax varje år i Laerdalsälven och i Grand Cascapedia, en vecka i varje. Det kvittar om jag får någon lax eller inte, det är härligt att bara vara där...

Craig's Nighttime med varianter. Scotch Poacher i midten.

Fluer fra New Zealand

Matukafluer og Zonkers har de fleste nordiske fluefiskere stiftet bekjentskap med. Men det finns flere interessante fluetyper som har sin opprinnelse i New Zealand

Text: Gerben Groustra
Foto: Geir Arne Sjursen
Teckningar: Garth Coghill

Min gode venn Garth Coghill er en av New Zealands ledende og mest oppfinnsomme fluebindere, av yrke skogstekniker i skogsforvaltningen, senere fiskeguide og fluefiskeinstruktør. Nå pensjonert med stor lidenskap for fluebinding og historie bak fluer, og det har utviklet seg en liten "furtrade" med revskinn fra Norge og opposum og pukeko – blå sumphøne – fra New Zealand siden mitt siste besøk.

Fleste parten av de New Zealandske fluene er utviklet rundt Rotorua – Bay of Plenty – på Nordøya. Rundt Rotorua ligger en hel perlerad av fiskevann i verdensklasse; Lake Rotoiti, Lake Tarawera, Lake Okataina og lite sørom Lake Taupo med sin sagnomsuste Tongariroelven.

Fluene er laget for stor aggressiv ørret – på Nordøya hovedsakelig regnbue – som jager smelts, små fisk. Det finns også vann der ørreten lever hovedsakelig av insekter som f eks Lake Aniwhenua. Fra nordisk ståsted møter vi en total forskjellig insektverden med ubeskrivelige mengder øyenstikkere og vannympher – damsel og dragonflies – her kommer vårfluer i tredje rekke.

Beskrivelsene av fluene i denne artikkel er et samarbeid mellom meg og Garth. Den mest kjente av dem er Matukaen – eller Matuku, som den egentlig heter – oppkalt etter den New Zealandske Matuku-sumphøna, som nesten ble utryddet på grunn av denne flua, men der Matukuens sumphønas-

forts på nästa uppslag

Överst: *Yellow Matuku – "Ur-Matukuen".* ***Mitten t v:*** *Mrs. Simpson.* ***Mitten t h:*** *Hamill's Killer.* ***Underst t v:*** *Grønn Rabbit Strip Fly.* ***Underst t h:*** *Garth's Damsel Fly Nymph.*

Fluer fra New Zealand

forts från föreg uppslag

fjaer idag er byttet ut med flankfjær av hunnfasan. Yellow Matuku er "Ur-Matukuen".

Ved å feste hele fjær med tinsel etter hele krokskaftet unngikk man ett problem som tidligere fluer hadde, nemlig de med hele fjær bare innbundet ved krokøyet. De hadde en lei tendens til å snurre rundt krokbøyen.

Yellow Matuku

Krok: *Mustad limerick no 3666, 2–8*
Tråd: *Gul*
Hale: *Rød hacklefiber*
Kropp: *Gul chenille eller ull*
Rib: *Oval sølv tinsel*
Vinge: *Flankfjær av hunnfasan*
Hackle: *Gul chinesisk hane*

En modernere variante er:

The Parson's Glory

Krok: *Mustad limerick no 3666, 2–6*
Tråd: *Svart*
Hale: *Rød hackle*
Kropp: *Gul chenille eller ull*
Rib: *Fine oval gull tinsel*
Vinge: *Fire matchende hane hackle, honey grizzle*
Hackle: *Honey grizzle*

Når du bruker øyer av jungle cock blir den kalt Imperial Parson's Glory, og personlig vil jeg gjerne ha 10–12 strimler flash-perl på toppen av vingen.

Preparering av vingen:

Finn fire helt identiske hackle, to til venstre og to til høyre vinge. Alle fire hackle skal forme *en* vinge, så vær nøye. For alt avhenger av at det stemmer. En slurvete bundet hale/vinge av dårlig selektert fjær går feil i vannet og under kastet i luften.

Fjern røff og fjon og mål på krokskaftet. Den delen som skal festes til krokskaftet skal være uten hacklefibere. Husk at du har en høyre og en venstre vingedel. Bind in hale, fest tinsel og lag chenillekroppen ferdig.

Nå binder vi inn alle fire hackle og sikrer dem skikkelig med halvstikk og/eller lakk.

For å unngå å binde ned for mange hacklefibere med tinslen reiser vi hacklefiberene, lager rom med dubbingnålen og pirker frem eventuelle nedbundne fibere med nåla.

Bind inn fronthackle og jungle cock. Fine jungle cock substitut kan lages med stærfjær og okergul og hvit maling.

Rabbit Strip Fly

Den amerikanske Zonker har en New Zealandsk bestefar – Rabbit Strip Fly. Alan Duncum fra Napier i New Zealand bandt den første Rabbit Strip i 1932 for fiske i Waikato elven. Han brukte en bit svart kaninpels fra sin kones tøfler. Fluen ble en slik suksess at ikke lenge etter ble den bundet i mange farger. Denne flua er spesielt bra når fisken jager småfisk – og likebra for sjøørreter i Norden som for regnbuene i Lake Taupo eller Lake Tarawera...

Fluen er egentlig en hårvingematuku, og her gjelder samme regler for kropp, hale og vinge, men det må sies at den er utrolig mye lettere å binde.

Treg nordnorsk fjellørret har en stor svak for en rød eller oransje hacklet Rabbit Strip fisket på bunn med en ekspress sink line. Men bruk tid på å la lina synke!

Killer Fluer

Den første Killer flua så dagens lys i cirka 1940. Den ble bundet av Frank Lord fra Rotorua, og flua hadde åtte par bekkasinfjær og var utrolig vanskelig å binde. Til moderne fluer av Killer typen bruker man tre til fire par fjær. Disse fluene ser enkle ut, men "der blir du lurt". Her skal det jobbes nøye, og vingeparene skal være helt like, ellers får du gal gange på flua. I kroppen brukes dubbing, enten sundrevet ullgarn eller antron.

Slik begynner vi:

Bind inn halen og en bundt svart ekornhår, den skal fungere som støtte for hele den videre konstruksjonen. Fest inn første par fjær. Disse skal være de minste. Så rød eller gul dubbing, neste par fjær, videre dubbing – og så tilslutt det siste par dekkfjær.

Bruk ikke for mye dubbing. Flua skal ha et tettsittende utseende, som i våt tilstand skal ha en fisklignende profil. Men flua blir også gjerne tatt som øyenstikker larve – Dragon Fly. Den flate profilen gir stor siluett og flua går lett gjennom vannet. Her er det rom for variasjon; rype, orrhøne og jerpe fjær kan brukes i nordiske Killerfluer.

Mrs Simpson

Hale: *Svart ekorn*
Kropp: *Rød eller gul ull eller antron*
Vinge: *Tre par irriserende rumpefjær av ringfasan*

Hamill's Killer

Hale: *Svart ekorn pluss tippetsfibere*
Kropp: *Rød eller gul ull eller antron*
Vinge: *Tre par grønnfarget rapphønsfjær*

Delta Wings

Historien går tilbake til 1930 da Tom Craig laget en flue som skulle imitere en fersk vanns krabbe, en s k *koura*. Resultatet ble Craig's Nighttime. I vingen blir det brukt fjær av pukeko, en stålblå glinsende fjær, som ligner litt stokkandens speilfjær brukt i Butcher.

Framgangsmåten blir følgende:

Bind inn en tag av rød ull og pirk ut med dubbingnålen. Fest inn ribbetinsel og svart chenille (det finns en variant med lys blå chenill til månelyse netter) og lag kroppen ferdig. Behold god plass til vinge, fronthackle og hode.

Selektere fire fjær med helt rette fjærfiber og fjern fjon og røff til du får ett skjelignende resultat. Alle fire fjær skal bindes inn samtidig. Vær nøye her! Et vakkert resultat er så mye triveligere å ha i flueboksen!

Et jungle cock øye på toppen av stabelen med pukekofjær og vi avslutter med ett mykt hane/høne hackle som skal være svart. Dette er en utpreget nattflua – som navnet røper. Craig's Night-time skal fiskes sakte nær bunn, tilnærmet krypende på elvebunnen.

Samme flua med skarp oransje hackle kalles "Scotch Poacher". Også her kan vi lete i nordisk fauna etter passende fjær. Jeg har prøvd disse mønstrene i Nord Norge, som oftest med synkeliner i stille vann, men også etter sjøørret i fjorden og er selv overbevist over bruken av dem.

Bruk fantasien og lag dine egne Killere og Kaniner. Prøv noe nytt! Synkeliner er jo "håpløst umoderne" – men når klekkinger uteblir i vår nok så lunefull landsdel og vanntemperaturen er 6–7 grader, da er håpet om fisk langt fra ute...

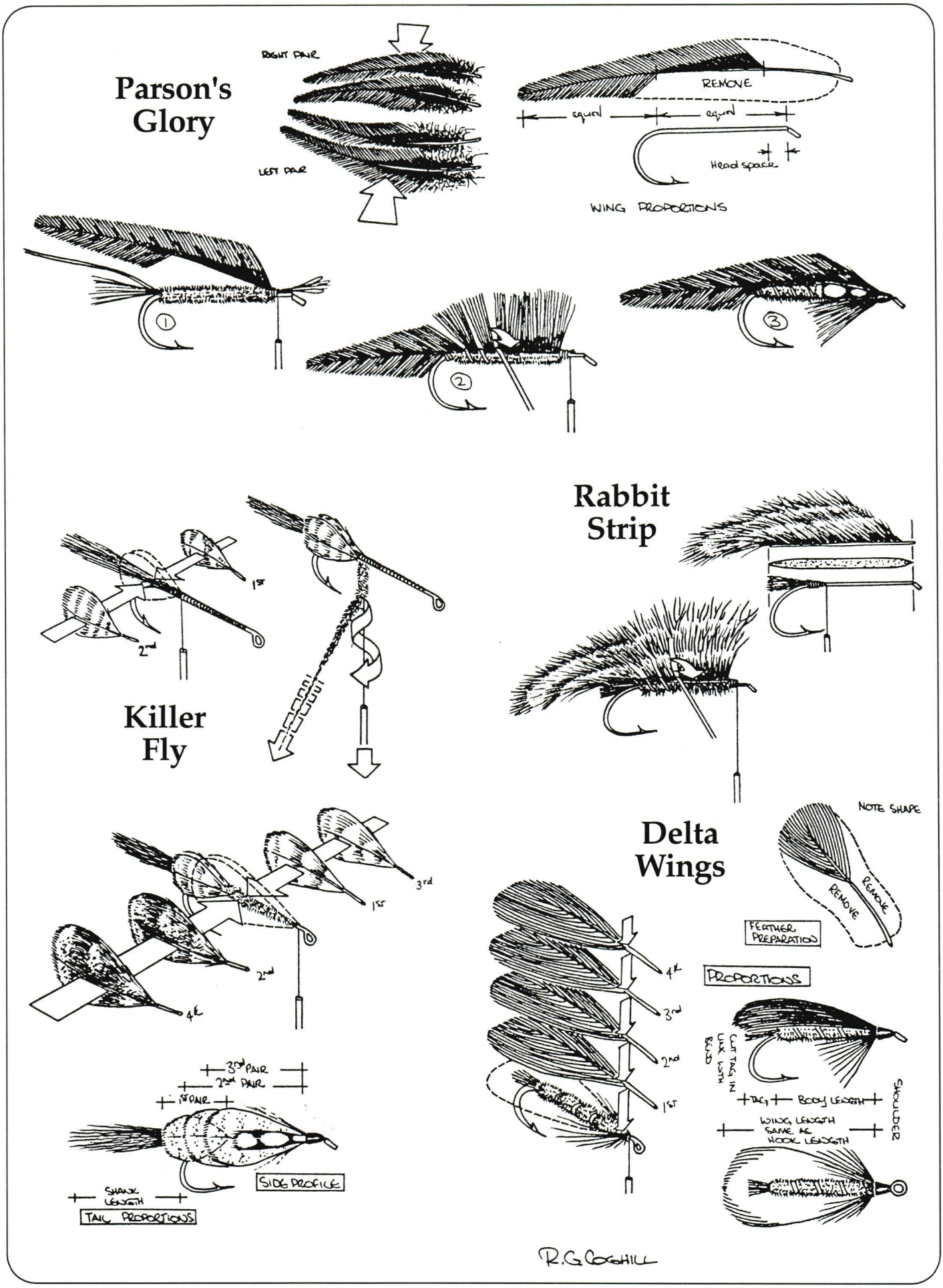
Parson's Glory
RIGHT PAIR
LEFT PAIR
REMOVE
equal
equal
Head space
WING PROPORTIONS
1
2
3
Rabbit Strip
1st
2nd
Killer Fly
3rd
1st
2nd
4th
3rd PAIR
2nd PAIR
1st PAIR
SIDE PROFILE
SHANK LENGTH
TAIL PROPORTIONS
Delta Wings
NOTE SHAPE
REMOVE
REMOVE
FEATHER PREPARATION
PROPORTIONS
4th
3rd
2nd
1st
CUT TAG IN LINE WITH BODY
TAG
BODY LENGTH
SHOULDER
WING LENGTH SAME AS HOOK LENGTH
R.G. GOSHILL

Muddler-familjen

Ur Don Gapens Muddler Minnow har det vuxit en hel familj olika flugor för fiske från botten till uppe på vattenytan...

Text & akvarell:
Gunnar Johnson

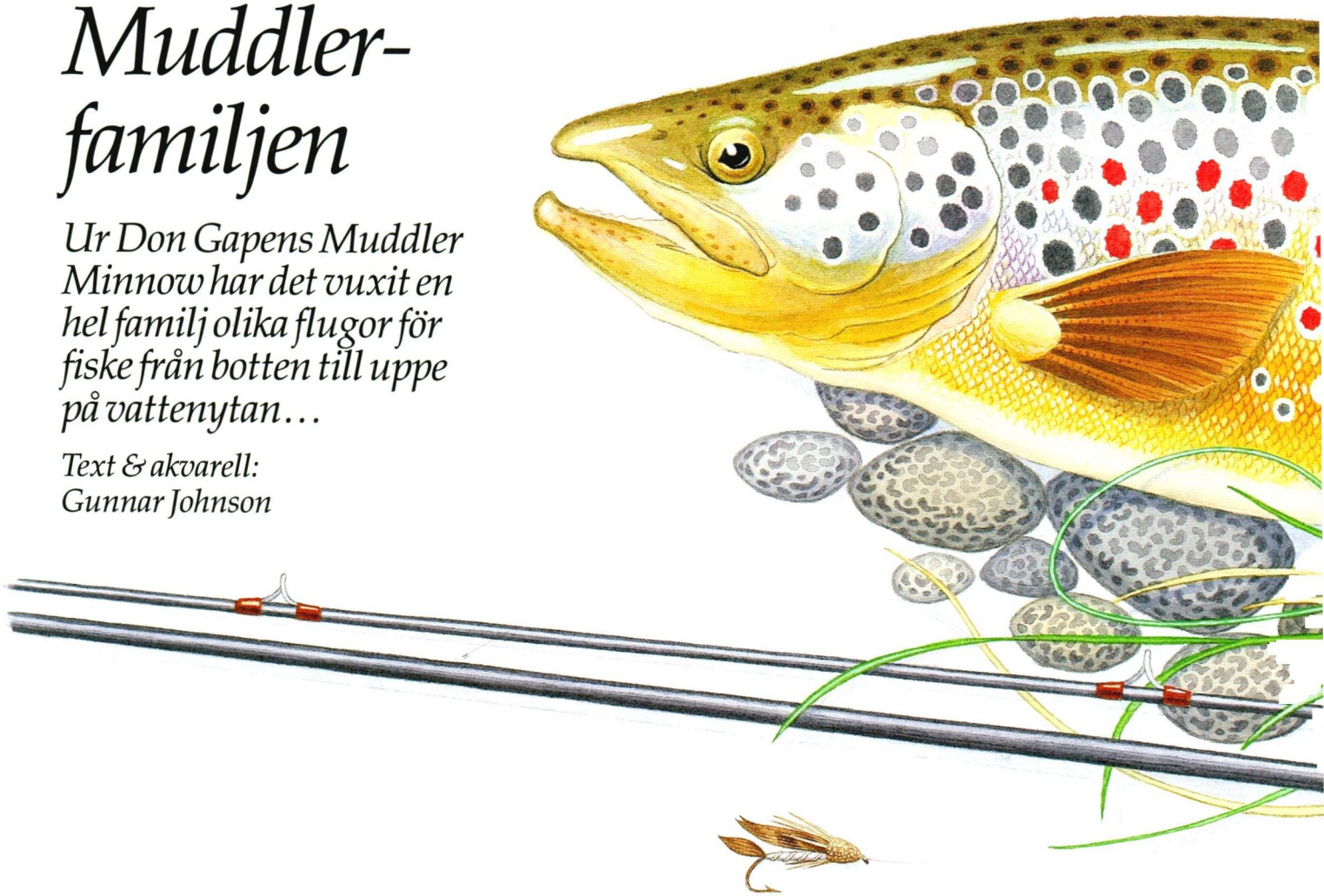

Få flugor har som Muddler Minnow skördat sådana framgångar runt om på alla flugfiskekontinenter sedan den första gången bands av Don Gapen för fiske i Nipigon River i Kanada för att imitera en cockatush minnow, en liten bredhuvad och nattaktiv fisk, som lever nere bland bottenstenarna i strömmande vatten och som i vissa trakter av USA också går under namnet "muddler".

Jag har inte funnit någon fisk med vare sig namnet cockatush eller muddler i McClane's "Field Guide to Freshwater Fishes of North America", men andra källor anger att flugan ska imitera en liten Mottled Sculpin, som är en viktig bytesfisk för alla strömlevande laxartade fiskar både i Kanada och Rocky Mountain området i USA. Den tillhör *Cottidae* familjen – det vill säga simporna – varav de decimeterstora stensimporna, *Cottus gobio*, och bergsimporna, *Cottus poecilopus*, finns i vissa strömvatten också på den skandinaviska halvön och som i levnadssätt liknar den nordamerikanska släktingen.

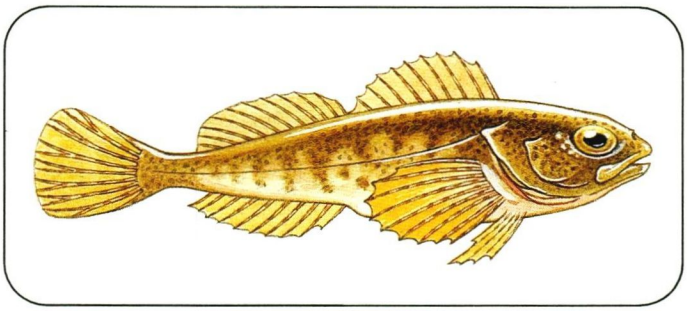

Några släktingar till de amerikanska simporna finns också i skandinaviska vatten.

Simporna trivs på steniga bottnar i klara och relativt snabba, syrerika strömmar, där de liksom sin nordamerikanska kusin är typiskt nattaktiva, medan de ligger gömda under bottenstenarna under dygnets ljusa timmar.

Joseph D Bates Jr berättar i sin bok "Streamer Fly Tying and Fishing" att indianerna i Nipigon-området brukade ljustra de små fiskarna nattetid genom att lysa sig fram med facklor av björknäver. Så vi kan utgå från att det var tämligen gott om dem i floden. Det var kanske därför inte så märkligt att Don Gapen blev speciellt intresserad av den lilla bytesfisken och började experimentera med olika bindteknik för att skapa en imitation och att han då tog fasta på simpans stora huvud. Så föddes Muddler Minnow.

Men samma källa berättar att Don Gapen också band sin

beröma Muddler i mindre storlekar och fiskade den som en stor nymf – kanske en trollsländelarv – och dessutom ibland flytande i vattenytan under eftersommarens och förhöstens gräshoppsfiske. Med andra ord var Muddlern redan från början en mycket allround fluga – vilket säkert också många nordiska flugfiskare kunnat konstatera genom egna erfarenheter...

Idag finns mängder av Muddler-varianter; till exempel med vinge av olika hårmaterial, marabou eller kaninhårstrimma inbunden i matuka-stil, och med olika färger och material till kroppen – men alla med det gemensamma, karaktäristiska hjorthårshuvudet. Nej, inte alla förresten, men låt mig återkomma till det...

I USA används olika flytande muddlers även för fiske efter bass, och här hemma kan muddlern vara synnerligen effektiv vid fiske efter abborre, vilket framgår av Anders Forslings artikel om Garn-Muddlern i detta nummer. Men främst är Muddlern kanske uppskattad vid nattfiske efter grov öring, och här är det då naturligtvis extra intressant att notera att den ursprungliga förebilden är just en nattaktiv liten bytesfisk.

Vi ska se på några Muddler-Varianter som blivit olika flugfiskares egna favoriter i olika vatten och för olika typer av fiske. Men låt oss börja med den ursprungliga Muddlern och se hur den egentligen bands från början.

Ursprungsmönstret

Don Gapen band sin Muddler Minnow på en streamerkrok nr 12 med 3X förlängt krokskaft. Originalmönstret; som upptecknats av Joseph D Bates Jr, följer här:

Bindtråd: *Svart (röd för förtyngd fluga)*
Stjärt: *Sektion av brunspräcklig kalkonvinge*
Kropp: *Flat guldtinsel utan rib*
Vinge: *Undervinge av grå ekorre över vilken binds in sektioner av brunspräcklig kalkon. Vingen ska peka cirka 30 grader uppåt/bakåt*
Huvud: *Hjorthår, som trimmas till ett stort huvud och där en del strån får gå upp över kalkonvingen*

Det stora huvudet har flera funktioner; det ska naturligtvis ge flugan samma karaktär som den lilla simpan, men det ger också flugan extra flythjälp om man väljer att fiska

forts på nästa sida

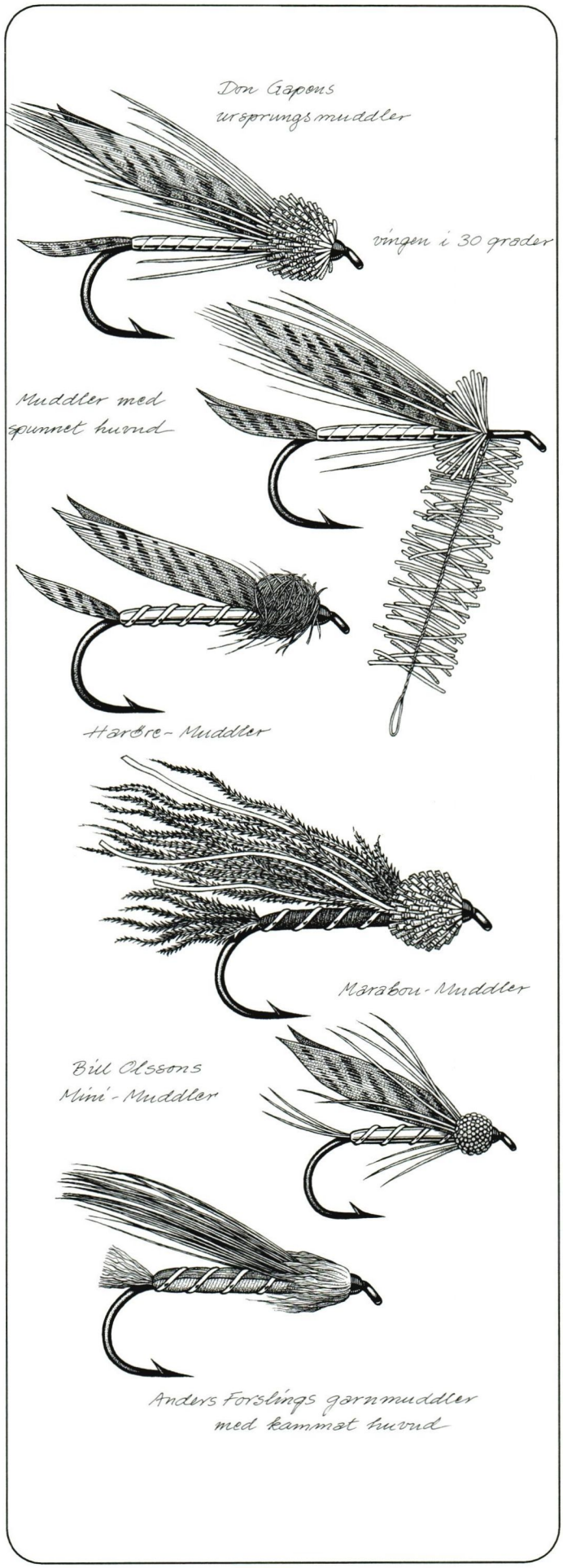

forts från föreg sida

den stripande i ytan – ungefär som en Streaking Caddis – samtidigt som huvudet vid fiske under vattnet bidrar till att skapa en plog eller "ljudvåg", som uppfattas av fiskens känsliga sidolinje och gör att den snabbt finner och intresserar sig för flugan. Huvudet ger alltså Muddlern ett "uppmärksamhetsvärde" i den allt annat än tysta men mörka undervattensvärlden vid fiske under skymning och natt. Nere i ett strömvatten susar och brusar det hela tiden – och det i en omfattning som vi kanske inte alltid tänker på, när vi står uppe på land i den tysta sommarkvällen. I den ljudkonkurrensen är det naturligtvis en stor fördel att en fluga kan "annonsera" sin närvaro – och till det bidrar Muddlerns stora huvud.

En välbunden, något överdressad Muddler kan emellertid vara svår att få att sjunka, varför jag för något femtontal år sedan började binda varianter med dubbade "harörehuvuden" som snabbt sög vatten och sjönk redan vid första kastet. Senare har jag sett att andra kommit på samma idé, och idag finns det olika typer av Wool-heads med spunna huvuden av olika hår eller ullmaterial. Ett annat alternativ är den teknik att tillverka muddlerhuvudet, som presenterades i FiN nummer 5/6-91, där hjorthåret läggs i en dubbel bindtrådsögla som tvinnas och sedan lindas till ett huvud och trimmas. Ett sådant huvud blir stort – men inte lika kompakt som med den traditionella metoden – varför tekniken är lämplig att använda för de Muddlers, som man avser att fiska under vattnet, medan de som ska fiskas flytande på ytan lämpligen binds på vanligt sätt genom att man lägger på en bunt hjorthår, som sedan dras samman runt krokskaftet, så att de enskilda stråna fördelas jämnt som en krans eller boll, vilken därefter trimmas med en liten sax. Det ger ett tätare huvud med betydande flytkraft.

Mini-Muddler

Ungefär samtidigt som jag började binda mina Haröre-Muddlers, visade en god vän, Bill Olsson, mig några Mini-Muddlers bundna på vanlig våtflugekrok i storlek 12. Han använde dem för fiske efter stationär bäcköring, och de flugor med tämligen hårt nertrimmade huvuden, som jag fick av honom, visade sig mycket effektiva och lockande på fisken. Till det tidiga vårfisket använde Bill en sinktip-lina, och jag blev positivt förvånad, när han visade hur kort tafs han använde. Den var bara cirka 30 centimeter, och därmed kom han ner ordentligt med Mini-Muddlern utan att behöva förtynga flugan. En oförtyngd fluga uppträder ju betydligt rörligare och mer levande i vattnet än en som man har förtyngt. En annan lösning på samma problem redovisade Peter Johansson i sin artikel om flugan "Va' du vill" i FiN:s decembernummer.

Regnbågen, som i stilla vatten uppträder lite annorlundare än öringen – brukar falla för andra typer av Muddlerflugor. En regnbågsmuddler kan till exempel med fördel vara försedd med vinge av marabou och ha inslag av Flashabou. Men här kan man också experimentera med vinge av kaninhårsremsa som på en Zonker-fluga eller göra en kombinationsfluga med matuka-vinge och muddlerhuvud.

Möjligheterna är många – men när vi fiskar våra nya varianter, kan vi kanske skänka Don Gapen en tacksam tanke för att han satte oss på spåret, när han en gång komponerade sin berömda Muddler Minnow. För även om denna var avsedd som en ren imitation, så har det visat sig att grundmodellen med det stora huvudet fungerar alldeles utmärkt också på rena fantasiflugor...

NYT FRA DANMARK

Redaktør Steen Ulnits

Friske fynske facts om fisketurismen

I "Nyt fra Danmark" har vi mange gange slået til lyd for, at en velorganiseret fisketurisme er til gavn for alle – for miljøet, for fiskene og dermed også for sportsfiskerne selv. De såkaldte "ringvirkninger" af sportsfiskeriet – penge brugt til transport, overnatning, forplejning, fiskegrej og fiskekort – er af stor betydning for de involverede lokalsamfund. Her skaber de arbejdspladser, der igen tilfører statskassen tiltrængte skattekroner. En god cirkel, altså. Hidtil har vi dog i Danmark manglet tørre tal, der dokumenterer disse ringvirkninger. Vi har derfor måttet holde os til erfaringer og tal fra udlandet. Men nu ligger den første danske undersøgelse på bordet – en undersøgelse, der sort på hvidt fortæller, hvor meget det fynske sportsfiskeri efter havørred egentlig betyder i kroner og øre.

På Fyn har man satset stort på denne fiskturisme – som det første sted i landet. Det hele startede i 1990 – på initiativ af Fyns Amt og med det formål at opbygge en veludviklet lystfiskerturisme med baggrund i en aktiv naturpleje. Da Fyn har hele 1.113 km smuk kystlinje, var det oplagt at starte her. Og da kysterne samtidig er ideelle opvækstområder for netop havørred, faldt valget helt naturligt på denne Danmarks sportsfisk nummer et. En smuk, kampglad og velsmagende fisk, som tiltrækker lystfiskere fra nær og fjern. Men havørrederne kommer ikke af sig selv. Det er ikke nok med gode opvækstmuligheder i de kystnære farvande – der skal også gode gydemuligheder til. Og da havørreden jo gyder sine æg i små og store vandløb med en god vandkvalitet, koncentrerede Fyns Amt sine anstrengelser her. Man satser nu på at give havørrederne de bedst mulige gydebetingelser, hvilkt kræver gode opgangsforhold og rent vand. Men noget sådant kræver lang tid, før resultaterne viser sig. Derfor valgte man at gøre det i to trin for at fremme udviklingen af et godt havørredfiskeri langs de fynske kyster: Allerførst har man sat og sætter til stadighed store mængder ørredsmolt ud ved udmundingen af vandløb og direkte på kysten. Fisk på 15–20 cm, der udsættes om foråret, og som allerede ved nytårstide har passeret mindstemålet på de 40 cm og derfor er fangstklare. Indtil nu er der udsat ikke færre end *1,5 mio* af slagsen!

På Fyn ville man naturligvis gerne kune sætte tal på den nye fisketurisme. Derfor foranstaltede man i foråret 1994 en større undersøgelse, der omfattede 200 sportsfiskere – heraf 150 tysktalende. Resultaterne er opløftende og taler for sig selv.

*– Den typiske fisketurist tilbringer **7 dage** med sit fiskeri på Fyn.*

*– En typisk fisketurist på Fyn har et døgnforbrug på **kr 400,-**, hvilket er mere end gennemsnitsturisten.*

*– Ifølge statistikken blev der på Fyn alene solgt mere end **7.000** af det nye, obligatoriske fisketegn til tyske turister.*

*– Sammenholdes dette med døgnforbruget og antal feriedage, fås en total omsætning på **kr. 25–40 mio. kr.** fra tyske fisketurister alene.*

*– Tager man andre nationaliteter og danske sportfiskere med i statistikken, kommer man op på en samlet årlig omsætning på **30–60 mio . kr.** for sportsfiskeriet på Fyn.*

Se, det er tal, der vil noget. Tal, der klart og utvetydigt dokumenterer, at satsning på en velorganiseret fisketurisme har kolossal betydning for økonomien og indtjeningen. Ikke bare skaber det arbejdspladser og skattekroner. Nej, det giver også masser af værdifuld fremmedvaluta i statskassen!

Såvel landspolitikere som lokalpolitikere kan nu ikke længere gøre andet end at tage sportsfiskeriet alvorligt – som man længe har gjort det i mange andre lande. Men som altid er der en slange i paradiset – det stærkt tiltagende fritidsfiskeri med monofile nedgarn efter de mange havørreder. En del av dette fiskeri foregår helt legalt – en del klart ulovligt. Senest har man oplevet, at fritidsfiskere fra det ganske land – med båd og campingvogn – er begyndt at valfarte til Fyn for at spinde guld. En meget stor del af de fangede fisk sælges nemlig sort – ulovligt, uden om såvel told- som skattevæsen. Dette kan man ikke i længden leve med på Fyn. I længden vil man ikke kunne tiltrække betalende sportsfiskere langvejs fra, hvis de skal fiske fra kyster spækket med nedgarn – lovlige eller ulovlige. Der må begrænsninger til – i form af bedre kontrol og udvidede fredningszoner.

Vi har tidligere omtalt de udvidede fredningszoner, som daværende fiskeriminister Bjørn Westh fik gennemført i Limfjorden – ved Hjarbæk Fjord, hvor de to vigtige havørredåer Simested og Skals Å udmunder. Nu skriger Fyn på noget tilsvarende – specielt i mundingsområdet ved øens største vandsystem, nemlig Odense Å. I den inderste del af Odense Fjord foregår et massivt fritidsfiskeri med nedgarn, som sommer og efterår tager en uforholdsmæssig stor del af de optrækkende gydefisk. Om som vinter og forår brandskatter såvel små grønlændere under målet som udlegede nedfaldsfisk.

Det skal derfor blive spændende at se, om den nye fiskeriminister, Henrik Dam Kristensen, vil følge den progressive linje, som Bjørn Westh lagde – med udvidede fredningszoner i sådanne "flaskehalsområder" for vandrefiskene. Der bliver brug for det, hvis Fyn også fremover skal have glæde af sine store investeringer i fisketurismen! En investering, som mange fluefiskere fra det ganske danske land i høj grad også nyder godt af.

Smålaks dominerte fangstene i de norske lakseelvene i 1994.

Laksedagbok fra Norge 1994

Spredte inntrykk fra laksesesongen som ligger bak oss. Et bra smålaksår mange steder, men sein oppgang og tropevarm juli vanskeliggjorde fisket. Og mon tro hva vi kan vente oss sesongen 1995?

Text: Øystein Aas
Foto: Kjetil Bjørklund

Sesongen startet for min del med ei natts fiske i Gaula midt i juni. Fra togvinduet fikk vi for alvor skue den dårlige våren andre hadde fortalt om: Våren i Trøndelag var ikke bare sein, den var utsatt på ubestemt tid! I Drivdalen var ikke engang bjørka blitt grønn! Vel, grønt var det da vi skua nedover Orkladalen fra Berkåk, og Sokna så da ganske fin ut, i alle fall var det ikke urovekkende mye vatn. På stasjonen kunne Per Ivar vise opp årets første: en smålaks. Kanskje var det allikevel godt håp om fisk i debuten?

Vel på plass i elva litt ovenfor Lundamo treffer vi gode venner og praten går. Trønderne har allerede fått sine første lakser: alt er smålaks tatt i elver på Fosen og lengre nord i Trøndelag. Vi fisker oss gjennom natta, sluk og fluer av ulikt slag sveipet hølene og strømmene, enkelte smålaks hopper innimellom, men uten å ta. Fisk ble det ikke, og det skulle vise seg at vi på den korte tida allerede hadde fått signaler om hva som ville prege laksesesongen -94: sein vår og smålaks.

Stjørdal i juli

Et par uker seinere er jeg på tur nordover igjen, til min "hjemelv" Stjørdalselva. Ei drøy ukes fiske står for døra. Fra St. Hans bruker laksen i Stjørdal å være "på gang" for fullt, nå er det ei uke seinere, og den uka skulle da kunne kompensere for den seine våren? Grønt i Drivdalen var det i hvertfall blitt! Oppe ved Hegra øker pulsen, da elva viser seg fra en perfekt side. Venner blant de lokale fiskerne kunne rapportere om fisk allerede. Telt og stenger rigges raskt opp. Så igang, men som vanlig i Trøndelag endret været og vannføringen i løpet av natta seg fra glimrende til håpløst: De to neste dagene blir en våt affære: hovedelva går

Ovenfor de kunstige tersklene i Lærdal tok sjøørreten i mørke nattetimer.

gulgrå og flomstor. Heldigvis er Forra bedre, i alle fall fiskbar.

Noen dagers fiske på høyt vatn gir ingen fisk på land, til tross for at vi såvidt er borti fisk, og Kjell mister en sekskiloslaks ved landingsforsøk i Grønsehhølen. Erfarne fiskere har holdt til i elva siden sesongstart, uten å ha fått fisk i det hele tatt.

Forholdene blir etterhvert bedre og bedre, vannet synker og temperaturen stiger. Laksen uteblir imidlertid: I det hele tatt er det forunderlig hvor lite fisk som tas også av andre. Og på breddene ser du ikke spor av landet fisk. Selv er jeg aller nærmest fisk på land da krokfestet glipper akkurat i det jeg skal til å gripe rundt sporden på en grilse oppe i Jarlhølen en skoddefylt morgen.

Namdalen

I Stjørdal synes det ikke fruktbart å oppholde seg. Noen telefoner avslører storfiske bare noen mil lengre nord. I smålakselvene i Namdalen rapporteres det om rekordfangster, og fjordfiskerne har aldri sett maken noen gang. Årgårdselva på Namdalseid har hatt rekordfiske hele juni, men her er det vrient å få kort. Jeg "svikter" allikevel Stjørdal og drar nordover. Stikker innom venner i Overhalla som kan servere moltevafler og fortelle at Namsen heller ikke har vært noe særlig. Får kort i ei smålakselv etter hvert, og drar så smått oppover utpå kvelden. Ukjent elv, og sliten etter alt stå-på fisket i Stjørdal tar jeg det pent. Litt mye vatn, sier kjenfolk som vandret oppover fra fjorden før meg. Fisker gjennom et par høler uten fisk, bytter flue fra den lokale favorittflua Silver Doctor til en liten, enkel tubeflue, og går videre.

I ei lita lomme litt nedenfor den første fossen kommer den første laksen opp, raser etter flua, men bommer. Nytt kast, hardt rykk i flua og laksen reiser ut i stryket med line og backing på slep. Etter noen minutter er en torpedoformet smålaks på land, og ei laksenatt jeg seint glemmer har startet. Jeg tar seks laks neste timen på den samme flua. Fisken viser seg å stå overalt, i strømmen vel så ofte som i hølene. De går etter den lille, ofte stripende tubeflua så spruten står. Natta og morgenen gir ytterligere fisk. Sammenlignet med Stjørdal er dette som en annen planét. Men avstanden fra Stjørdal er ikke mer enn drøye to timer i bil.

Vel hjemme et par dager seinere kan Jan Inge fortelle fra Stjørdal at endelig er fisken på veg opp i elvene. Men temperaturen er høy og vannstanden lav, og fisket blir etterhvert vanskeligere. Utover mot slutten av juli bekreftes dette fra mange elver: Elvene både i nord og sør er hardt rammet av varme og mangel på nedbør, men det står mye fisk og særlig smålaks på elvene mange steder. I forbindelse med NM i laksefiske i Gaula på Støren lyder anslag på over tusen laks og sjøørret på en to kilometer lang elvestrekning.

Lærdal

Etter et par uker på kontoret er vi nådd fram til august. Årets siste, men kanskje mest spennende laksefiske står for døren. Lærdalselva skal fiskes for første gang. Et uvanlig kraftig inn-

forts på sid 52

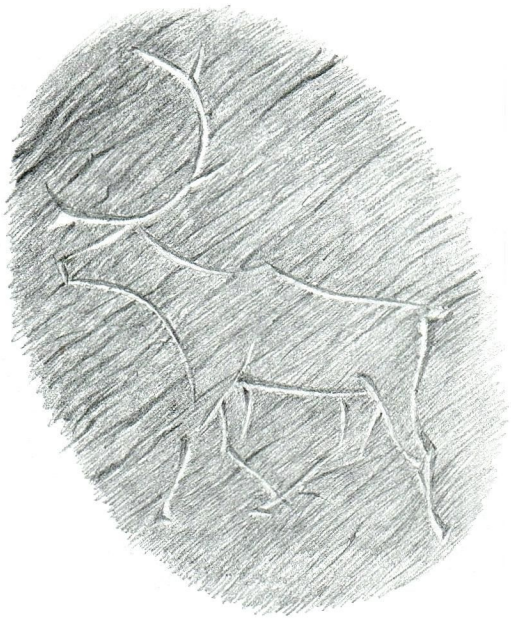

KNIVSKISS AV REN PÅ BJÖRK, AV LARS HENRIK BLIND

Guksi – samernas träkåsa

Efter en tidigare artikel om den samiska kaffeelden – "dolla" – faller det sig naturligt att fortsätta med det mest personliga attributet i den lappländska kaffekutymen. Kaffe vid älvkanten smakar alltid bra – och allra bäst ur en vacker träkåsa...

Text, foto & illustrationer: Lars Sundström

Kåsaliknande kärl av trä tillverkas traditionellt i många kulturer runt jorden, men säkert tillhör den samiska kåsan de vackraste, och många av oss fjällentusiaster har nog redan införskaffat vårt alldeles egna, unika exemplar. Just detta gör kåsan så fascinerande, att varje exemplar är unikt – precis som vi människor – alla är individer. Därför blir träkåsan en högst personlig följeslagare på fisketuren, jakten eller fjällvandringen.

Under mina fjällfisketurer har jag ofta hamnat i mindre sällskap i samband med måltiden eller kafferasten, där allehanda kåsakärl uppvisats. Plastkåsor av försvarets "dödstråkiga" modell är nog vanligast, men det finns mängder av avarter på temat. När jag hållit fram min samiska kåsa för att få den fylld, har det nästan undantagslöst inneburit ett spontant avbrott i serveringen för en nyfiken och beundrande studie av form och material, kåsans skönhet har tillfört en stämning av högtid eller fest. Vilken underbar känsla har det inte varit de gånger jag fått tillfälle att fira en bärgad storlax och fylla min kåsa med en rökig fullmalt-whisky, ackompanjerad av en söt cigarr... Jag kan sitta vid mitt bindstäd mörka kulna vinterkvällar och plötsligt få lusten att lukta på de dofter som ännu dröjer sig kvar i kåsans ved och drömma mig tillbaks till dessa ögonblick av triumf... Till detta duger inget annat kärl!

Kunskapen är ett arv

Min nuvarande kåsa köpte jag för fem, sex år sedan av Tomas Valkeapää. Han hör till den yngre generationen verkligt skickliga slöjdare inom den nordsamiska slöjdtraditionen. Jag har tidigare skrivit uppskattande om Tomas knivar i FiN 1 1993, men jag vill påstå att jag värderar hans kåsor lika mycket. Tomas bor i Könkämävuoma sameby, i Karesuando, och liksom brukligt är bland nordsamiska familjer har Tomas lärt sitt slöjdkunnande av sin far Jon Valkeapää. På Jons tid var verktygen primitiva och det saknades el-lyse i kåtorna. Ändå skapades de skönaste ting av den tidens mästare.

I allt väsentligt tillverkar Tomas idag sina kåsor på ett traditionsburet vis. Materialet är björkvril, en utväxt eller svulst på stammen, orsakad av sjukdom på trädet. Vrilar kan vara av många olika slag. De mest åtråvärda är så kallade vindvrilar, ett tätt, melerat virke med fibrer i ögonlika små virvlar. Sådana används mest till askar, knivskaft och intarsior.

Till kåsor används en mer allmän typ av vril där veden har en tydlig fiberstruktur som följer vrilens form. Detta gör det viktigt att ge kåsan den form träet söker, i annat fall vill det gärna bli sprickor.

Två års väntan

En vril sågas och kilas loss med yxa från en stam, om vårvintern innan träden savar, och får torka med barken på, utomhus, under tak. Först efter ett år kan kåsans form sågas till i grova drag. Ofta upptäcks barkgångar och kvistar under tillsågningen och då måste ämnet kasseras. Tomas kasserar ibland tre ämnen av fyra. En annan orsak till att ämnet inte duger är att fibrerna inte medger en vacker form.

Den formsågade kåsan borras med grunda hål i mitten för att hindra torkspänningar som uppkommer då virket torkar enbart utifrån. Utsidan av kåsan stryks med stärkelselim av samma skäl. Det krävs ytterligare ett års torkning inomhus innan kåsan kan färdigställas. Många slöjdare experimenterar med torkning i microvågsugn. Tomas rekommenderar intervall med 45 sekunder i ugnen, och ett par veckor mellan varje under tre månader, för torkning av grovformade kåsaämnen. Tiden mellan ugnsbehandlingarna är viktig för att träet ska hinna "sätta" sig. En alltför snabb torkning leder alltid till sprickor. Ett vanligt sätt att undvika sprickor och förkorta torktiden är att koka vrilen i saltvatten. Seriösa slöjdare brukar inte göra så eftersom det kokade virket blir poröst, dött och aldrig riktigt vackert.

Funktion framför allt

Kåsans form är först och främst ett resultat av funktionskrav. Den ska alltid vara rund i botten, inte plan – åtminstone inte på större yta – för att stå säkert i mossan eller gräset och bland riset på kåtagolvet. Den ska vara skön att hålla i och alltid i balans oavsett om den är tom eller fylld, även när den står på ett plant bord.

I dag syns en tendens att överdriva handtagets storlek och utformning, säkert finns en konstnärlig ambition som

forts på nästa uppslag

GUKSI

SAMISK TRÄKÅSA

BJÖRKVRILEN TAS OM VÅRVINTERN, MARS, ÅRIL, INNAN KNOPPARNA BRISTER....

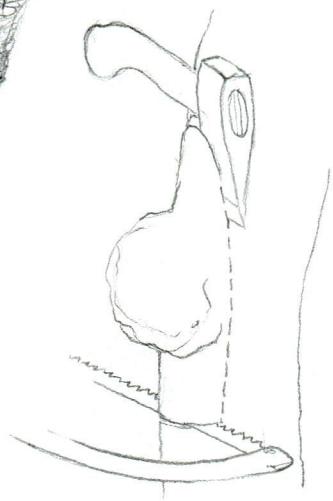

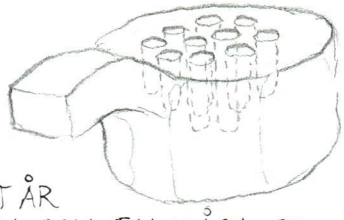

NÄR VRILEN TORKAT ETT ÅR BARKAS DEN OCH EN KÅSA GROVFORMAS. BORRADE HÅL I MITTEN GÖR ATT TRÄET TORKAR JÄMNT, FRÅN UTSIDA OCH INSIDA. PENSLA UTSIDAN MED STÄRKELSELIM. EFTER YTTERLIGARE ETT ÅRS TORKNING KAN KÅSAN GÖRAS FÄRDIG....

SE TILL ATT FÅ MED TILLRÄCKLIGT MED MATERIAL FRÅN STAMMEN INTILL VRILEN, SÅ ATT KÅSAN FÅR ETT HANDTAG.

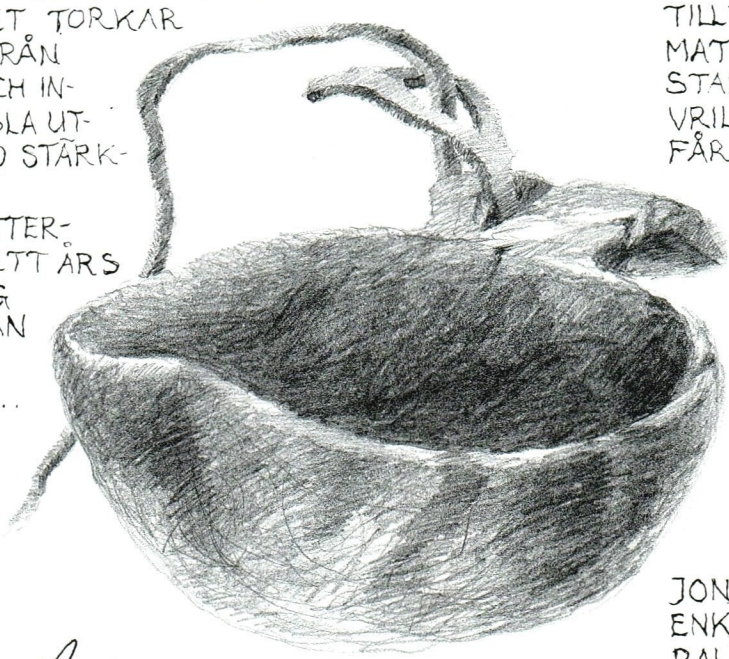

"GUKSI" GJORD AV JON GUTTORMSON VALKEAPÄÄ, ENKEL TRÄKÅSA MED BALANS, FUNKTIONELL OCH VACKER FORM, PERFEKT MATERIALHANTERING, INGEN ENDA SPRICKA TROTS 40ÅRS ANVÄNDNING!

forts från föreg uppslag
förklaring till detta, att göra kåsan spektakulär? En väl utformad kåsa har ett mindre skaft som gör den lätt att bära och smidig att hänga i bältet. I samisk kultur förekommer flera kåsalika kärl, "bollu" som är en matskål och "náhppi" som är en mjökstäva, kärl som lånar former till kåsan, men proportion och balans förblir kåsans estetik.

Den färdigformade kåsan färgas med ett bets, tillverkat av slöjdaren själv enligt "hemligt" recept – en blandning av all möjlig smörja – rödsprit, snus, albark, sot, lut eller tjära... Betset är till för att locka fram teckningen i vrilens ved. Kåsans insida behandlas endast med matolja eller paraffinolja, och väl indrucken blir den mystiskt brunsvart av kaffets oljor. Utsidan linoljas och poleras i omgångar tills veden får djup och lyster.

Skönheten är tidlös

Särskilt dekorativa kåsor kan vara försedda med hornintarsior och mönstergravyrer i skaftet. Nordsamiska orneringar bygger mestadels på gotiska öglekors och mjuka floristiska motiv, medan sydsamer har en koptisk mönstertradition med flätverk och stramt geometriska slingor. Bland äldre nordsamiska slöjdalster finner man ofta naturalistiska motiv, bilder av djur och figurativa berättelser med människor och gudar. Av olika anledningar har dessa naturalistiska gravyrer kommit att betraktas som mindre konstnärliga. Kanske finns förklaringen till detta i de mönsterböcker med "goda förlagor" som utgavs redan på sent 1920-tal, och som använts av Sameätnam i undervisning och slöjdutbildning. Men det har också funnits fördomar från det svenska kulturetablissemanget som premierat abstrakta orneringar.

Ibland händer det att inspirationen och ursprunget förenar sig och drabbar slöjdaren med oemotståndlig kraft – på golvet i verkstaden kan man finna små trästycken och hornskivor med knivskisser av renar och andra djur. Bilderna är skurna med virtuos känsla och exakthet. Teckningen är enkel, ar-

forts på sid 54

Överst: *En traditionell kåsa med särskilt vacker ved.* ***Mitten:*** *Náhppi, mjölkstävan, har lånat sina former till denna kåsa, min egen.* ***Underst:*** *Kåsan mer som ett konstverk...*

Cat's Whisker

Av Olof Jakobsson

Cat's Whisker har visat sig vara en riktig "killer" vid det sena höstfisket och det tidiga vårfisket efter regnbåge.

Jag hade sett flugan avbildad flera gånger i engelska flugfisketidskrifter, men aldrig riktigt fastnat för den, eftersom jag endast såg den som en bland många streamerflugor. Men så såg jag hur flugan återkom gång på gång i fångststatistiken från engelska stilla vatten. Jag blev nyfiken och slog upp mönsterbeskrivningen i Mike Dawes "Flugfiskarens Stora Mönsterbok". Men inte ens detta gav mig inspiration nog att prova den. Det skulle dröja ytterligare några månader med ännu fler inrapporterade fångster på fina regnbågar tagna på Cat's Whisker, för att jag skulle sätta mig ner vid bindstädet och förfärdiga två exemplar av den.

Jag skall ge flugan en chans, tänkte jag vid nästa flugfisketur, och redan efter två kast kom det första hugget. Jag vet inte om jag blev mest förvånad över att regnbågen tog just den flugan eller över *det sätt den tog flugan på.* Påslaget var nämligen mycket hårt jämfört med vad jag upplevt vid fiske med andra streamerflugor!

Var det hela bara en tillfällighet? Det fanns endast ett sätt att finna svaret – att prova igen! Samma sak hände. Redan efter ett par kast kom ett nytt och lika hårt hugg – och jag hade ännu en fast fisk. Sedan krokade jag ytterligare två regnbågar, innan min sista Cat's Whisker blev kvar i munnen på en stor fisk...

Till nästa fisketur hade jag naturligtvis bundit upp fler Cat's Whiskers för att vara beredd – och tro mig – flugan var lika effektiv även denna gång. Numera fiskar jag därför ganska ofta med "Katten" under vår och höstfisket efter regnbåge, och flera av mina fiskebröder har också fått förtroende för den. Cat's Whisker har därför blivit något av en favorit i våra streameraskar.

Flugans upphovsman heter David Train, och namnet på flugan sägs ha kommit av att han ursprungligen använde ett par morrhår från sin katt (!) för att stadga vingen. Själv tycker jag mest synd om katten, och dessutom anser jag att morrhåren borde få motsatt effekt, då en vinge utan stöd bör röra sig mer och ge flugan ännu bättre gång i vattnet. Här följer bindmönstret:

Krok: *Stramerkrok 8–10*
Bindtråd: *Svart*
Stjärt: *Vit marabou*
Kropp: *Gul chenille*
Ribbing: *Oval silver eller guldtinsel*
Vinge: *Vit marabou*
Ögon: *Metallpärlor*
Huvud: *Svart*

Linda bindtråden ner till krokböjen och bind in en bunt vit marabou som stjärt. Fäst samtidigt in en bit oval tinsel att sedan linda som ribbing samt den gula chenillen till kroppen. Gå därefter tillbaka med bindtråden till strax bakom kroköglan, men lämna plats för vingen, ögonen och huvudet. Fäst in maraboufibrerna till vingen. Dessa bör vara något längre än kroken. Bind in ögonen med så kallad åttabindning och avsluta sedan flugans huvud på vanligt sätt.

BOK-BITEN

Redaktör Jan Sekander

Norskt och danskt i årets första Bokbiten

Dick Stewart & Farrow Allen: Sjøørretfluer. Amerikas 320 mest brukte fluer til steelhead. Storformat 85 s. Naturforlaget. Pris: NOK 285:–.

Det amerikanska fisket längs Amerikas västkust efter havsvandrande regnbåge, steelhead, har knappt hundra år på nacken. Till en början räknades som steelhead endast den regnbåge som lekt i de stora västamerikanska älvarna och sedan vuxit sig grov i Stilla Havet. Men sedan man satt ut smolt från steelhead i flera amerikanska och kanadensiska älvar med utlopp i The Great Lakes, har beteckningen steelhead kommit att innefatta även dessa.

Sedan ett antal år har vi även i våra nordiska länder kunnat uppleva spännande fighter vid kust och i älv med havsvandrande regnbåge – låt oss för enkelhetens skull kalla även dessa steelhead – kanske hos vissa av oss med en berättigad fruktan att steelhead kan bli ett hot mot lax och havsöring i många av våra älvar.

"Sjøørretfluer" är en mönsterbok och upptar 320 av Amerikas mest använda steelheadflugor. De flesta flugmönstren är nog okända för skandinaviska steelheadfiskare, men några gamla bekanta dyker ändå upp – Alexandra, Black Prince, Mickey Finn, Marabou och Skykomish Sunrise.

I sex kapitel avhandlas torrflugor, nymfer, våtflugor, romflugor och räkflugor. Skarpa och tillräckligt stora färgfoton med god färgåtergivning visar samtliga flugor. Till varje fluga hör materialbeskrivning, ibland uppgifter om när, var och av vem den skapats samt några ord om vad den kan tänkas representera eller i vilka älvar den visat sig vara en god fångare. Och, varför skulle inte flertalet av flugorna kunna slå väl ut vid steelheadfiske i våra vatten? Många av de flugor vi fiskar regnbåge med i inplanteringsvatten eller put and take vatten har ju hämtats från "over there".

"Sjøørretfluer" är alltså dels en mönsterbok vid flugbindning och dels uppslagsbok. Bindbeskrivningar förutom nämnda materialangivelser finns inte.

Ett alfabetiskt namnregister, en presentation av författarna samt en kort förklaring till ej översatt amerikanska materialbeteckningar avslutar boken.

Jan Sekander

Amerikanska öringflugor

Dick Stewart & Farrow Allen: Ørretfluer. Amerikas 670 mest brukte til ørret. Storformat 125 s. Naturförlaget. Pris: NOK 375:–.

"Ørretfluer" är den fjärde boken i en serie av fem och innehåller flertalet erkända amerikanska och kanadensiska flugmönster. Layout och illustrationer är desamma som i tidigare böcker, dvs 3,5 × 5,5 cm stora färgfoto av hög kvalitet, fem–sex per sida, med materialbeskrivning och några rader om flugans bakgrund och egenskaper.

Innehållet spänner över stort sett alla typer av flugor – attractors, våt- och torrflugor – dagsländor, nattsländor, bäcksländor och tvåvingade insekter i samtliga utvecklingsstadier – kräftdjur, iglar, olika landinsekter och streamers mm, väl förtecknade i det avslutande indexet.

Många av de beskrivna mönstren är gamla och väl kända av de flesta flugfiskare, t ex Adams – i inte mindre än elva olika bindstilar – samtliga Wulff-flugor, Light Cahill och Gary LaFontaines Deep Sparkle Pupa för att nämna några.

Det är ett gediget arbete som ligger bakom tillkomsten av en så omfattande bok. Många av Amerikas och Kanadas mera kända flugbindare har bidragit, och de avbildade flugorna håller synnerligen hög klass.

"Ørretfluer" är en god referensbok då det gäller anglo-amerikanska flugmönster. Ibland blir man ju nyfiken på hur en fluga som man hört talas om ser ut. Och visst kan boken användas då man binder. Materialbeskrivning finns och bilderna är utmärkt tydliga, men man bör nog ha kommit ett stycke förbi de allra första grunderna i flugbindning.

Jan Sekander

Bilder från Karup Å

Nils Mogensen: Langs Karup Å. Forlaget Svalebøgen, Thygesensvej 6, Krogsbølle, DK-5450 Otterup. Pris 288 danska kronor.

Den nyudkomne bog "Langs Karup Å" af forfatteren og fotografen Nils Mogensen, på forlaget Svalebøgen er et pragtfuldt stykke lokalhistorie, men ikke kun af lokal betydning eller interesse. Den bør læses af enhver lystfisker. Bogen er skrevet med dyb respekt for disse hedebønder som levede af Karup Å og de sandede arealer deromkring. Og som levede på de præmisser som aaen og heden gav.

Bogen begynder med et kort resume, hvor hændelser kan tilbageføres til ca år 1517, og frem til idag. Bogen er bygget op omkring en beskrivelse af hændelser, og store og små begivenheder

omkring åen, som f eks de problemer starten af slagteriet i Skive gav allerede i 1912, og den dermed begyndende forurening. Bogen beskriver ganske glimrende den manglende forståelse for "forurening". Ingen forstår hvad det vil sige at forurene. Befolkningen forsøger at få fat i de ansværlige, som lever i København, men disse ønsker ikke at rejse til Skive for at ved selvsyn at se problemet. Dette medfører at der går omkring 62 år med diverse skriverier, og møder, inden der træffes en afgørelse, rensningsanlægget i Skive. I den mellemliggende tid er Kartoffelmelsfabrikken i Karup kommet til. Nu er det den som ligger Karup aa øde med lammehaler og lign.

Der fortælles ligeledes om Hagebro Kro, med mange festlige indslag. Blandt de nulevende fortællere er der genboen til Hagebro kro, som ikke ville tale i en mikrofon, i den indledende fase, ej heller fotograferes. Men da bogen var ved at være færdig ville han gerne have været med alligevel. Nu blev det så uden billede, men for de som færdes langs åen kan han heldigvis også opleves hverdag, hvor han går og rydder op efter dig og alle andre. Og tak for det... Blandt de som er faldet bort siden bogen tog sin begyndelse er Aksel Buus, som havde vand ned til aaen på Aahusevej 55. Han solgte dagkort til en pris af kr 15:– til det sidste, for som han sagde skulle alle have råd til at fiske i aaen.

I bogen levnes heldigvis også plads til en omtale af tidligere tiders fangstmetoder som ikke længere er lovlige, men som var vigtige for hundrede år siden. Ikke mindst denne del af kulturen omkring aaen er vigtig at få beskrevet for vor nuværende og efterfølgende generationer. Toggergarnet, fangstgårdene og andre metoder kan ikke opleves andre steder længere, idet de er ulovliggjorte, men de var nødvendige for at de kunne leve.

Bogen giver tilsidst en beskrivelse af forholdene op til idag mht fangstmetoder, og ikke mindst nye relevante fluemønstre, også de hemmilige lokale mønstre. Der kan nævnes Idioten, Pe'ersen, Nieren, Den Tropiske Gråspurv, Turbo, Mari-Ann, Inge og ikke mindst Legenden som er fra -93.

Bogen er opbygget med en dejlig portion lune og respekt for de lokale. Ellers var den heller ikke blevet så god og nærværende. Hvis det havde været en almindelig fiskebog som andre, tror jeg ikke at det havde været muligt at skabe en sådan interesse og medvirken fra de lokale, som jo netop er hovedpersonerne. Disse lokale har også set at de bør medvirke til at skrive lokalhistorien, og ikke kun indtage tilskuerens plads. Det er glædeligt at vide at alt det indsamlede materiale, også lydbånd, vil blive gemt for vore efterkommere idet det skænkes til lokalhistorisk arkiv.

Måtte jeg komme med et lille ønske ville det være: Lad os få mere af samme slags fra vore dejlige jyske vandløb Skjern og Gudenaa, og dette i vor generation.

Erik Hummelmose

Bra bok för laxflugebindaren

Jan Grünewald: "Farlige laksefluer – og hvordan man binder dem". G.E.C. Gads Forlag. 135 sider – DKR 198:–.

Der er godt 100 fluemønstre og deres historie i Jan Grünwalds nye bog, altså en brøkdel af de tusinder af fluer, der findes til laks, og som vel for de flestes vedkommende også har fanget laks. Nogen vil mene, at det er for mange; andre at det er for lidt – forfatteren advarer selv: bind nogle få, lyse, mørke og midt imellem i mange krogstørrelser.

Det er en bog – nydelig forresten – som ikke mindst fluebindere kan hente megen inspiration i. Søger læseren nøjere oplysninger om laksefluens historie, må oplysningernes findes andetsteds.

Mønstrene er stort set nøjagtige, selvom bogen – igen set fra et fluehistorisk synspunkt – havde været en tand bedre, hvis den klarere havde beskrevet, hvilke fluer, der vises i varianter og hvilke i originale mønstre.

En rigtig god ting ved bogen er fluefotografierne, som er skarpe og detaljerede.

Ind imellem støder man på pudsige oversættelsesfejl fra engelske forlæg – "undersættelser", som de kaldes på dansk. F eks når det anføres, at det var en ministers collie, der leverede hår til vingen på den første Garry Dog. Det kunne også være den lokale sognepræst – en minister er nemlig også en sådan.

Småindvendinger – enhver laksefluebinder vil have fornøjelse af bogen, som gør meget ud af at ramme fluer, som passer til nordisk laksefluefiskeri.

Mogens Espersen

Aktuella adresser till Flugfiske i Norden

FiN:s medarbetare sitter på skilda håll, varför material som kommer tidningen tillhanda ofta måste sändas vidare till rätt adress. Här följer aktuella adresser för att Ditt brev inte ska behöva gå omvägen över kansli eller redaktion.

Prenumerationer, beställningar, annonser och kassa:
Anne-Marie Skarp, Violgatan 7, S-343 34 Älmhult. Telefon 0476-160 90, fax 0476-160 64.
Redaktion:
Gunnar Johnson, Box 22, S-570 20 Bodafors. Telefon 0380-311 25.
Marknadsnytt:
Erik Erlandson, Barkvägen 13, S-370 10 Bräkne-Hoby.
Boknytt:
Jan Sekander, Pl 2252 Esseboda, S-280 70 Lönsboda.
Nytt från Sverige:
Mikael Frödin, Sjudartorp, S-741 93 Knivsta.
Nyt fra Danmark:
Steen Ulnits, Vejlegade 9 st th, DK-8000 Århus C.
Nytt fra Norge:
Terje Bomann-Larsen, Wigants vei 11, N-3600 Kongsberg.
Rätt adress gör att Ditt brev snabbt når rätt medarbetare!

NYTT PÅ MARKNADEN

Redaktör Erik Erlandson

Två rullar i ett hus

Ett ekologiskt baserat flugfiske kräver ett speciellt uppträdande av oss flugfiskare när vi är ute vid vattnet. Vi är mycket "aktsamma" om naturen och vi visar fisken stor respekt. Det skulle t ex aldrig falla oss in att ta upp en fisk, slå ihjäl den och sedan kasta bort den – detta är självklart för oss men inte för alla, tyvärr. Däremot kanske vi hittills inte bekymrat oss alltför mycket om vad som händer med de redskap vi använder från tillverkningsprocessen till det gyllene ögonblick då vi står där i vattnet med nya vadarbyxor eller nytt spö. Det är faktiskt så att många av våra redskap skulle kunna vara betydligt mer miljövänliga än de är idag. Varför skall till exempel numera alla spön levereras med plasthölje om handtaget? För att korken inte skall bli smutsig i affären av alla som tar spöt i sina händer? Varför skall alla de småprylar vi köper ligga inslagna i mer eller mindre krångliga plastförpackningar? Det finns egentligen ingen rimlig anledning till denna förpackningshysteri. Det som krävs är kanske att vi flugfiskare ställer lite högre krav på oss själva och våra handlare – så vi kan komma bort från dessa mängder med onödig förpackningsplast.

Vario 69 utmärks av en från båda sidor lättåtkomlig bromsspak.

25 års garanti lämnar STEEL FIN ANGELGERÄTE (Umstrasse 18, 45239 Essen-Werden, Tyskland, tel +49 021-40 19 19) på sin mycket exklusiva flugrulle Vario 69. Rullen är ett litet mästerverk i teknisk precision och svarar i detta stycke mot allra högst ställda förväntningar. Spolar och hus svarvas ur ett block av en aluminium-magnesium-legering. Ytorna är sedan behandlade och eloxerade samt försedda med ett kemiskt skikt för att uppnå absolut saltvattenbeständighet.

Vario betyder ju varierande och rullen kan varieras till två olika storlekar. Med ett enkelt förfarande ändrar man spolhusets bredd – lossar en skruv, drar isär huset och skruvar fast på nytt – så att man kan placera en ny, bredare spole i huset. Spolen byter man helt enkelt genom att skjuta ut den från axeln och sedan trycka in den igen. Den låses genom ett stift som går i ett hål på bromsplattan i basen av axeln. Detta gör det möjligt att använda samma rulle till åtminstone ett par olika typer av fiske, t ex regnbåge, brunöring och havsöring och mindre lax. Dessutom är rullen genom sin saltvattenbeständighet ytterligt lämplig för kustfiske efter havsöring eller gädda.

En annan finess med rullen är bromssystemet, som regleras med två reglage; ett vred i centrum av spolhusets baksida fungerar som grundinställning för aktuell fiskstorlek och tafsstyrka, och en spak fungerar som finjusterare inom angivet område. Med spaken kan man lätt öka eller minska bromsstyrkan under drillningen utan att behöva byta grepp, eftersom spaken sträcker sig "runt" spolens yttersida med en liten tapp som man lätt når med vevhandens fingrar. Inne i bromsmekaniken hittar man både teflon- och grafitskivor som borgar för god hållfasthet och jämn, opåverkad bromskraft.

Under testet har FiN haft möjlighet att drilla flera fiskar. Därvid har vi funnit att bromssystemet fungerar nästan oklanderligt, men att det är ganska noga med förinställningen. Vid fiske med större spole har vi funnit att man löst de två önskemål, som vid liknande bromssystem ofta kommer att strida emot varandra, nämligen önskan att ha en kraftig bromsverkan – hög bromskraft på förinställningen – och en spole som utan motstånd lämnar från sig lina när man drar av lina för att förlänga sitt kast. Med denna rulle kan man nå bådadera utan att ändra på förinställningen, den ger nämligen utslag mellan lös spole och inställt max i alla förinställda lägen. Däremot tycker vi

oss finna en liten tendens till något ojämn bromsverkan, dvs under ett varv går halva varvet något lättare än den andra halvan. Detta blir mer märkbart ju hårdare man spänner bromsen. Kanske är detta en justeringssak. FiN lyckades emellertid inte justera bort ojämnheten.

Rullen är i övrigt en utomordentligt trevlig bekantskap, varje detalj är gjord med stor precision och har högsta möjliga passning. Priset är ännu inte fastställt, eftersom det i skrivande stund inte finns någon svensk generalagent för rullen, men ett riktvärde kan vara det tyska priset: cirka 1100 DM (inkl extra spole). FiN hade gärna gett denna rulle 5 Mayflies – kvalitén är så överlägsen det mesta vi sett, men den något ojämna bromsverkan förbryllar oss och vi måste därför dra ned betyget med en enhet.

Betyg:

God kvalité till rimligt pris

BIOS (0280-10200) i Malung heter ett relativt nystartat företag i sportfiskeredskapsbranschen som under den gångna sommaren fått allt större sortiment. Man har sedan starten för ett år sedan en del intressanta flugspön på sitt program, och FiN har under den gångna säsongen haft tillfälle att titta lite noggrannare på ett par av dem.

ZEBCO:s spön säljs i Sverige idag av BIOS. Spöna, som är ganska nya på den svenska marknaden, har i allmänhet god kvalité till rimliga priser.

Golden Eagle heter ett 15 fots laxspö i klass 9–11 som vi haft möjlighet att blöta linan tillsammans med under den gångna höstsäsongen. Spöt har i vårt tycke fått en lite för låg klassning – bättre hade varit 10–12. Detta är ett utpräglat sjunklinespö – dvs ett spö med massor av ryggrad för tuffa förhållanden, men kanske inte ett spö som man trivs så bra med i sällskap med flytlina och lågvattenförhållanden.

Spöt har en kraftig halvaktion med en mycket god kick i framkastet – här kan man tala om hästspark. Det inne-

forts på nästa sida

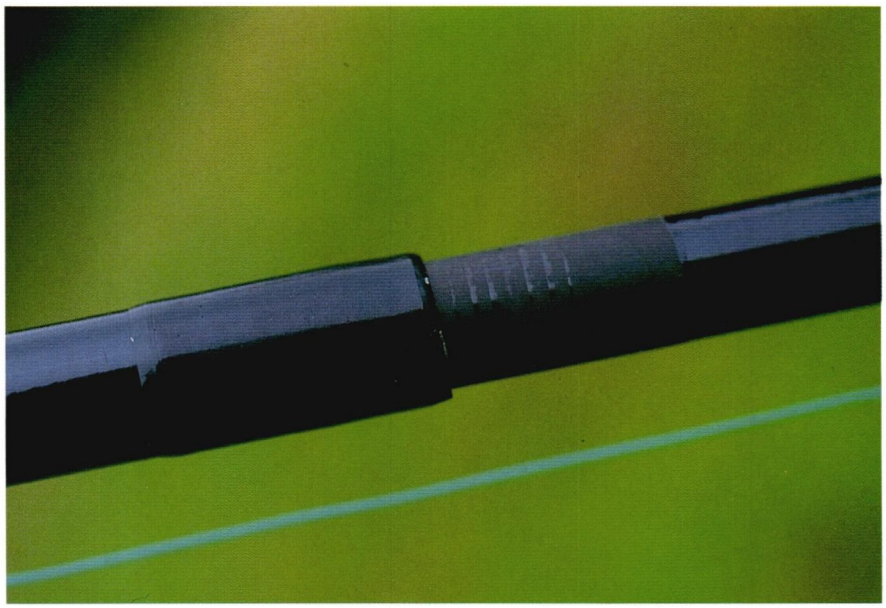

Överst: *Golden Eagle 15 fot är ett kraftigt spö för tunga linor.* ***Mitten:*** *Golden Eagle har mycket god slitmån i holkarna.* ***Underst:*** *Zebcos Golden Eagle 9-fotare levereras i aluminiumtub.*

forts från föreg sida

bär att överhandskastningen blir spöts bästa disciplin och man kan utan svårigheter kasta långt och lyfta ovanligt mycket tung lina ur vattnet, vilket kanske är ännu viktigare ur "arbetssynpunkt". Den råa styrka som spöt besitter har väl också en liten nackdel; det blir nämligen inte helt lätt att åstadkomma precisa kast med så ringa störning av vattenytan som möjligt. Tar man i lite extra kommer gärna linan lite lågt och "bombar" vattnet väl häftigt. Därför är detta ett spö som trivs bäst i högt och stort vatten.

Specialkast av olika slag fungerar också väl; roll- och underhandskast är inga problem, inte heller single spey. Spöt känns lite väl ivrigt för att mer eftertänksamma kastvarianter skall komma till sin fulla rätt, t ex varianter på ovanstående kast och double spey.

Spöt har en bra finish, med ett rullfäste av skruvövertyp, spööglor av lågfriktionsmodell och utmärkt lackning. En sak som säkerligen medverkar till lång livslängd är den goda slitmånen på hanholkarna. Här finns cirka 4 cm att slita på – och det tar ganska många år att komma ned så långt. Pris: 1 898 kronor inkl al-tub.

Betyg:

9 fot klass 5–6

9 fot klass 5–6 är storleken på det andra Golden Eaglespöt vi testat. Det är tillverkat av IM6 kolfiber och har dennas egenskaper, dvs låg vikt och hög spänst. Spöt är försett med "gammeldags" snakeöglor och har en traditionell päronögla längst ut. Handtaget är av cigarrmodell och rullfästet skruvas underifrån in i övre fästet under handtaget.

I övrigt har spöt en god till mycket god finish. Aktionen är mjuk och nästan full, dock inte riktigt ned till handtaget. Det innebär att spöt är lätt och behagligt att kasta med på korta till medellånga avstånd. Riktigt långa kast är inte spöts rätta disciplin, men spön i denna klass är väl i allmänhet inte heller avsedda för det. Däremot fungerar, som med de flesta mjuka och spänstiga spön, allehanda specialkast utmärkt; speciellt vill vi framhålla switch- och underhandskastningen. Spöt lägger linan rakt och precist och man har fullgod linkontroll. Ett spö av denna klass och aktion har många användningsområden i de lättare fiskeklasserna; FiN anser det lämpligt för fiske efter mindre havsöring, bäcköring, regnbåge och större harr. Däremot väger det för lätt för t ex kustfiske efter havsöring och gädda. Pris: 1 498 inkl aluminiumtub.

Betyg:

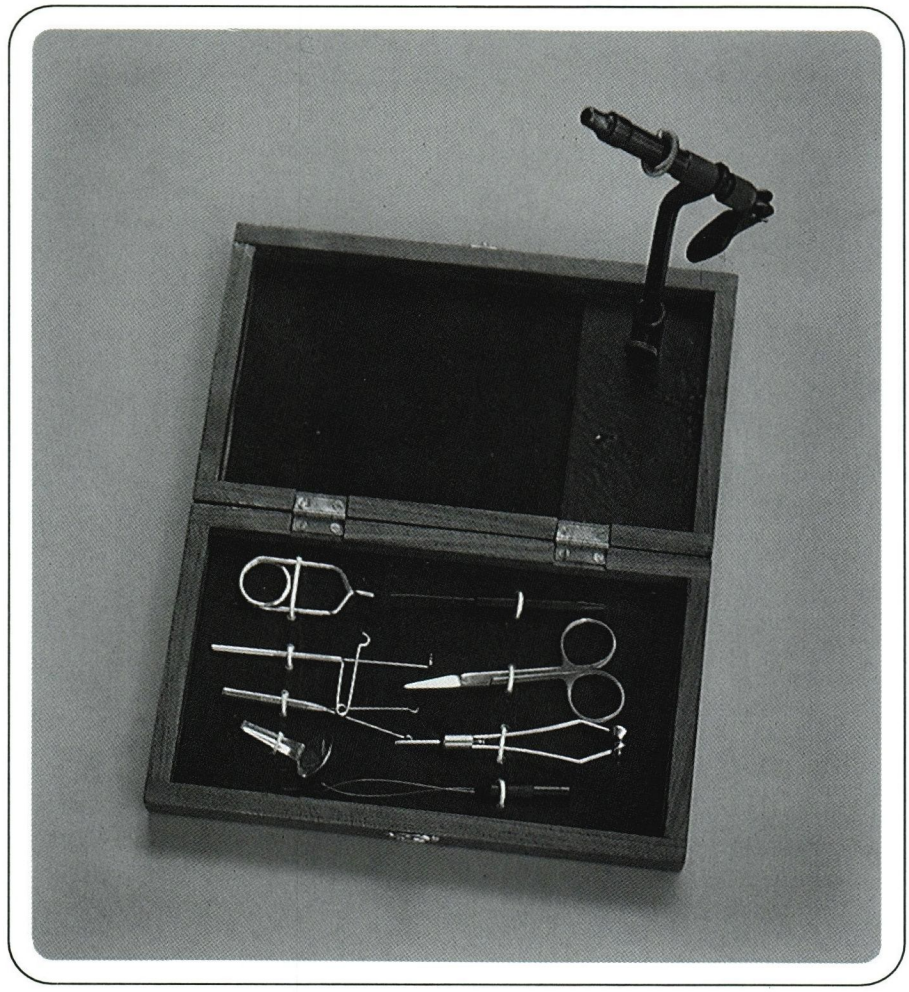

I Fly-Dressings lilla låda har man verktygen överskådligt samlade.

Flugbindningsverktyg i vacker låda

Fly-Dressing i Huskvarna säljer en liten, vackert brunbonad och behändig trälåda, som trots sitt lilla format 25×15×4 cm innehåller alla de verktyg man behöver för normal flugbindning. I lådans botten sitter en stålplatta i vilken det medföljande städet av modell Super AA fästs med en skruvhylsa, och i locket finns spolhållare och trådträdare samt dubbingnål, whipfinisher, hackeltång, dubbingtwister, hackelskydd och en liten sax.

I lådan får man också plats med några krokaskar, extra bindtrådsrullar samt eventuellt ytterligare egna småverktyg, och man har god överblick över framtaget material för den aktuella flugan, eftersom detta kan ligga i den "bricka" som lådans botten bildar när den är uppslagen. Men basförrådet av hår, nackar och fjädrar måste naturligtvis förvaras på annan plats.

Lådan har emellertid en stor fördel; den är smidig att ta fram för att sitta och binda även korta stunder – kanske framför TV:n vid bästa soffbordet som man inte så gärna vill fästa ett traditionellt städ i – eller att ta med till bäste kompisen eller till klubblokalen för en flugbindarkväll. Pris: 382 kronor inklusive städ och verktyg.

Betyg:

Aktiviteter våren och sommaren 1995

På Piteå Museum pågår en utställning på flugfisketema till och med april månads utgång.
L B Fluefiske i Lillestrøm arrangerar Norges Fluebinderseminar 11–12 februari.
Lennart Bergqvists Flugfiske anordnar flugbindarseminarium i Göteborg 4–5 mars.
Vildmarksmässa i Falun 1–2 april, där bland andra Sveriges Flugfiskares Förening deltar.
10-årsjubileum blir det i år för Sollentunamässan som slår upp portarna 21–23 april.
På Expolaris Kongresscenter i Skellefteå pågår en fiskemässa 6–7 maj.
Federation of Fly Fishers – Denmark avhåller The Danish Fly Festival 1995 weekenden 20–21 maj i Kolding.
Lennart Bergqvists Flugfiske anordnar flugfiskeseminarium i Femundsmarka 26 augusti–2 september.
Lennart Bergqvists Flugfiske arrangerar flugfiskeseminarium – stilla vatten – i Hökensås 28 september–1 oktober.

Lämlar i Lærdal

Efter det att jag hade skrivit artikeln om fjällämmeln till FiN:s oktobernummer inträffade något som jag tycker kan vara en trevlig uppföljning till vad jag skrev då.

I månadsskiftet augusti-september fick jag efter många år uppleva ett lämmeltåg igen. Det inträffade på väg ner från höjderna ovanför norska Lærdal, där vägen på en lång sträcka var översållad av överkörda lämlar. När jag stannade till för att titta ner i en av de berömda laxpoolerna, blev jag utskälld av ilskna lämlar. Senare, längst ut i Sognfjord vid Fjärlandsälven, såg jag också många lämlar.

Efter min lite pessimistiska och nostalgiska artikel blev jag naturligtvis jätteglad över att tiden inte är helt ur led, och önskar att också många andra fjällflugfiskare ska få uppleva ett riktigt lämmeltåg också i framtiden.

Rolf Smedman

EN INTERNASJONAL SKOLE FOR SPEYKASTING

Spey Caster International as
tilbyr et totalkonsept for speykasting

Spey Caster International vil i 1995 holde kurs i speykasting med den verdenskjente og profesjonelle kasteinstruktør og stangdesigner **Jim Love** fra Grantown on Spey, Skotland. Jim representerer de profesjonelle skotske speykastere, hans pedagogikk er enkel og effektiv. Kurs kan bestilles for grupper, lokale fiskeforeninger, bedrifter/företag. Kan gjennomføres i hele Skandinavia.

– Speystenter/spø det ikke finnes maken til.
Jim Love har utviklet en helt ny stangserie av en ny type karbon. Stengene har kraft nok til å løfte de tyngste synkeliner. Kombinert med progressiv aksjon spesialtilpasset spey-teknikken, har vi utviklet en ekstremt lett stang som gir muligheter for lange kast med høy linehastighet. Du slipper å dra inn 15 meter line mellom hvert kast! Stengene er i sort «De-luxe» utførelse med klar lakk, dyp burgunder surringer og sorte ringer. Håndtaket er av fineste kork med rosentre og et solid gullfarget snellefeste som passer alle typer sneller/ruller. Stangserien består av to-håndsstenger på 14', 15' og 16' og en 10' enhåndsstang.

– Speyliner spesialtilpasset stengene.
Vårt totale konsept består også av en helt ny serie speyliner, en dobbeltaper og longbelly i samme line! Linene kommer i float, slow sink og medium-slow sink. Linene har en coating som ikke brekker. De er uten strekk. Linen sammen med stengene gjør speykasting til en ny fiskeopplevelse!
SCI har valgt å selge topp produkter til «engelske priser». Vårt totalkonsept og våre priser vil gjøre deg behagelig overrasket! Du kan treffe Jim Love og oss andre fra SCI på Villmarksmessen i Oslo, Villmarksmässan i Sollentuna og Jakt og Fiskerimessen i Herning. For nærmere informasjon og bestillinger:

Spey-Caster International

Teknostallen, Prof. Brochsgt. 6, 7030 Trondheim, Norge.
Trondheim, tlf. (47) 73 54 03 20 fax (47) 73 54 03 28, spør etter Bjørner Christensen.
Malm, tlf. (47) 74 15 81 00 fax (47) 74 16 79 99, spør etter Arve Austli.

"Garn-Muddlern"

En syntetmuddler för abborrjagande storöring

Text & foto: Anders Forsling

För några år sedan var jag med om ett fantastiskt fiske när storöringen jagade småabborre. Till en början såg det ut som vanliga vak, men jag såg snart att det första vaket följdes av ytterligare en hel serie snabba vak kors och tvärs och det hela såg något märkligt ut. Kvällen därpå upplevde jag samma sak, men nu fiskade jag från flytringen och kunde därför glida fram till platsen för vaken när de ebbat ut. Där låg flera döda och sargade småabborrar och flöt i ytan...

Till nästa fisketur hade jag bundit upp en "abborrmuddler" med grönt huvud, som visade sig fiska alldeles utmärkt. Den första öringen vägde strax under två kilo och hade magen fullproppad med småabborre, och det gick åt en hel del grönfärgat hjorthår den sommaren...

Fortsättningsvis fick jag emellertid problem att få tag i det klargröna hjorthår jag använt till min abborr-muddler, och jag började då experimentera med olika syntetiska garner, som fanns i alla möjliga färger i handarbetsaffären. Genom att linda ett tjockt huvud av grönt garn fick jag ungefär samma effekt som med muddlerhuvudet – tyckte jag – och abborrarna hade inget att anmärka. Vill jag ha extra volym, så ruggar jag bara upp garnet med en hård tandborste. Den nya garn-muddlern visade sig fungera mycket bra, och den är numera även en av mina favoriter vid höstens regnbågsfiske.

Jag ska här ge en beskrivning av hur jag binder min garn-muddler, men har på bilden valt att inte rugga upp huvudet med en tandborste för att fotot bättre ska visa hur flugan binds. Jag har heller inte givit någon närmare beskrivning av ingående material, eftersom jag anser att det ibland binder oss att tro att en fluga måste se ut på ett visst sätt. Vid sidan av alla de material du normalt köper från din flugfiskebutik, så vill jag bara passa på att rekommendera ett besök i en vanlig handarbetsaffär. Där finns massor av material att botanisera bland.

Bindbeskrivning till min abborr-muddler

Krok: *Streamerkrok nr 6*
Bindtråd: *Gul*
Stjärt: *Orange syntetgarn*
Kropp: *Klara färger gult och grönt syntetgarn*
Ribbing: *Rund guldrib*
Vinge: *Svart ekorrsvans*
Huvud: *Samma gröna syntetgarn som till ryggen*

Börja med att binda in stjärten och därefter det gröna garnet och guldribben, som sedan får hänga fritt medan du lindar kroppen med det gula garnet. Men innan du fäster in vingen, så viker du fram det gröna garnet som en ryggsköld och följer efter med guldribben. Ribben klipps av, men det gröna garnet får hänga kvar tills vingen är på plats. Nu delar du på det hoptvinnade garnet – oftast består det av tre trådar – och lindar varje tråd för sig. Många gånger räcker det med två av trådarna, och då klipper du helt enkelt bort den som är överflödig. Genom att linda varje tråd för sig blir huvudet massivare och starkare, och det blir lättare att sedan rugga upp det med tandborsten och ändå få det att behålla sin form. Ibland petar jag också ut en del fibrer på flugans kropp för att ge den ytterligare liv i vattnet.

Prova gärna med andra färgkombinationer och olika typer av syntetgarner. Det finns hur mycket som helst att välja bland i sybehörsaffären. Jag rekommenderar dock ett resonemang med din käresta, om du istället väljer att botanisera i hennes stickkorg...

Proudly we offer the NEW up-dated 3 rd edition. Signed by H. Carmichael.

A Masters Guide to Bulding A Bamboo Fly Rod
by Everett Garrison and Hoagy Carmichael.
The third edition of this key work. All the secrets to building a show piece that will fish like a dream are revealed. – It is 8 1/2 x 11" with 296 pages and comes in a slipcase.

Simply pay SEK 690 to our account nr. 54 82 79 - 9 at Postgirot Stockholm. And, for security reasons, please give us a letter about your order and your payment.

Verlag J. Schück
Postfach 1170 · D - 90543 Stein

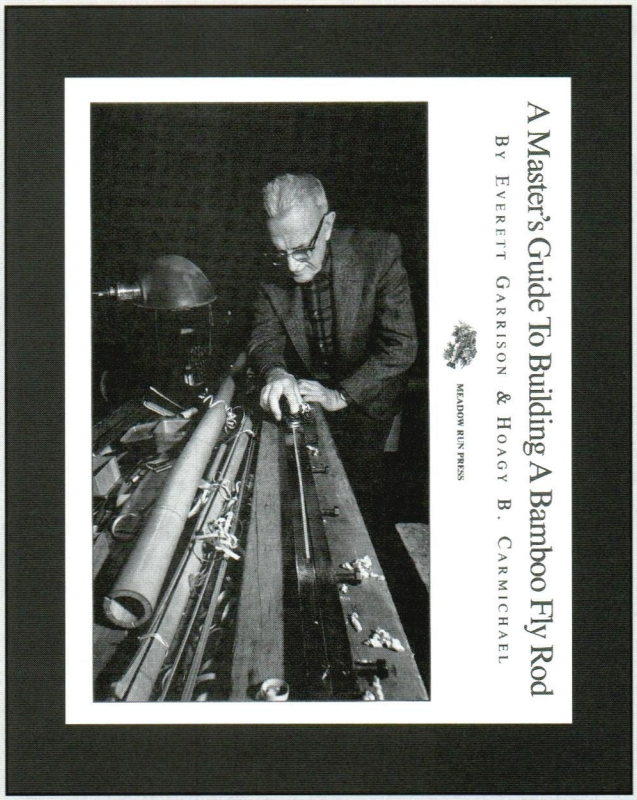

KLÄDER FÖR UTEFOLK !

TOUCHSTONE tillverkar mycket bra kläder för flugfiskaren som vill fiska oavsett vädret. Mycket hög kvalitet till bra pris. Mycket fin presskritik. Liksom av nöjda kunder. *CHINOOK* heter den praktiska vadarjackan med rymliga rätt placerade fickor och mängder av bra detaljlösningar. *TUNDRA* heter en "förlängd" version i 1/2 och 3/4 längd. *TOUCHSTONE* gör även fleecejackor, fiskevästar, överdragsbyxor, mössor, nackvärmare i fleece, flugplånbok, midjeväska mm. *CHINOOK* har blivit en succe' runt landet bland fiskare. En av våra "mesta" laxfiskare sade, "väldens bästa vadarjacka". Fleecejackorna *MADISON* och *SNAKE RIVER* har fått mycket bra kritik av användarna. Kraftig fleece i mycket hög kvalitet. Kan fås med vindtätt foder.

MACLEOD FISHERMANS SWEATERS. Ullströjor från Yttre Hebriderna i klassiskt utförrande i oljeimpregnerad ull. Mycket hög kvalitet. Stl. M - XXL, naturfärgad ull i brun / mossgrön och heavyweight. Crew Neck. Priset 715:- till 795:-. Inget slår ull när det gäller att hålla kroppsvärmen. Allt enligt marinens hypotermiexperter!!

SPRITE!!! Flugbindningskrok av högsta kvalitet till mycket bra priser. Handgjorda och kemiskt vässade. Väl värda att prova. Allt från öring till laxtrekrok!!!

SPÖBYGGNAD. Vi har en massa trevliga detaljer att välja på. Bl. a. en ny enbent "snake" ring från *SEYMO*. Liksom övriga ringar från *SEYMO*. Bra rullfästen i olika utföranden, bl.a. nickelsilverrullfästen från *REC*, *S&J* och *BELLINGER*.
SUPER SWISS nickelsilverholkar för träspöbyggarna. Detta är världens bästa holkar till Sveriges bästa pris.
Bra kork och handtag. De flesta färgerna spölindningstråd från *GUDEBROD*. MM.
NYHET! Nu finns även enbent "snake" i svart nitridutförande.

KLINGOR har vi mycket att välja mellan. Från dom flesta av dom stora tillverkarna.
SAGE, LOOMIS, FISHER, POWELL, LAMIGLAS, BRUCE & WALKER, MM.

BRUCE & WALKER har i årtionden tillverkat mycket bra flugspön och varit ledande laxflugspötillverkare, där man hela tiden utvecklats, utan att titta så mycket på gällande trender. Mycket att välja på, både enhands och tvåhands. Flugfiskaren, Flugbindaren, Författaren och Fotografen Lennart Bergqvist har under 1994 fiskat med ett 15' laxspö från Bruce & Walker. Lennart tycker att det är ett mycket bra flugspö, som fungerar alldeles utmärkt med dom korta klumpar han föredrar.

BRA BÖCKER FÖR BRASFISKET TILL BRA PRISER!!!

ELGECO HI.P. KLINGOR, SPÖN & FLUGLINOR

Flugspön och klingor i absolut toppklass. Har blivit något av succe' under 1993 och 1994. Inte bara vi tycker detta är mycket bra spön, utan även FIN:s testare (se 4-93). Men roligast är alla nöjda kunder som hört av sig. Finns som klingor från 8' "3-5 till 15' laxspö för lina 10-11. 4-delade klingor från 9' #4-6 till 10' #6-8, 13'6" och 15' lax. Priser från 895:-. Vi bygger bra spön från dessa klingor från c:a 1900:-, beroende på val av detaljer. Vill man ha ett bra "allround" spö, så välj ett 3-delat 9'6" #5-7 eller #6-8. Klinga 1195:-.
HÖSTENS KLINGA. Ett 10' 3-delat för lina 5-7. Men funkar mycket bra med lättare linor. Perfekt båt- eller flytringsspö. Och i vinter kommer ett 9' 4-delat för lina 3-5. Nya 15' lax-klingor. Bl.a. ett mycket lätt "Speyspö" . Och mera kommer hela tiden.

ELGECO HI.P. Fluglinor i toppklass. Tillverkade av "en av dom stora". Till ett helt annat pris än normalt. Linor som provatats under ett par år nu och som visat sig ha bra kastegenskaper och bra hållbarhet. Kostar 255:-, sinktiplinorna 275:-, Full garanti !!

ELGECO STANDARD. Mellanprislinor till låga priser. Mycket lina för pengarna.
Eller vad sägs om 145:- för flyt, int., sjunk och snabbsj. 165:- för sinktip. Full garanti !!

MILL END Fluglinor i 2:a sortering. Oftast obetydliga fel. Finns hemma i flyt, inter- med., sjunk, sink-tip, longb. flyt. Pris 88:- / st., 240:- / 3st.,380:- / 5st. och 650:- / 10st.

Regal Flugbindarstäd av högsta kvalitet. Det måste väl finnas något skäl till att Torill Kolbu använder ett. Vi kan inte tänka oss ett bättre städ.

HOFFMAN Saddle och nackar. Vi har fått hem en hel del saddle 3:or och 4:or, samt några nackar 3:or. Häng på telefonen. Först till kvarn gäller !!!!!

BOB CHURCH Englands största leverantör av flugfiskeprylar. Har en massa bra prylar, där vi skall försöka plocka ut godbitarna, som passar vårt fiske.

MEN BEGÄR PRISLISTA. I DEN FINNS MYCKET MER!

ELGECO

Box 8012 S- 421 08 Västra Frölunda Sweden
Tel 031-473560 Fax 031-493581

Same Ätnam

Sveriges största landskap heter *Lappland,* vilket i en kortare analys skulle betyda det land där lapparna – eller samerna – bor. Idag är det en sanning med stor modifikation, eftersom renskötseln inte utgör samma grundstomme inom samekulturen. Till yttermera visso kvarstår det faktum att de flesta samerna idag bor i våra större centralorter. Men renskötseln och samerna finns kvar, trots kalavverkningar, vattenkraftsutbyggnader och vägetableringar.

Jag har haft förmånen att få vistas och fiska i *Same Ätnam* under ett helt fiskarliv. Det har varit fantastiska naturupplevelser i väglöst land, gärna tillsammans med någon god vän.

Nu har regering och riksdag beslutat att fisket och jakten skall upplåtas till en bredare allmänhet. I Norrbottens län har debattens vågor gått höga, men det har framför allt varit fågeljakten som har ventilerats. Tyvärr tycker jag att debattnivån har varit generande låg, och jag har också – till och från – siktat rent rasistiska åthävor.

När det gäller det allmännas fiske i de fyra norrbottniska fjällkommunerna *(Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Arjeplog)* så har tyckandet legat på en mer moderat nivå. Orsakerna till detta kan vara många, men en kan vara att samerna själva anser fågeljakten som en viktigare fråga.

Jag stod en gång och pratade med några för mig helt okända sportfiskare ute på fjällplatåsjön Råstojaures voluminösa isyta. Det var senvår, och de första sångsvanarna hade redan anlänt till sommarlandet. För min egen del hade fisket varit mycket intressant, men för de okända var det idel sura anleten. Året innan hade de fått 65 kilo rensad röding på fyra dygn?! Nu hade allt gått snett. Endast 25 kilo på tre dagars fiske!?

Resonemanget gick varför fisket plötsligt hade blivit så "uruselt". Jag visste "svaret", eftersom det inte var första gången resonemanget hade förts. Samerna! Det var givetvis samernas fel att fisket hade gått snett. Inte samerna som *nätfiskare,* utan som människor! Debatten hamnade snett redan från början, vilket är ett särdrag i den allmänna debatten om samerna och deras rättigheter.

För ett tiotal år sedan satt jag tillsammans med några goda vänner och pimplade röding i underskön högfjällsmiljö. Plötsligt fick vi sällskap av en same från trakten, som ondgjorde sig över det allt mer grasserande *tjuvfisket med nät* inom samebyarna. Mannen bar omkring på ett ordentligt blåöga, vilket han hade fått sig tilldelat när han hade försökt avvisa några skoterburna nätfiskare på samebyns rödingvatten.

Han var givetvis i sin fulla rätt att tillrättavisa marodörerna, men dessa hade givetvis inte rätten att använda knytnävarna. Sådant utbyte mellan människor förbrödrar som bekant inte, utan fördjupar klyftan mellan samer och svenskar. Däremot hade han givetvis inget emot vårt pimpelfiske, så länge som det allmänna sportfisket inskränktes till avkoppling och endast tagande av mat för dagen.

Nu kanske vän av ordning undrar över samernas eget nätfiske i våra stora fjällsjöar. För samerna har det gällt föda och inkomster för överlevnad. Snyltande nätfiskemarodörer på samevatten – men även annorstädes – är kanske ute efter snabba extrainkomster. Kanske ligger det allmän avundsjuka i botten? Får samerna, så får jag. Varför skall samerna få fiska med nät men inte jag? Uttalandena bottnar i avundsjuka och missundsamhet.

Den nya samepropositionen har genomförts, vilket enkelt betyder att de flesta fiskevatten i Same Ätnam är upplåtna för allmänheten. Bra säger många. Dåligt säger en del. Lägret är som vanligt delat. Av mina mångåriga vandringar i sameland förstår jag att de sista barrikaderna mot vildmarken har brutits. Den fullkomliga demokratiseringen har vidtagits. För mig förefaller samepropositionen som en mastodont på lerfötter, formad av en rad okunniga politiker i riksdagens – och regeringens korridorer. Till yttermera visso även i total avsaknad av jordnära sameliv och kulturyttringar.

Jag känner för samerna, och tycker – trots ett ältande i mer än trettio år – att en hel kultur sattes på kant när samepropositionen slogs igenom. Fisket i all ära. Även jag uppskattar fria vatten på fjället, men det finns smolk i glädjebägaren. Jag är nämligen övertygad om att de nyöppnade samevattnen – inte alla, men en del – alla gånger inte är så fantastiskt bra som man skulle kunna tro. Det finns ingredienser i fisket som på ett helt annat sätt påverkar fiskelyckan än antal fångade fiskar. Jag menar också att de "gamla vattnen" fortfarande kan ge fina fångster i Same Ätnam. Sommarens rusning – trots viss kvotering – har till viss del berott på övertron på uttrycket *"Gräset är alltid grönare på den andra sidan staketet."*

Under sommaren som gått har det också varit osedvanligt mycket folk i fjällen, och vissa platser har blivit ordentligt nedskräpade och slitna.

Uppe på Sandåslandet norr om Kiruna rinner den legendariska Lainioälven. Den bildas ur de kända åarna Råstoätno – som kommer från Råstojaure – och Tavvaätno – som rinner upp ur slutdelen av Korvijokk och Kiepanjokk. De flesta av dessa åar har varit allemans fiskeplatser i många år. Undantaget har varit delar av Tavvaätno, som till och med 1993 har varit ett "lappvatten". Nu är det ett kvoterat flugfiskevatten, vilket är mycket bra. Det är nämligen viktigt att de uppströms liggande reproduktionsplatserna till större älvar och åar – i det här fallet Lainioälven – skyddas för ett mer påtagligt "slitagefiske". Bästa reproduktionsförutsättningarna fanns trots allt i Tavvaätno under "lappvattensepoken".

Lappvattensdebatten har stört mitt inre. Jag har inte tyckt om debattklimatet. Nu har i alla fall fiskeansvariga och samer i Jämtlands län satt sig ner för att radikalt diskutera – och formulera – det framtida fisket utifrån båda lägrens synpunkter. Det är en rätt väg att vandra, om inte annat för att bibehålla den mänskliga kontakten och respekten mellan samer och svenskar.

Gunnar Westrin

Och härmed avslutar FiN debatten kring de frisläppta samevattnen ovan odlingsgränsen. Som framgått av tidigare insändare har frågan väckt starka känslor, något FiN inte ytterligare vill bidraga till. Vi har enbart speglat den aktuella debatten. Men vi kommer även fortsättningsvis att informera om fisket i de vatten, vilka kommer att ställas till allmänhetens förfogande.

Red.

Familjeäventyret

10 ÅR 1995

SPORTFISKE JAKT VILDMARKSMÄSSAN FRILUFTSLIV

21–23 APRIL 1995

I samarbete med Friluftsfrämjandet, Svenska Jägareförbundet, Stockholms Läns Jaktvårdsförening och Sportfiskarna

Se och prova allt det nya inför nästa säsong!

Flugfiskefestival '95 • unik jaktavdelning I samarbete med Naturhistoriska Riksmuseet • äventyrstriathlon-tävling i tre avsnitt • fiskeresor • möt Owe "hur gör djur" Sandström • testa MTB-cyklar på hinderbana • stor jakthundsavdelning • provskjut vapennyheterna • specialutställning "Winchester under 100 år" • flugfiskets historia från 1500-talet • friluftsutrustning • resmål • prova eskimåsvänd i kanotbassängen • smaka den vilda maten • knivavdelning • tält och mycket, mycket mer!

ÖPPETTIDER:

Fredag 12.00–21.00, lördag och söndag 10.00–17.00.

Vuxna 100:–, 10-15 år 50:–, under 10 år fritt i vuxens sällskap.

Vildmarksafton fredag 21 april, mellan kl 17 och 21,

halva priset för alla. Studerande på gymnasie o högskola betalar halva priset hela fredagen mot uppvisande av giltig studieleg. eller motsvarande.

Resor och hotell till budgetpris, ring Stockholms Mässresor, tel 08-736 03 33.

SOLLENTUNA MÄSSAN

Tel 08–92 59 00, fax 08–92 97 74, tel under mässtid 08–92 59 52

Ta pendeltåg eller buss. Med tåg 16 min Stockholm C–Sollentuna två ggr i timmen. Med bil E4 norrut ca 8 km, avfart Sollentuna C.

BOKREA

Vi säljer ut större delen av vårt boklager. Fullständig reakatalog får Du mot inbetalning av 20 kr till postgiro 66 81 09-2. En "tjuga" eller frimärken i brev går också bra.

FLY-DRESSING
Box 2003
561 02 Huskvarna

Laxfiske i Gaula

Exklusivt laxfiske i en av Norges mest attraktiva laxälv, **Gaula**. Du kan välja att hyra en sträcka eller att rotera mellan olika sträckor som alla är goda flugfiskesträckor. Logi med god standard nära älven. Uthyrning per vecka. Info och broschyr:

Leiv Otto Barlaup
Løvsethaugen, N-7084 Melhus
Tel 00947-72-87 10 28
Fax 00947-72-87 27 58

BOKA NU!! BOKA NU!!

VINDELÄLVENS FLUGFISKESKOLA

Sportfiskarna Vb inbjuder till årets flugfiskeskola.

Instruktörer kommer från Sportfiskarna samt Storumans Folkhögskola. Vi guidas av erfarna fiskare från orten.

Fiske i Vindel- och Laisälven samt intilliggande vatten.

Kurstid: V. 29, 17–22 juli.
Plats: Sorsele
Kostnad: 3200:–
Priset inkluderar stuga el rum, ett mål mat, fika, fiskekort, transporter, guidning, litteratur samt lån av utr.

Anmälan senast 1 juli -95 till
Sorsele turistbyrå
tel 0952-109 00
eller Birger Nordfjell
tel 090-18 15 23
OBS!! OBS!! begränsat antal.
Först till kvarn...

Sportfiskarna Västerbotten

En allmän fiskevårdsavgift nu!

forts från sid 14

grunden lär sig att verka som guider, visa på de bästa fiskeplatserna, lika väl som de kan ta hand om en effektiv tillsyn. Det där med tillsyn tycker jag personligen är minst lika viktigt som at t plantera ut en massa fisk. Varför inte tänka sig att börja med utbildning av guider redan i skolan så som nu sker till exempel i Älvdalen? Om fiskevården sköts rätt, kommer det att bli otaliga tillfällen att minska arbetslösheten i framtiden.

Många pengar måste också gå till forskning. Ta bara exemplet östersjölaxen och M74. Hur skall vi kunna lösa det? Det är bara en liten del av de uppgifter som absolut måste klaras av snarast!

Under mina fiskeresor till Alaska kom jag ofta i kontakt med guider som skötte tillsyn och bevakning av stora områden, ofta per flyg. Där satsar man stora resurser på att utbilda folk som kan ta hand om turister, både på jakt- och fiskesidan. I de stora nationalparkerna finns många anställda för att ta hand om gäster, och det finns klara bestämmelser om vad man får och inte får göra. Om man sköter sig blir man mycket vänligt omhändertagen, om inte så blir det påföljder, ofta direkt på platsen.

Enligt min uppfattning hade vi nog kunnat ha en fiskevårdsavgift mycket tidigare om alla kort hade skötts på ett annat sätt. En av sportfiskets gentlemen, framlidne Sven O Hallman, tog till sin uppgift att arbeta för att avgiften skulle bli verklighet. I början av 80-talet samlade han själv in 22 000 namn på listor, som han uppvaktade olika myndigheter med. Han borde ju ha fått lite mer hjälp av Sportfiskarna då, men just i denna tid satsade Förbundet på att tillsammans med ett politiskt parti åstadkomma fritt handredskapsfiske på ostkusten och i de stora sjöarna. Det lyckades och gav kanske en del röster eftersom det var valår...

I dag får jag många telefonsamtal från fiskare som klagar på att fisket, särskilt efter gädda, blivit sämre och sämre genom åren i Stockholms skärgård. Jag har själv upplevt det. Om det nu beror på överfiskning eller försurning av innerskärgårdarnas vatten, vet jag ingenting om. Men att fisketrycket blivit alltför hårt på många vatten, det är en sanning vi inte får blunda för och inte sopa under mattan.

Stockholms stad gjorde en fin satsning genom att arrendera stora vatten, sälja fiskekort till en billig penning och hyra ut båtar och stugor på flera öar. Fisketillsynen sköttes av skärgårdsbor och ett par anställda och fungerade väldigt bra – tills det fria fisket trädde i kraft.

Det där med fritt handredskapsfiske var kanske en vacker tanke i sig, men jag tvivlade redan då på hur det skulle fungera att skicka ut en massa folk på vattnen utan att de behöver betala ett öre eller ta något ansvar.

Enligt Wramner skall inte en fiskevårdsavgift påverka det fria handredskapsfisket, och det sägs även från politiskt håll.

Vi behöver fiskevårdslicensen nu! Plottras den här möjligheten bort, så lär inte chansen komma tilbaka igen...

Rolf Smedman

Laksedagbok fra Norge 1994

forts från sid 37

hogg i bankkontoen ga oss tilgang til fiske på Bjørkumsonen et par døgn. Finns kjempefiske ei ukke før oss nede på Ljøsne fikk forhåpningene til å stige. Men heller ikke i Lærdal står laksen i kø for å bite, og smålaks er det ofte ikke så mange av i Lærdals øvre deler. Derfor var det Lærdals storvokste sjøørreter som berget mitt fiske, fine, kubbeformete fisker i beksvarte tropenetter. Helge fikk gruppas eneste laks på land, en velformet femkilosfisk. Vi fikk lurt noen av de mange fargete laksene til hugg, men de viste seg sterke og standhaftige, og ble i elva etter harde kamper.

Disse sporadiske episodene illustrerer mye av det som kom til å karakterisere laksesesongen 1994 i Norge: Sein vår, sein oppgang, mye smålaks, tildels enormt mye enkelte steder, lite mellomlaks, bra med sjøørret, varme og vanskelige fiskeforhold utover sesongen. Både i Møreelvene og i Namdalsområdet var det rekordfiske etter smålaks fra ganske tidlig i sesongen. Smålaksen dominerte fangstene i elver som vanligvis også gir mye storlaks, som Orkla og Gaula.

Hva kan vi vente i 1995?

Godt innsig av fisk seint i sesongen og dårlige fiskeforhold på grunn av varme og laksefredning fra 15 august i mange elever sikret at situasjonen fra 1993 med manglende gytefisk i flere viktige elver ikke ble gjentatt.

Den kalde våren medførte at smoltutvandringen ble sein og strekt ut i tid. Fagfolk frykter at dette kan ha gitt økt dødelighet for smolten, og dermed gi dårligere oppgang av smålaks i 1995 enn i 1994. Men som kjent etterfølges gode smålaksår ofte av gode mellomlaksår, så kanskje mellomlaksen er tilbake i sesongen som står for døren?

Norges uforståelige oppsigelse av oppkjøpsordningen for laks utenfor Færøyene vil imidlertid kunne medføre flere titusener færre flersjøvinterlaks i norske elver kommende sesong. Etter at NASCO viste seg udugelige til å få bukt med Færøyenes fiske på oppvekstplassene, har initiativ i regi av den ukuelige islendingen Orri Vigfusson, NASF og øremerkede penger fra laksefiskerne ført til at de lovlige kvoter til Færøyiske og Grønlandske fiskere er "kjøpt". 1994 var derfor det første år noensinne med faktisk opphør av havfiske etter laks på oppvekstplassene. Norges vingling i forhold til disse oppkjøpsordningene kan sette mange års nitidig arbeid, også fra norske myndigheters side, for å få til en økologisk riktig laksebeskatning i fare.

Dette, sammen med det stadig omseggripende ulovlige garnfisket langs kysten, noe som ble illustrert i en høy garnskadeprosent på smålaks, rekord i beslaglagte garnbruk (såvel drivgarn som de såkalte "makrellgarn"), og den totale uteblivelsen av mellomlaksen i 1994, gjør en ihuga laksefisker lett deprimert.

Det som synes klart, er imidlertid tendensen til at laksen i enkelte områder i Norge holder bastionen bedre enn andre områder. Det er særlig smålakselvene på Møre og i Trøndelag (særlig Namdalselvene) og Finnmarks utallige villmarkselver som peker seg ut som de minst dårlige kort for den som heller ikke i 1995 vil oppgi laksefluefisket.

FENDER®

Sport Fishing

FENDER IM8

		Klingor	Byggs.	Färdigt spö
8,6	#4–5	675:–	875:–	1195:–
9	#5–6	695:–	895:–	1250:–

FENDER T-800 Engelskt hantverk

		Klingor	Byggs.	Färdigt spö
9	#5–6	925:–	1095:–	1595:–
9,6	#6–7	975:–	1125:–	1625:–

Sänd efter vår produktlista över spö-byggnadsmaterial.

JSK Import & Trading HB
Slåsta, Odensala
195 92 Märsta
Tel. 08-591 430 31
Fax. 08-591 430 29

Välkommen till NORDVÄRMLAND!

Ett suveränt harrfiske väntar på Dig i Klarälven, där även laxöringen nappar. Här finns också tillgång till "Put-and-Take"-fiske + ett 40-tal andra fiskevatten.

Billigt boende.
Sysslebäcks Fiske & Familjecamping
Sysslebäcks FVO 0564-103 52

Bokning o info:
SYSSLEBÄCKS TURISTBYRÅ
0564-103 73
Box 55, 680 60 SYSSLEBÄCK

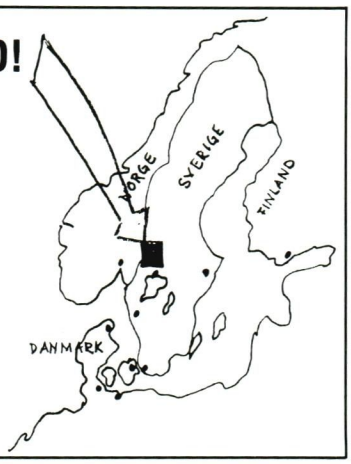

Rönngrens flugfiske resor

Följ med på fiskeäventyr till HEIKA i Piteälven!

Mängder av stridbar harr och öring. Förutsättningar både för nybörjaren och för den kräsne flugfiskaren. Fisket är speciellt koncentrerat mot torrflugefiske under de massiva nattsländekläckningar som sker under de ljusa Julinätterna.

- Upphämtning vid tåg-, buss- och flyganslutning.
- Fri övernattning ankomst/avresa
- Inkvartering i tält
- Mat och dryck för hela vistelsen
- Lunch och middag serveras varje dag!
- Personlig guidning
- Båttransporter
- Biltransporter
- Fiskekort

Resorna utgår från Piteå.
För bokning och information:
Rönngrens Flugfiskeresor
Lilla Södergatan 19
s-223 53 Lund
Tel: 046-14 24 32

OBS!
Begränsat antal platser.

10 -14/7
15 - 21/7
22 - 28/7

SORSELE

FISKEKOMMUNEN I SÖDRA LAPPLAND

Harr *Vindelälven, Laisälven, Juktån*

Öring *Bäckar, Sjösystem*

Röding *Fjällsjöar, Flugfiskevatten*

Prisexempel:
Stuga + Fiskekort + Båt Harrträsket
1900,-/vecka

Ring Vindelälvens Turistbyrå!
Tel 0952-109 00

VINDELÄLVENS FLUGFISKESKOLA

Sportfiskarna Västerbotten inbjuder till årets flugfiskeskola.
Instruktörer kommer från Sportfiskarna samt Storumans Folkhögskola.
Fiske i Vindelälven och Laisälven och intilliggande vatten.
Vi guidas av erfarna fiskare från orten.

Kurstid: Vecka 29, 18–23 juli
Plats: Sorsele
Kostnad: 3200,-

Priset inkluderar stuga eller rum, ett mål mat, fika, fiskekort, transporter, guidning, litteratur, lån av utrustning.

Anmälan: Senast 1 juli 1995
till Vindelälvens Turistbyrå tel 0952-109 00
eller Birger Nordfjell tel 090-14 15 23

OBS! Begränsat antal deltagare - "först till kvarn..."

Välkommen till en spännande flugfiskevecka!

Sportfiskarna Västerbotten

Johannes Laursens fluemønstre

forts från sid 18

Hackle: *Rødbrun hane – bundet på jysk foran vingen*

Jonas
Bindetråd: *Sort*
Rib: *Hvid flossilke*
Krop: *Fjerstråler fra fasankokkens hale*
Vinge: *To badger hacklepoints*
Hackle: *Grizzle – bundet på jysk foran vingen*

Johannes
Bindetråd: *Sort*
Hale: *Rødt uldgarn*
Rib: *Embossed guldtinsel*
Krop: *Påfugleherl*
Vinge: *To hvide hackler*
Hackle: *Furnace hane – bundet på jysk foran vingen – stort og kraftigt*

Maja (2)
Bindetråd: *Sort*
Hale: *Furnace fjerstråler*
Rib: *Embossed guldtinsel*
Krop: *Bronze påfugleherl*
Vinge: *To junglecock rygfjer*
Hackle: *To furnace hanehackler – bundet på jysk foran vingen*

Sidste Operation
I starten af halvfjerdserne besøgte Jørgen Dam Jørgensen flere gange Johannes Laursen, medens denne boede i Høstrup. Under et af disse besøg bandt Johannes fluen, "Sidste operation" – til Jørgen. – "Han fortalte mig, at det oprindelig var en amerikansk flue, men at han havde fordansket den lidt" fortæller Jørgen og fortsætter: "Hacklet var anbragt på jysk, foran vingen, og kroppen var lavet af uldgarn og gjort lidt fyldigere.

Johannes var lidt hemmelighedsfuld omkring angivelser af fluemønstre; men besøgte man ham, kunne man få alle de oplysninger, man ønskede. For det meste brugte han meget "dårlige" hanehackler eller hønsenakkefjer til hackle og ofte 2–3 stykker. Vingen varieredes alt efter fluens størrelse og fjerenes fyldighed. Han kunne godt finde på at bruge fire hackle-points i stedet for to, som vi jo ellers altid har kunnet læse i mønster-angivelserne."
Rib: *Oval guldtinsel*
Krop: *Gråt uldgarn*
Vinge: *Badger hanenakkefjer*
Hackle: *Grizzle hanenakkefjer – tørnes over vingeroden*

Karup Chilimps
Peter Lauritsen fra Haderup, også kaldet Peter Post, bragte i mange år post ud blandt andet til Johannes Laursen. Peter Post fiskede selv, og det hændte at Johannes stak ham et par fluer. Ikke alle Johannes' fluer havde navne. Johannes eksperimenterede meget. Måske var en af de fluer, Posten fik, et eksperiment, måske Johannes' mening om, hvordan en Chilimps flue til Karup Å skulle se ud. Stor, brun og busket. Fluen var i lang tid gemt bort hos Peter Post. En efterårsdag i 1992 blev den genopdaget. En unavngivet Johannes Laursen flue, får nu sin dåb mange år efter sin fødsel.
Hale: *Fjerstråler fra fasankokkens halefjer 3/4 krogens længde*
Krop: *Grå flossilke*
Kropshackle: *Brun hacklefjer med mørk midterstribe*
Fronthackle: *Brun hacklefjer med mørk midterstribe – fyldigt*

Guksi – samernas...

forts från sid 40

kaisk, där varje linje och kurva berättar något väsentligt. Det är som om materialet bjuder det motstånd som stenen bjöd konstnären bland komsafolket i Altafjord för 8000 år sedan, den äldsta kända föregångaren till samernas kultur. Det finns ett osökt släktskap mellan de uråldriga hällristningarna och de nordsamiska figurmotiven. Mycket av slöjdens mästerskap ligger i att rätt utföra en gravyr eller ornering – avmätt, med ett uttryck som understödjer formen i föremålet och skönheten i materialet – det är stor konst!

Att skaffa sig en kaffekåsa är nästan som att finna en verklig vän. Kåsan kan bli en följeslagare för många, många år av fiske, jakt och uteliv – och varför då inte välja en vacker sådan!

Det finns idag många duktiga sameslöjdare som arbetar enligt gammal hantverkstradition. En av dem är Tomas Valkeapää, som slöjdat kåsorna på bilderna i denna artikel. Intresserade FiN-läsare kan kontakta honom på adress: Box 141, 980 16 Karesuando, telefon 0981-202 36.

Strategi för fiskevård

forts från sid 13

la till så att man tar en näve jord och häller ner i filtret. Efter några veckor är bakterierna i full gång. De förvandlar nu ammoniak och nitrit till nitrat, s k denitrifikation. Detta är en välkänd teknik. Men precis samma sak kommer att inträffa i ett övergött vattendrag – förutom att kvävet omvandlas till fiskkött via plankton, alger och insekter kommer en hel del överflödig kväve att denitrifieras och försvinna ur vattnet! Med andra ord är fiskevård med sten ett medel att minska övergödningen i våra hav! Visserligen kan man säga att vassbälten i övergödda vikar och åar fungerar på samma sätt – de tar upp kvävet ur vattnet. Ja visst gör de, men vad händer med vassen? Den blir liggande i vattnet när hösten kommer och ger där tillbaka det kväve den tagit upp under sommaren.

Grus och sten i vattendragen förbättrar alltså inte bara våra vattendrag utan också våra hav!

Amatörernas roll

Min egen upptäckt, att grus och sten som används i ett vattendrag för att skapa bättre förhållanden för fisken också fungerar som ett biologiskt filter, blir speciellt intressant mot bakgrunden av artikeln om Bodafors Fiskevårdsällskaps arbete i Emån i FiN:s decembernummer. Där berättar Nils-Erik Eriksson hur gruppen kring honom kommit till samma resultat. Sett så här i efterhand kan våra slutsatser naturligtvis synas självklara – men det hela är ändå ett bevis för att den verkliga skolan till kunskap och förståelse för fiskevårdens betydelse sker vid det dagliga och praktiska arbetet ute vid vattnet, och att nya rön ofta kommer just från entusiastiskt arbetande flugfiskare även utan så kallad "formell" kompetens. Därför är det oftast hos människor som Nils Ehnbom och entusiasterna i Bodafors Fiskevårdsällskap som kunskaperna finns.

Fiskevårdsarbete är trots allt ännu en ung vetenskap.

I nästa artikel skall vi titta på hur Ehnbom arbetade vidare i Nybroån med vassklippning, stenarbeten och utsättningar.

UNNA DIG DET BÄSTA

Kvalitetsspön RST-Feeling • RST-M 1 och RST-M 3 . . . är alltid bäst i test!

All produktion i Bayern

Exempel ur 95 års katalog:

RST-Junior 3-delat spö
längd 8 ft, klass 5/6 och vikt 81 gram
Levereras i tygfodral • Pris 1.490:- SEK

Enbart hos RST-handlarna.

The symbol of quality

LAXFISKE
Flugbindning, casting fiske, service

FÄRGPULVER
Hållbarhet, nyans, pris!!!

SAXAR
Kvalitet, utförande, pris!!!

08 - 652 22 22 (11 - 18)

IP-STÄDET

Du har att välja mellan två utföranden av IP-STÄDET. Båda har roterande chuckar, som kan låsas i alla lägen. Chuckarna är spetshärdade, för att uppnå längsta möjliga livslängd. Dom greppar över alla krokstorlekar och låser krokarna orubbligt. En chuck för tubflugor finns också, som extra tillbehör, likaså ett fältfäste till städet med kulleden. Man låssar då bara kulleden från städet och fäster den på fältfästet. Du har då samma rörlighet på chucken ute, som när Du sitter hemma och binder. Städet med kulleden går även bra att använda som kamerastativ, man skruvar då bara ur chucken och fäster kameran på kulleden.

IP-SERVICE
BOX 3028, 811 03 SANDVIKEN, TEL. 026/21 44 71

FISKE-REJSER 95

KOLAHALVØEN
Umba, Varzuga, Pana
Ring efter program!
PENGUIN TRAVEL 31 21 51 00
Frederiksberg Alle 32, 1820 Frederiksberg

LOOP Adventure

Nya Loop Adventure flugspöserie finns äntligen i lager som klingor och byggsatser med priser från ca 500:-
Loop katalog -95 i fyrfärg kommer Mars / April med många fina Nyheter tex Loop nya vadarjacka, Nya skjutlinan, Nya Loop HiTec flugrullar och mycket annat.

LOOP TACKLE DESIGN
BOX 195, 184 22 ÅKERSBERGA
TEL 08 540 680 00

JÄMT & STÄNDIGT
LÄGRE PRIS

FLUGSPÖ LOOP HM 9' #6/7	**1088:-**
STRÖMSLÄNDAN 9' #5/6	**1795:-**
FLUGRULLE SYSTEM TWO 56L	**945:-**
LOOP 1,75 Grafit	**779:-**
FLUGLINA WORCESTERSHIRE flyt	**318:-**
FLÄTAD TAFS AIRFLO	**59:-**
KLINGA G•LOOMIS IMX 9' #5	**1997:-**
CC-PRESENT IM8 Graphite 8'6" #4/5	**750:-**
KROK MUSTAD 80000, 25st	**35:-**
MUSTAD 94833, 50st *OBS! PRISET*	**28:-**
HOFFMAN Superhackel, från	**285:-**

ORVIS LOOMIS MUSTAD ST:CROIX BLACKMASTER
NORWICH LEEDA LOOP PARTRIDGE SAGE DAIWA M FL

FULLT SORTIMENT I FLUGFISKEUTRUSTNING
NU UTÖKAT MER ÄN 10 000 ARTIKLAR,
1995 produktkatalog inom kort, beställ NU!

CAPRICORN FLY
Box 4005, 781 04 BORLÄNGE
tel 01020-75992, 0243-82820 fax 0243-229300

Skellefteå **FISKE mässa** 6-7.5.95 EXPOLARIS CENTER

Norrlands enda renodlade fiskemässa

Det är ingen slump att Norrlands enda riktiga fiskemässa arrangeras just i Skellefteå.
Här finns 1 500 sjöar, 5 stora kustmynnande älvar och 36 mil kuststräcka, med ett stort och variationsrikt fiskeutbud.
På Skellefteå Fiskemässa skall fiskeentusiasten hitta rätt monter direkt och som utställare skall du finna att de som besöker din monter är genuint intresserade och köpsugna.

För information ring 0910 - 595 00

UTTERS AUKTION

Hotel Amaranten
25/3 1995

(T) - Rådhuset

Inf. 08 - 652 22 22

Lennart Bergqvist FLUGFISKE

ÅRETS FLUGASK!

POP TOP BOX

Separata lock till varje fack
6 st – genomskinlig
Stark – okrossbar?
7 storlekar – Bra pris!

Sverige: Telefon 031-26 98 90, Fax 031-26 98 70, Adress: Box 2014, S-433 02 Partille
Norge: Telefon 63 80 11 60, Fax 63 80 11 61, Adress: Sørumsgata 28, N-2000 Lillestrøm

NY BOK:
«SPEYCASTING»
HUGH FALKUS

I denne boken, hans første siden *Salmon Fishing* (1984), behandler Falkus sin personlige og originale teknikk omkring fluekastet; spesiell vekt er lagt på den gamle kunsten å utføre speykastet.

Falkus regnes idag som den ledende sportsfiskeforfatter i Storbritannia og med denne boken befester han ytterligere sin posisjon. Siden han første gang kom ut med *Seatrout fishing* i 1962, har hans renommé vokst verden over. *Speycasting* vil gi Falkus økt anerkjennelse som en av de store sportsfiskeforfattere.

Bestill boken hos:
Frank Myhre Hansen, (Tlf. 55 23 41 57)
Tårnplass 3, N-5013 BERGEN

256 sider. 300 mono ill. Engelsk. 280 x 222 mm. NOK 335,- + porto

Köp, Sälj & Byt

De första fem raderna under denna rubrik är gratis för FiN:s prenumeranter. Ytterligare rader debiteras med SEK 30:– per rad. Köp, sälj och byt-marknaden avser endast PRIVAT annonsering. Företag och firmor kan ej annonsera under denna vinjett.

Annonser, vars innehåll tyder på någon kontinuerlig verksamhet i inkomstsyfte tas endast emot av FIN prenumeranter såsom betalda radannonser.

Skicka Ditt annonsmanus (maskinskrivet eller *tydligt* textat) till Flugfiske i Norden, Violg. 7, 343 34 Älmhult, fax 0476-160 64. Uppge namn o fullst adress!

Betalda annonser:

Säljes: Sage graphite III GFL 590-4 LL med alu-tub 1 950:–. Rullar Hardy JLH #6 ny 950:–, Orvis CFO-2 barstock 900:–, STH "Airweight Lever Drag" #9–10 använd 3 gånger nypris ca 2 400:– säljes för 1 200:–. Linor, Orvis HY-flote WF10F 200:–, Scientific Anglers Ultra 2 Mastery WF7F 250:–, linorna är endast provkastade. Per, tel (S) 040-91 90 89.

Säljes: Walton Powel splitc, G Signature 8,5' 3 del M X-topp. Tel (S) 0303-463 60.

Säljes: Hardy spön/rullar Split Cane, 2-hands. "Princess Mary" 14'6. Två toppar Nr E 17722 original skick, 2 000:–. LRH "Greased line" 13'. Två toppar Nr H 14117, original skick, 2 000:–. Hardy "Uniqa" 4 1/4 fr 1909, stämplad D, för Dingley. Bra skick, 2 000:–. 5 000:– för alla tre. Sharp 13' spliced #8–9. Två toppar, troligen -60-tal, bra skick, 2 200:–. Flugspö och rulle: Powell Scandinavia 8', AFTM 3–4, + tub & Gunnison Ross Reel (G1). Så gott som oanvända 3 000:–. Nypris ca 6 400:–. Div. Ambassadeur 6500 CA, svart 1981, repa i gaveln, bra bruksrulle, 600:–. Johan, tel (S) 08-581 656 38.

Säljes: Sage 7100 RPL 2-delad med Altub, fabriksbyggd i bra skick, pris 2 500:–. Jouni, tel (S) 0922-120 67.

Säljes: Orvis HLS 9' #5, nyskick, 2 700:–. Rackelhane 9,6' #4–6, job. mod. 1 700:–. Tel (S) 0225-152 10.

Säljes: Sharpe Scottie, impreg. splitcane 7' #5, som ny 1 300 kr. Orvis, the one weight 7 1/2' #1 + Orvis DT, F line, og Robi 225 mg hjul, 1 700 kr. Ron Thompson 15' #10–11, m Young & Sons, laksehjul, 750 kr. Laksehjul Young & sons m 1545, 250 kr. Tel (DK) 0045-86 69 51 60.

Säljes: Orvis HLS All Rounder 9', #7, 4-delat. Som nytt. Pris 3 000 kr. (Nypris 4 750 kr). Köpes: Loop 2. Fredrik, tel (S) 040-98 21 98.

Köpes: SAGE GIII GFL 7100 RPL i fint skick, ev med rulle. Magnus, tel (S) dagar 0176-147 40, kvällar 0176-232 89.

Köpes: LOOP 2 flugrulle, samt extraspole LOOP 2 och 1.5. Tel (S) 0521-670 18.

Säljes: Lidman: Fäbodnatt o Vinterdagar. Färnström: Fluga på fluga. Tel (S) 0303-552 35.

Säljes: Flugspö Cane Walton Powell "Signature" 8,9' #4–6. Göran, tel (S) 0380-164 72, kvällstid efte rkl 18.00.

Säljes: Sage GIII RPL 9' #5–6, 2 800 kr. Kaitum 9.6' #5–6, 800 kr. Mitchell thymallas 8.6' #4–5, 600 kr. Pateke Morton 8.6' #5–6, 300 kr. Sven, tel (S) 0920-835 08 efter 19.00.

Säljes: WF6F BASS, WF5F, DT5F + pf & frakt. Christer, tel (S) 0250-142 66.

Köpes: SAGE G11 790 helst 4-delat. Kent, tel (S) 0302-105 24.

Köpes: Preben Torp Jacobsen, första upplagor på danska. Swend Saaby, böcker och konst. Poul Jorgensens böcker. Jan Johansson, Du vidunderlie lakseflue på norska. Sage 590LL, 4-delat. Gerth, tel (S) 08-649 05 00.

Säljes: Kombi spön K Fischer Universe, 6-del, 9' #5–6, obet använt. Hardy Smuggler, 7-del, 8' #6, i bra skick. Birger, tel (S) 090-18 15 23.

Köpes: Flytring ny eller beg. Tel (S) 021-14 37 69, 010-290 30 85.

Säljes: Black Shadow 8,6' #4–5, 500:–. L.B. Kaitum 9' #4–5, 1 400:–. Hardy Fibatube 15' #10, 1 500:–. Powell Light Tutch Long Reach 9.6' #6–7, 2 200:–. Lee Wulff Long Belly Flyt, 4 endast provkast 300:–. Kent, tel (S) 0455-142 13.

Köpes: FiN 1979. Göran, tel (S) 0916-106 96.

Sälges: 185 fiskebøker selges. Liste fåes ved henv. Yngvar Kaldal, Undelstadvn. 65, 1370 Asker, Norge, tel (N) 66 78 37 92.

Köpes: Flugbindarbrev nr 4, Simo Lumme, även andra flugbindarbrev kan vara av intresse. Janne, tel (S) 08-39 57 35.

Säljes: Flugrullar. Black Shadow Trout, Exclusive (svart) med livstidsgaranti och extra spole 1 400:–. Medalist 1494,5 med extraspole 400:–. Martin, tel (S) 040-54 69 45.

Säljes: Hørgaard Splitkein Fluestang "Konkurranse" B, 91/4 ubetyd brukt. Hørgaard Splitkei Fluestang "Alta" 14' som ny. Selges Høystbydende. Tel (N) 735 309 25.

Köpes: Arjon Fiskekataloger (ABU) Record Fiske kataloger. Trä Wobblers och även tomaskar till dito köpes. Tel (S) 0243-377 24.

Köpes: Bringsens laxflugrulle, Marryat Mr 7,5 brons. Sage 15' GIII. Tel (S) 090-18 20 25 eft. 17.00.

Säljes: Sage GIII 14' #9–10, 3 000 kr. Sage GIII 10' #7–8, 2 200 kr. Black Shadow Exclusive 15' #10–11, 2 100 kr. Tel (S) 0501-709 11.

Säljes: Flugspö 9,6' #8 Century Stealth Distance m förlängning Salmon-Seatrouth-Single hand built by Löfdal -94 ej använt, pris 1 750 kr. Tel (S) 013-10 54 53 el 013-14 73 25.

Köpes: Böcker, Classic Rods and Rodmakers, av M. J. Keane. Trout, av Schweibert, FiN 1979 hel årgång eller lösnummer. Thomas, tel (S) 0380-193 74, kvällar.

Säljes: Nästan kompl. samling av FiN årg 79–93 i fint skick endast nr 3 1990 saknas. Sven-Erik, tel (S) 0581-63 01 16.

Säljes: Flugspö, Sharpe's impregn. Cane Featherweight 8'5" #5–6. Samt div flugrullar. Jan, tel (S) 090-434 00.

Säljes: Tubflugor 7,50 kr/st, bundna med hjort, rävhår. 1", 2" 3,20x2 i frim. mot katalog o prislista. Tommy Pettersson, Schaleg. 9B, 603 52 Norrköping, tel 011-18 99 98.

Säljes: Target 9' #6–7 med lina 450:–. Elgeco HiP, 9' #4–5, 1 800:–. Sage glasfiberspö 7,5" #3–4 (mjukt spö) 600:–. Rulle System II 56 L 475:–. Neoprenvadare stl 44–45, 200:–. Tel (S) 018-55 56 09.

Säljes: Supertorrfluga för harr. Vingen binds av hjorthår el ekorre, stl 12. Speciellt utprovad i Ljungan. Pris 6 kr/st. Bifoga returport = 3.20 kr. Skicka till Jimmy Holm, Hedemoravägen 25, 738 35 Norberg.

Säljes: Blackmaster 15' nytt. Kunnan 15'. Young 1540, backing. Vadarstav. Extraspole Abu diplomat 156 samt Young 1540. Ny Metznacke Grizzly Nr 2. Tel (S) 0141-121 89 el 011-18 06 84.

Säljes: Sage 16'. Endast 2 900:– (nypris 6 150:–). Blackmaster IM6 11,6' #8–9, enhands m fighting butt. Endast 1 100:– (nypris 2 000:–). Torbjörn Andersson, tel (S) 08-767 79 76 & 0708-76 77 97.

Säljes: Flugrulle. Orvis D-XR Tarpon Anti-reserve. 94. Pris 3 200:–. Tel (S) 090-14 45 77 eft. 18.00.

Köpes: Sage GIII RPL 596, 896. Pär, tel (S) 054-54 46 65, kvällar.

Stor internasjonal fluebindekonkurranse

Bildet viser noen av vinnerfluene fra fluebindingskonkurransen Mustad Scandinavian Open 1994: Ei klassisk lakseflue, ***Sir Lawrence*** *bundet av Ted Patlen, USA, ei nymfe,* ***Stonefly Nymph*** *bundet av Mario D'Altilia, Italia og ei våtlue,* ***Green and Orange*** *bundet av David C. Burns, USA.*

Mustad Scandinavian Open 1995

Verdens største fluebindekonkurranse for alle kategorier fluer arrangeres nå for fjerde år på rad. Over 100 fluebindere fra ca 15 land ventes å delta. Alle innsendte fluer blir utstilt og premieutdelingen vil finne sted under Fluefiskedagene på Norsk Skogbruksmuseum 17. og 18. juni 1995.

Du kan delta i en eller flere av disse klassene:

1: Fulldressede laksefluer, obligatorisk mønster: Popham.
2: Fulldressede laksefluer, valgfritt mønster.
3: Hårvingede laksefluer.

Alle deltagere i klassene 1–3 må ta kontakt for detaljerte regler.

4: Nymfer, pupper og klekkere.
5: Våtfluer (ikke dobbeltkrok).
6: Streamere.
7: Tørrfluer (fullt utviklet insekt eller tradisjonell flue).
8: Åpen klasse (fluer som ikke passer i øvrige klasser).

Nytt i år: Egen juniorklasse for deltagere som er 14 år eller yngre.

Alle fluebindere, unntatt juryen (Jan Idar Aløndal, Preben Torp Jacobsen, Mikael Frödin og Torill Kolbu), kan delta med maksimalt en flue i hver klasse. Fluene må merkes tydlig med klassen den skal delta i, navn og mønster på flua, samt navn, alder, adresse og telefonnummer på fluebinderen. Deltageravgiften på kr 50 (uansett antall klasser du deltar i) må legges ved. Fluene må være museet i hende senest 30. mars 1995. Deltagerne står helt fritt i valg av krok, untatt lakseklassene. Alle de regler må overholdes for at deltagelsen skal være gyldig.

Fluene sendes til: *O.T. Ljøstad, Norsk Skogbruksmuseum, 2400 Elverum.* For regler og informasjon kan du også kontakte ham på *telefon 62 41 02 99* eller *fax 62 41 30 15.*

Pressmeddelande från Fiskeriverket

Just vid pressläggning av detta nummer av FiN kom meddelandet att Fiskeriverkets generaldirektör Per Wramner nu till jordbruksministern inlämnat sin utredning med förslag till utformning av den allmänna fiskevårdsavgift som behandlas både i detta nummers ledare och i ett debattinlägg av Rolf Smedman.

Per Wramner konstaterar ett stort och ökande behov av olika fiskevårdsåtgärder och föreslår därför en allmän fiskevårdsavgift för alla över 18 år som bedriver ***handredskapsfiske.*** *Avgiften blir 100 kronor per år eller 40 kronor per vecka. För husbehovsfiskare och yrkesfiskare föreslås 250 respektive 500 kronor.*

Enligt förslaget ska de medel fiskevårdsavgifterna inbringar förvaltas av Fiskeriverket och ***enbart*** *användas för fiskevård och hantering av avgiftssystemet. Avgifterna ska i första hand gå till bidrag för bildande av fiskevårdsområden, fiskevårdsåtgärder inklusive utsättning av fisk, fisketillsyn samt* ***utveckling av fiskevården,*** *vilket bör tolkas som utbildning och forskning.*

Inbetalning av avgiften föreslås ske via speciellt förtryckta postgiroblanketter eller genom kontant betalning till fiskekortsförsäljare eler turistbyråer.

Red.

Laksefluen, der måske ikke findes:

Thorndyke/Thornydyke

Mere om Stjørdals-fluen Thorndyke, der måske hedder Thornydyke – en interessant fluegåde, der nok aldrig bliver opklaret...

Av Mogens Espersen

I følge traditionen blev fluen fundet klemt fast i en dørstolpe på laksegården Renå i Meraker ved Stjørdalselvens øvre løb, da lakselorderne efter omkring 100 års lejemål opgav fiskeriet. Sandsynligvis er fluen forlængst ædt af rust og møl – tilbage er kun en mundtlig tradition, der fortæller, hvordan Thorndyke eller Thornydyke så ud.

Mundtlige beretninger fra fluebinder til fluebinder er naturligvis lige så usikre som den menneskelige hukommelse, men fluen er, med det ene eller det andet navn, i den ene eller den anden "forklædning", stadig en god flue under rette omstændigheder i Stjørdalselven på grænsen mellem Nord- og Sørtrøndelag, sådan som Sven Olov Hård beretter det i FiN nr 4/1994.

J.J. Hardy kalder den i sin liste over 361 laksefluer for Thornydyke. I den mundtlige tradition i Stjørdalen hedder den Thorndyke. Sært et det, at Thorndyke/Thornydyke ikke synes gengivet andre steder i den klassiske laksefluelitteratur fra årtierne omkring 1900; og endnu særere – eller interessantere – er det, at de to fluer ikke er ens. Der er så mange afvigelser, at der kan være tale om variationer over et tema.

Thorndyke hedder fluen i et brev fra en lakselord til en anden, der ligesom brevskriveren skal fiske i Stjørdalselven. Thorndyke er en af de tre bedste fluer til netop denne elv, fremgår det. De to andre er Jock Scott og Britannia. Mønstret på Thorndyke gengives desværre ikke – heller ikke i Sigurd Skaun "Lakser og Lorder i Stjørdalselva" (1925), der opgiver Thorndyke, uden det første "y", som en vigtig flue i elven, da briterne fiskede dér.

På grundlag af traditionen, der er forsøgt bevaret af Jan Sakshaug, grejforhandler og fluebinder i Stjørdal, bandt jeg en Thorndyke efter hans mønster og sendte såvel den som en bindebeskrivelse til det firma, som udrustede lakselorderne, bl.a. med fluer, til deres Norges-fiskeri i generationer. Lederen af Hardy-museet Michael L. Laycock stod venligst på ho-

Thorndyke fra Stjørdal
FiN har fått en Thorndyke också från flugans hemälv, Stjørdal, insänd av Arild Schubert, som också menar att flugan presenterad i FiN nr 4/94 är en Hardyvariant – och inte den fluga som i Stjørdal är känd under namnet Thorndyke. Även Arild Schubert skriver att flugan enbart är känd genom muntlig tradition och att mönstret inte finns nedtecknat. "Men flua er en fantastisk storfisker og har gitt meg mye glede ved elva. Den er giftig på storlaksen og har gitt meg mangen laks fra 10 kg til den største jeg har tatt på 15 kg i 1994. Flua fisker best når elva har sherry farget vann samt i august", avslutar han sitt brev.

Thornydyke	Thorndyke
Tag: Sølvtinsel og blå floss	Oval sølv og lyseblå floss
Hale: Topping, ibis, perlehøne blue chatterer	Topping og evt. isfugl
Butt: Sort uld	Sort strudsherl
Krop: Scarlet uld	Claret sæluld (subs. SLF nr 12) dark claret
Rib: Ingen	Medium oval sølvtinsel
Palmerhackle: Scarlet	Claret
Vinge: Blå, scarlet og gule hacklepoints parvis under to tippetfjer taglagt på hver side, woodduck, topping over	Claret, blå og gule hacklepoints parvis under to tippetfjer taglagt på hver side
Cheeks: Ingen	Junglecock og isfugl
Horn: Blue macaw	Blue macaw
Hovede: Sort	Sort

vedet i arkiver og fluesamlinger. Han fandt Thornydyke, der svarede til J.J. Hardys mønster, men ingen Thorndyke, som den ser ud i følge den mundtlige tradition i Stjørdalen. "Jeg tror, at De har fået Dem en interessant fluegåde", mente han. Laycock kom altså til samme resultat som Margrethe Thomsen i følge Sven Olov Hård.

Tre muligheder

I virkeligheden er der vel tre muligheder:

1) Der er trykfejl i Hardys liste eller unøjagtighed i den mundtlige tradition.

2) Thorndyke findes overhovedet ikke; i hvert fald kun som variant af Hardys Thornydyke-mønster.

3) Thornydyke og Thorndyke er to forskellige, men næsten ens laksefluer.

Det bliver fluen jo hverken dårligere eller mindre smuk af, og fluegåder kan vel være med til at sætte lidt kulör på et fluebinderliv. Der har tilsyneladende ikke været nogen lakselord med navnet Thorndyke eller Thornydyke ved Stjørdalselven (Gudny Løchen: "Laksefiske i Meraker", Norsk Skogbruksmuseum 1991).

Fluetypen med tippet-vinger og undervinger af indfarvede hacklepoints er sjælden. Thorndyke/Thornydyke minder meget om Durham Ranger, en lakseflue fra Tweed af en William Henderson. Om han nogensinde har været i Stjørdal, vides ikke – derimod fiskede de første lakselorder, som fra 1858 lejede Meraker-fiskeriet, Sir Henry Pottinger og Mr W.E. Curtis, også i Tweed, og de har vel kendt Durham Ranger, der var lidt af en modeflue i Tweed i 1850'erne. Historisk set kan Thorndyke/Thornydyke meget vel være en variant af Tweed-fluen, tilpasset forholdene i Stjørdalselven. Blandt lakselordernes mange efterladenskaber på Renå er et askebæger med en malet Durham Ranger i bunden.

Hvadenten Thorndyke/Thornydyke er to forskellige fluer eller én og samme i forskellig udgave kan det være interessant at sammenstille de to mønstre, altså J.J. Hardys Thornydyke (gengivet efter Hardys liste, som er optrykt i John Henry Hale: "How to Tie Salmon Flies" (Centenary Edition by The Flyfisher's Classic Library 1992) og Thorndyke, som den bindes i følge traditionen.

Med hensyn til Thorndyke-mønstret kan isfugl i hale og cheeks erstattes med stærkt blå hacklepoints, mens blue macaw kan erstattes med en blå indfarvet fjerstråle fra f.eks. vingfjer af gås, og junglecock kan udelades.

Thorndyke/Thornydyke kan være et af mange eksempler på, at de klassiske laksefluer, som vi i dag betragter som nogenlunde fastlagt, er blevet varieret, ikke blot efter deres storhedstid, da Hale, Kelson, Hardy, Sir Herbert Maxwell, Francis og Pryce-Tannatt beskrev dem (de er forresten ikke altid enige), men også dengang. F.eks. ses på de klassiske Hardy-fluer, som jeg har haft adgang til, at datidens professionelle fluebindere erstattede sjældne materialer med det, der var lettere at komme over.

Laksen er nok ligeglad, og under alle omstændigheder er Thorndyke/Thornydyke en smuk flue, som fiskeren kan bruge med fortrøstning, når Stjørdalselven går højt, farvet og syngende gennem den smukke dal.

Sven Olov Hård:

Det är med stort intresse jag tagit del av de synpunkter två kunniga läsare i Danmark och Norge framför efter att ha läst min artikel om Hardy's laxfluga Thornydyke i FiN:s oktobernummer.

Att forska kring gamla klassiska flugmönster är som framgår av Mogens Espersens artikel här intill ofta rena detektivarbetet, och många gånger kan källorna vara både motstridiga och svårbedömbara. Detta gäller även mer kända och etablerade mönster – och svårigheterna blir naturligtvis inte mindre med en fluga som Thorndyke, vars mönster, som framgår av artikeln endast finns bevarat genom det upphittade exemplaret samt genom muntlig tradition.

Jag vill dock poängtera att det mönster jag presenterade är Hardy's, och jag har inte enbart hämtat det ur J James Hardy's bok "Salmonfishing", utan också ur fabrikens egen originalmönsterförteckning, där Thornydyke finns upptagen som nummer 313. Jag har bundit upp många gamla flugor från denna gigantiska sammanställning, som upptar mönster ända från 1872. I de kopior på mönstersamlingen jag har fått av gamle mästerbindaren hos Hardy, Jimmy Robinson, står det med spretiga bläckbokstäver uttryckligen Thornydyke. *Men i min artikel har tyvärr flugkroppens färg ej kommit med. Denna ska dock vara "Scarlet fur" enligt samma källa.*

De båda uppmärksamma läsarna har med rätta noterat att de två mönstren inte stämmer överens i alla detaljer. Men flugornas karaktärer är lika. Som den initierade laxflugebindaren förstår, rör det sig om små, men dock skillnader.

Många flugor har på detta sätt förändrats med tidens lopp. Jag har till exempel i min stora flugsamling några Thornydyke, vilka varierar i detaljer – men ändå bundits för att vara samma mönster. En har till exempel cheeks av jungle cock och kingfisher och är försedd med herlbutt. Den andra har barred summer duck utanpå vingen. I praktiken var varianterna ofta många, eftersom man ibland helt enkelt hade materialbrist. Vi måste förstå att dåtidens samhälle såg annorlunda ut än i våra dagar. Nu kan en flugbindare ringa och beställa material, vilket kan sändas samma dag från en annan kontinent så att han har det när nog nästa morgon. För hundra år sedan kunde en sådan leverans ta månader. Det är därför inte så märkligt att man allt som oftast gick ifrån grundmönstret för att klara sina leveranser och hålla sina bin-

forts på sid 62

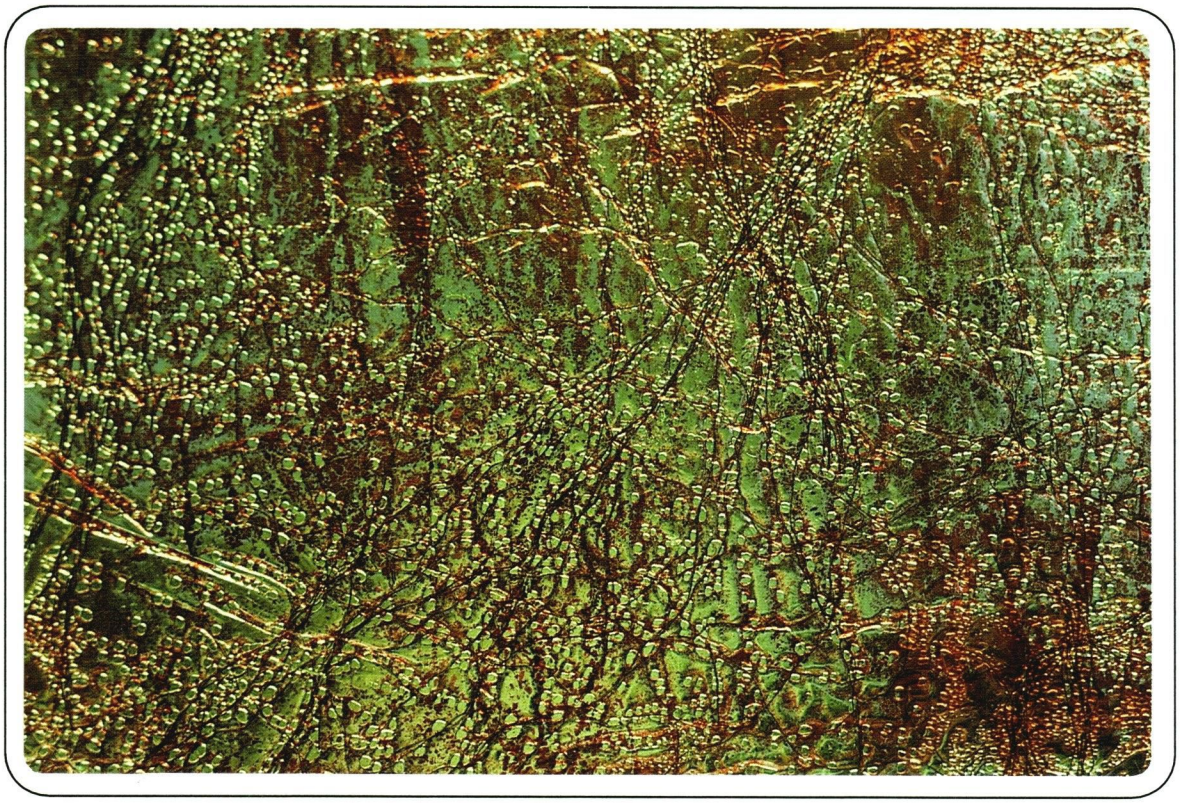

Gladpackfolie med färg och polyfibrer mellan de två sammanlimmade skikten.

Vingar av Gladpack

Av Gösta Larsson

Trots att det finns mänger av flugmönster vill vi gärna prova nya material och metoder för att binda så naturalistiska imitationer som möjligt av de insekter som utgör fiskens föda, och det är hela tiden en verklig utmaning att komma så nära originalet som möjligt. Själv har jag experimenterat med olika vingmaterial, och då jag nu har funnit en teknik som verkligen ger fiskliga och naturalistiska flugor, vill jag gärna dela med mig av mina erfarenheter till Flugfiske i Nordens läsare. Materialet fann jag i vanlig tunn hushållsplastfolie och tekniken att använda den är som följer:

Genom att limma samman två folieskikt Gladpack med Display Mount vattenfast spraylim, kan man tillverka naturtrogna vingar till både dag- och nattsländeimitationer. Gladpack finns att köpa i livsmedelsaffärer och limmet i en färghandel. Mellan de båda plastfolierna kan man sedan efter egen fantasi placera natur- eller polyfibrer – eller helt enkelt bara blanda limmet med färg för att imitera vingarnas ribbor och nätstruktur.

Tillverkningen går lättare på en välvd yta. Jag har därför kapat till ett cirka 15 centimeter långt plaströr med en diameter på 12 centimeter på vilket jag lägger en tillklippt foliebit. Sedan sprayar jag den med limmet och lägger på de material som jag vill ska ge vingen struktur och färg. Efter ytterligare en dusch med limmet lägger jag på nästa Gladpackfolie, sträcker och pressar ut alla stora luftbubblor med fingrarna.

Man kan själv välja både storlek och form på de vingar man klipper ur Gladpackfolien.

Så tar jag loss vingmaterialet, renklipper kanterna, vänder det flera gånger och lägger det mot en slät och glatt yta för att pressa ut eventuella kvarvarande större luftbubblor mot kanterna, varefter det får ligga och torka över natten.

Ur en plastfolie tillverkad med den här metoden kan man klippa ut mycket naturtrogna vingar. Några små varningar är dock på plats. Plasten tål inte alla torrflugemedel.

Skydda därför vingarna och ta enbart flytmedel på kropp och hackel. En dagslända bunden med vingar av Gladpack kan också ibland ha en tendens att tvinna tafsen vid kast med snabb och smal linbåge. Men med en mjukare kaststil undviker man detta problem.

PRESENTTIPS FRÅN FiN

FiNs Slips blå med vita sländor	Kr 140:–
FiNs Tygmärke m gyllene slända, oliv	Kr 20:–
FiNs Dekaler	
gul (fästes utanpå spötub el bil)	Kr 10:–
rund (fästes på insidan av rutan)	Kr 10:–
FiNs Brevmärken sign Gunnar Johnson	
1 ark om 20 märken	Kr 15:–
3 ark	Kr 40:–
FiNs emaljmärke "fastener" el nål	Kr 35:–
Vykort	
5 dubbla kort m kuvert (Öring av T Gustavsson)	Kr 20:–
9 olika motiv m kuvert (av G Johnson/A Forsling)	Kr 25:–
ark om 16 flugor	Kr 40:–

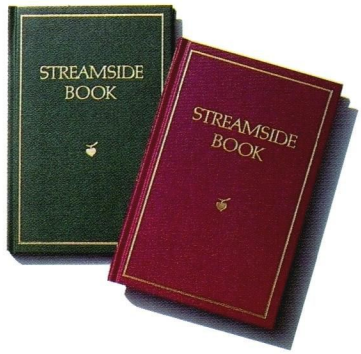

FiN:s nya "STREAMSIDE BOOK", *11×17 centimeter och 112 sidor, går lätt ned i jackfickan. I denna fiskedagbok kan du göra egna, värdefulla noteringar: flugmönster, adresser, kartskisser och skriva små berättelser från dina fisketurer.*
Pris: SEK 150:–

Boken DAGSLÄNDOR I ÖRINGVATTEN av Boström/Bengtsson i fickformat och skinnomslag 3:dje uppl	Kr 190:–
FiNs Pärmar vinröda m guldskriften "Flugfiske i Norden" på ryggen, ej årtal	Kr 40:–
FiNs årgångar äldre/år	Kr 200:–
2 årgångar, best samtidigt	Kr 350:–
3 årgångar, dito	Kr 475:–
FiNs årgångar äldre inbundna/år	Kr 290:–
2 el fler, best samtidigt	Kr 250:–
FiNs Självhäftande vykortsetiketter 20 st/förpackning	Kr 25:–
FiNs Lösnummer äldre årgångar/nr enkel	Kr 40:–
Dubbelnummer gäller ej 79–81 dubbel	Kr 60:–
Prenumerationer på FiN som gåva ber vi Er ringa vårt prenumerationskontor	Kr 270:–
Mörrums alla Pooler Poolförteckning och beskrivning av Domänverkets fiske i Mörrum FiN-pris	Kr 70:–
FiNs 10-års Index en innehållsförteckning över samtliga nummer av FiN 1979–1988 m alfabetisk förteckning över förekommande flugor, fiskevatten etc	Kr 40:–
FiNs dubbelprenumeration får Du dels vanliga pren under året samt lite in på nyåret får Du en **inbunden årgång Tillägg**	Kr 250:–

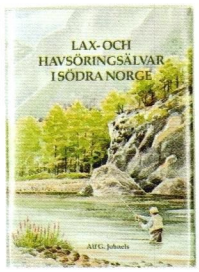

Alf G Johnels: "Lax- och havsöringsälvar i södra Norge". *Den självklara fiskeguiden för alla som fiskar lax i Norge. 198 lax- och havsöringsälvar från Oslo-området till Trondheimsfjorden redovisas i text och med översiktskartor.*
Pris: SEK 220:–

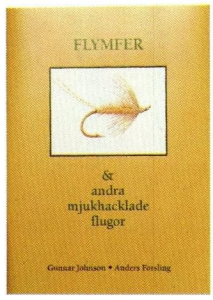

Gunnar Johnson, Anders Forsling: "Flymfer". *Denna bok på 128 sidor är ett vidarearbete med gamla mästare. De sista 16 sidorna utgörs av James E Leisenrings "Färg och materialbok" med en personlig introduktion skriven av Pete Hidy.*
Pris: SEK 162:–

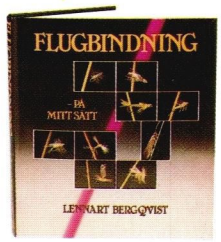

Lennart Bergqvist: "Flugbindning på Mitt Sätt". *Den nya flugbindarboken, som redan har hunnit bli en klassiker. 350 färgbilder visar flugbindning – steg för steg.*
Pris: SEK 380:–

Ang beställningar adresseras till: FLUGFISKE I NORDEN, Violg 7, 343 34 ÄLMHULT. Varorna sänds mot postförskott. Porto tillkommer. Har Du några frågor är Du välkommen att ringa på tel 0476-160 90 el fax 0476-160 64.

Thorndyke/Thornydyke

forts från sid 59

dare sysselsatta. Idag är vi mer mönstertrogna och kräver ofta att en fluga ska ha tillnamnet Variant, om vi frångår det ursprungliga grundmönstret. Så har det inte alltid varit.

Enligt min uppfattning kan Thorndyke/Thornydyke ursprungligen mycket väl ha varit samma fluga, eftersom likheterna i namn och utseende trots allt är ganska stora. Variationerna kan bero på just materialbrist i en leverans till en laxfiskare vid Stjørdalsälven, och traditionen kan sedan ha gjort att just denna "Variant" vunnit fäste lokalt. Ibland lämnade också kunden själv över en provfluga vid beställningen – och Thorndyke kan ha bundits efter sådana lokala önskemål. Som alla inser är möjligheterna lika många som tolkningarna.

För att ytterligare understryka problemen med att säkerställa gamla laxflugemönster kan jag ge ett annat exempel – också det från Norge. Ett mönster som i gamla böcker kallades för "The Namsen Fly" var egentligen två vitt skilda flugor – där den ena egentligen hette "The Colonel" och den andra "The Major". Som alla förstår är det som upplagt för förväxlingar...

Mogens Espersen säger i sin artikel att ett exemplar av Thorndyke-flugan hittades inkilad i en dörrstolpe på Renå gård i Stjørdalen – efter det att laxlorderna sedan länge lämnat sitt kära laxfiske. Han berättar också att mönstret förts vidare genom muntlig tradition från generation till generation. Detta är både riktigt och sant och kan kanske förklara den så osäkra källan till Thorndyke/Thornydyke, men som också gör efterforskningar kring gamla laxflugemönster så spännande och fascinerande. Viktigt i denna diskussion är emellertid, att en enda säker och på papper fäst dokumentation kommer från Hardy's – om denna sedan är den ursprungliga eller inte lär vi, som Mogens konstaterar, troligen aldrig att med säkerhet få veta.

Ett är dock säkert; att även om det i många fall idag är så gott som omöjligt att säkerställa laxflugemönster från en svunnen tid, så kan vi glädjas åt att allt fler finner intresse i detta för vårt sportfiske så viktiga kulturarv, och att så många idag tillsammans – seriöst och efter bästa förmåga – försöker komma de gamla hemligheterna på spåren och dokumentera dem, innan det är för sent.

Sven Olov Hård

1994 års Hans Lidman-stipendiat utsedd

Hilding Mickelsson från Rengsjö i Hälsingland har tilldelats 1994 års Hans Lidman-stipendium för "hans naturkänsla och genuina sätt att i bild och text beskriva sitt och Hans Lidmans Hälsingland, dess människor och kultur".

Bakgrunden till priset finns att hämta i Hans Lidman-sällskapets stadgar, som säger att "sällskapet avser att stödja svensk naturskildring genom att utdela ett penningpris till den eller de, som på ett förtjänstfullt sätt skildrat svensk natur med hänsyn tagen till konstnärlig gestaltning och känsla för ekologiska samband".

Hilding Mickelsson är född i Rengsjö 1919, där han också fortfarande är bosatt. Med ett förflutet inom både teckning och måleri har Hilding ändå blivit mest känd som naturfotograf av stort format. Bland många böcker Hilding Mickelsson har medverkat i kan nämnas: "Mitt paradis" av Albert Viksten, "Om friargåvor och annat grannt", "Hälsingemålningar", "Målade korgar" och "Kirre och kattugglan". Dessutom har han medverkat i en stor mängd småskrifter samt i dags- och veckopress.

Hans Lidman var en av vårt lands främsta naturskildrare. Han föddes i Sveg 1910 och kom att publicera ett sextiotal böcker. Hans Lidman-sällskapet bildades 1987, elva år efter Lidmans bortgång. Sällskapets syfte är att föra fram Hans Lidmans författarskap samt att stödja och främja svensk naturskildring. Hans Lidman-stipendiet är ett av medlen att uppnå detta.

Du kan komma i kontakt med Hans Lidman-sällskapet genom *Ragnar Tollet, Teknikvägen 29, 175 75 Järfälla* eller *Göran Rask, Hymmersbacken 23, 822 91 Alfta.*

Flugfiske i Norden

Nr 1 feb 1995
Årgång 17

Redaktör:
Gunnar Johnson

Ansvarig utgivare:
Nore Sundin

PRENUMERATIONER, BESTÄLLNINGAR, ANNONSER, KASSA: Anne-Marie Skarp, Violgatan 7, 343 34 Älmhult, tel. 0476/160 90. Fax 0476/160 64.

REDAKTION: Gunnar Johnson, Box 22, 570 20 Bodafors, tel 0380/311 25.

Prenumerationspris: för kalenderår 1995 SEK 270 i Skandinavien, SEK 370 i Europa och SEK 440 i övriga världen. Våra postgironummer är:
i Sverige 10794-6
i Danmark 5 00 21 33
i Finland 1099 515
i Norge 0806 1931377.

Payment from abroad by eurocheque or international money order in Swedish crowns payable to Flugfiske i Norden, Box 770, S-251 07 Helsingborg, Sweden.

Zahlungen aus Deutschland auf Postgiro Nr 5993 12–205, Hamburg, Bankleitzahl 200 100 20.

GLÖM EJ ADRESSÄNDRA **SKRIFTLIGT** NÄR DU FLYTTAR. UPPGE OCKSÅ ALLTID GAMLA ADRESSEN.

Redaktionen tar gärna emot artiklar, reportage och bilder från läsarna. För ej beställt material ansvaras icke.

Eftertryck eller annat mångfaldigande av innehållet i denna tidning, helt eller delvis, är ej tillåtet enligt lagen om upphovsmannarätt.

Flugfiske i Norden utges av Förlagsaktiebolaget Flugfiske i Norden, Box 770, 251 07 Helsingborg. Tidningen utkommer med sex nummer om året, fördelade på tre på våren och tre nr på hösten/förvintern.

Sättning: Art Graphia AB.
Repro: Reprografen AB.
Tryckt 1995 hos On Paper, Helsingborg.

ISSN 0349-3849.

Nummer 2 av Flugfiske i Norden 1995 beräknas utkomma i apr.

Fäst dina fiskeupplevelser på pränt!

Den bästa fiskeboken är den du skriver själv. Andras upplevelser går aldrig upp emot de egna. Därför har FiN tagit fram en STREAMSIDE BOOK med helt oskrivna blad...

Dagboken har formatet 11×17 centimeter för att lätt få plats i fiskejackans ficka och pärmarna är klädda i ett smutsavvisande material för att boken ska tåla att följa med ut till strandkanten. Till inlagans 112 sidor har vi valt ett papper som är lämpligt att skriva och teckna på med både blyerts- och tuschpenna – men som också tål akvarellfärg.

FiN:s nya dagbok kostar 150 kronor plus porto och kan beställas från: Anne-Marie Skarp, Violgatan 7, 343 34 Älmhult. Du kan också ringa in din beställning på telefon S-(0)-476-160 90. Glöm inte att ange röd eller grön färg på bokens pärmar vid din beställning.

Dessutom från FiN:s förlag:
Flymfer av Gunnar Johnson & Anders Forsling. Pris: 162 kronor plus porto

Lax- och havsöringsälvar i södra Norge av Alf G Johnels. Pris 220 kronor plus porto

House of Hardy – namnet som får alla inbitna flugfiskare att nicka beundrande.

Utvecklingsavdelningen hos Hardy har inte precis legat på latsidan de senaste åren. Inför den kommande säsongen lanseras en av de största nyheterna någonsin – *Ultralite*.

Ultralite är helt ny serie med spön, rullar och fluglinor. Hardy har kombinerat en mycket låg vikt med styrka och känslighet och förstås den legendariska kvalitet som bara Hardy erbjuder. Du hittar Hardys nyheter hos alla välsorterade sportfiskebutiker.

HOUSE OF HARDY

Distribueras av
NOR&MARK

DU SOM HAR FLUGFISKET NÄRMAST ❤ HJÄRTAT

Här är specialtidningen för dig! I sex nummer om året får du möta de bästa flugfiskarna i Norden. De skriver, fotograferar och tecknar om allt det, som gör flugfisket till en givande, spännande och lärorik upplevelse året runt.

LÄS OM: flugmönster • flugbindningsteknik • bra fiskevatten • fiske- & miljövård • spännande fiskeskildringar • rapporter från flugfiskevatten • spöbyggnad • mm, mm. Allt samlat i en unik tidskrift med annorlunda layout, förstklassigt fyrfärgstryck och hög papperskvalitet!

DU SOM KÖPER LÖSNUMMER:

Missa inte chansen – PRENUMERERA!

Flugfiske i Norden

– den enda tidningen med bara flugfiske

Flugfiske i Norden, Violgatan 7, S-343 34 Älmhult
Telefon 0476-160 90. Fax 0476-160 64